

RAPLAMAA Sõnumid

KOLMAPÄEV, 29. juuni 2016 Nr. 26 (2932)

Sõltumatu nädalaleht | www.sonumid.ee | Hind 1.85 €

Tänase lehe
vahel juulikuu
horoskoop!

Rapla volikogu
komisjonid kaalusid
investeeringuid. **Lk 3**

Ühinemisläbi-
rääkimised jätkuvad
tõenäoliselt augustis.

Lk 4

PÄRT UUSBERG:
"Minu
muusika
avaneb pärast
kella kümnet
õhtul." **Lk 10 ja 11**

Raplamaa kaunimad
kodud on leitud

Lk 12-14

Taaskasutades ja restaureerides
vanu esemeid, anname puule
uue elu. **Lk 15 ja 18**

Ära rallita tänaval -
tee seda Laitses!

Lk 32

Märjamaa koguduse õpetaja Illimar Toomet lipu õnnistamas.

Foto: AARE HINDREMÄE

Vald annetas Kaitseliidu Märjamaa üksikkompaniile lipu

Väga eriliseks tegi tänavuse maakaitsepäeva see, et Märjamaa vald annetas Kaitseliidu Märjamaa üksikkompaniile lipu. Annetamise tseremooniat koos mälestusnaelte löömisega sai näha maakaitsepäeva hommikul kirikuvärvavas. Lipu on kujundanud heraldik Priit Herodes. Lipu kujunduses on kasutatud Märjamaa vapi värve ja rattakujutist. Lippu õnnistas

Märjamaa koguduse õpetaja Illimar Toomet. Pärast õnnistamist läks uhiuus annetatud lipp oma esimesele paraadmarsile ning kõik huvilised said lippu uudistada hiljem keskväljakul.

Loe ka, kuidas jõustruktuurid demonstreerisid oma võimekust maakaitsepäeval. **Lk 6-7**

Juhtkiri

Endasse peab usku olema, siis ei ole miski võimatu

Jalgpalli EM on tegelikult rohkem kui lihtsalt suur emotsionaalne spordipidu. Väikese Islandi vapra jalgpallimeeskonna hingestatud esinemine, mida on hakatud ka imeks nimetama, võiks anda mõtlemisainet kõigile, isegi spordikaugetele inimestele.

Esmaspäevaõhtune Islandi jalgpallurite võit võimsa Inglismaa üle kinnitas, et väikeolemine ei tähenda automaatselt kohe ka vähesuutlikkust, kuigi just selline alavääristav arusaam on üleüldiselt levinud. Islandi–Inglismaa mängu ajal arutlesid kõik kommentaatorid kogu aeg ainult selle üle, millal Inglismaa lõpuks mängima hakkab ja oma tegelikku sisu näitab, sest Island ei ole ju niisugune vastane, keda Inglismaa ei saa võita. Kui kaotus lõpuks ometi tõeks osutus, kuulutati Islandi võit Inglismaa üle häbiväärseks.

Kummaline, miks peaks see häbistamist väärima, kui ühtehoidvam, pühendunum, järjekindlam ja ka loomingu- lise ning ilmselt suurturniiriks paremini nii füüsiliselt kui ka vaimsel ette valmistunud meeskond võidab? Kui Islandi võit Inglismaa üle üldse kellelegi häbi saab teha, siis ainult teistele väikestele, kes on leppinud sellega, et nad ongi „väikesed“, kes ei taha kunagi suureks saada.

Paraku on see kuidagi nii enesestmõistetavaks muutunud, et „suur“ tähendabki võimekust ja võimalusi, „väike“ aga vaid küündimatust ja arengupeatust. Miks usutakse tõemee- li, et kvantitatiivsed näitajad (näiteks suur territoorium ja üüratu rahvaarv) toovad automaatselt kõrgema kvaliteedi? Kust tuli veendumus, et näiteks kümme väiksemat haiglat on kehvemad kui kolm-neli ülisuurt või et viie-kuuekümmne lapsega koolist ei ole võimalik saada sama head haridust kui tuhandepealisest suurskoolist?

Kuidas juhtus, et (väidetavalt!) kogu eesti rahvas on pähe võtnud, justkui peituks meie kõigi parem käekäik ainult selles, kui suureks meil ette võetud reformi käigus õnnestub valdasid paisutada. Kas umbes nii, et kui vallakeskus asub minu eluasemest mõnekümne kilomeetri kaugusel, peaksin olema üliõnnelik?

Nüüd võiks ju unistada, et pärast Islandi saavutust (ega see võit Prantsusmaagi üle enam midagi lausvõimatut ole!) hakkavad kõik väikesed (nii riigid, linnad kui ka vallad) oma iseteadvust taastama ja ei lase suurushulludel poliitikutel nii lihtsalt endast üle sõita. Selleks polegi kes teab kui palju vaja, lihtsalt tuleb endasse, oma tegemistesse ja inimestesse uskuda. Ja seda enese(uhkust)usku tuleb kogu maailmale demonstreerida. Nii lihtne see ongi.

Ajaleht 7 aastat tagasi

Ajalooline haldusreformist

Eesti Ekspress on 19. märtsil 2009 avaldanud arheoloogiaprofessor Valter Langi haldusreformiteemalise mõtiskluse „Kui haldusreformi teostaks Lembitu“. Meenutame sellest mõnda katket:

„Esiteks tuleks administratiivsel juhtimisel loobuda maakondlikust tasandist. Ka aastal 1200 polnud maakonnad haldusterritoriaalsed üksused, vaid kõigest ajaloolis-geograafilised piirkonnad/.../ Maakondliku tasandi kaotamisega – aga see on ju ka üks regionaalministri haldusreformi eesmärke – saaksime lahti nõukaaega või isegi esimese vabariigi aega ulatuvatest totrustest nagu näiteks Lääne- ja Ida-Virumaast, Rapla-, Jõgeva-, Põlva- ja Valgamaast. Oleks täiesti vale säilitada need struktuurid uute omavalitsusüksustena, Lembitu

sega ei salliks. Selle asemel võiksime jälle kutsuda kõiki kirde-eestimaalasi virulasteks (eestlastepoolne samm loimumise suunas!), praegusi põhjajarjulasi nende õige nimega rävalased, Rapla ümbruse asukaid harjulasteks jne/.../

Muistse Harjumaa (suur osa praegusest Raplamaast) sisemine jaotus muinasaja lõpust pole küll teada, aga arheoloogiliste uurimistööde põhjal võiks siin olemasolevat jaotust järgides eristada kahte üksust: Kohila-Juuru-Kaiu-Rapla-Kõue-Kose ja Kehtna-Raikküla-Märjamaa/.../ Sakalaste ja harjulaste vahele jääb piirkond, mis muiste kattus suurelt jaolt Alempoisi provintsiga (Käru, Türi, Oisu, Kabala, Vändra, Kaisma).“

Vigala ja Loodna koos Kullamaa ja Martnaga on professor Lang Lembitu aegadele viidates paigutanud Läänemaale.

Südamelt ära

Brexiti valud ja võlud... põhiliselt valud

Siim Jõgis

Jaanipäeva hommikul, 24. juunil leidis Suurbritannia ennast üsna õõnsalt kohalt. Euroopa Liidule öeldi „ei“, peaminister David Cameron lubas oktoobris tagasi astuda ning Briti nael kukkus rahvusvahelistel aktsiaturgudel reedese päevaga 8,1 protsenti. Kukkumine jätkus veel esmaspäevalgi.

Mis siis edasi saab? 23. juunil toimunud referendumil hääletasid Suurbritannia elanikud 51,9-protsendilise toetusega selle poolt, et nende riik peaks Euroopa Liidust välja astuma. Täpne protsess, kuidas britid end Euroopa Liidust lahti seovad, on praegu veel üsna ähmane. See toob omakorda nii rahvusvahelisel kui ka Briti saarte kohalikul tasandil kaasa ebakindlust. Selge on vaid see, et sellise otsuse järellainetus kestab päris mitu pikka kuud.

Kaks aastat on hinnanguliselt ka see aeg, kui lahkumisläbirääkimised peaksid lõpule jõudma. Mida see Euroopa ja brittide tulevikku silmas pidades tähendab, ei oska täpselt prognoosida keegi. Euroopa Liidust lahkumise tegi võimalikuks 2007. aasta detsembris allkirjastatud

Lissaboni leping ning spetsiifilisemalt selle artikkel 50. Varem ei olnudki legaalsed teed, kuidas mõni liikmesriik võiks EL-ist välja astuda.

Veel paar päeva enne referendumit tundus, et küllap jäävad britid sisse. Erinevad arvamusuuringud näitasid küll tasavägiseid tulemusi, ent viimased neist siiski nappi poolehoidu liikmeksjäämisele. Kõnekas oli ka see, et Suurbritannia suuremad kihlveokontorid William Hill ja Betfair pakkusid veel 22. juuni õhtul liikmeksjäämise koefitsientiks 1.22. Euroopa Liidust väljaastumise koefitsient oli sealjuures 4. Nüüd, mil pea-

Täpne protsess, kuidas britid end Euroopa Liidust lahti seovad, on praegu veel üsna ähmane.

aegu nädal on referendumist möödas, ei saa küll öelda, et brittide eitav vastus oleks midagi positiivset kaasa toonud. Pigem vastupidi. Nüüd tundub, et lisaks Euroopa Liidu tulevikule on kaalul ka Ühendkuningriigi enda saatus.

Alles 2014. aasta septembris korraldas Šotimaa iseseisvusreferendumi. Toona jäadi võrdlemisi selgelt (55,3% vs 44,7%) Suurbritannia koosseisu. Nüüd on erimeelsused taas lõkkele lõõnud. Eriti põhjusel, et sarnaselt Londoni linna, Põhja-Iiri ja Gibraltariga hääletasid ka šotlased Euroopa Liitu jäämise poolt. Ülejäänud

Inglismaa ja osalt ka Wales olid aga EL-ist lahkumise poolt. Šoti esimene minister Nicola Sturgeon on pärast EL-ist lahkumise referendumit väga selgelt rõhutanud, et šoti rahvas on oma arvamust avaldanud ning toetanud EL-i liikmeks jäämist. Juba 24. juunil teatas Šoti valitsus plaanist korraldada uue olukorra tõttu järgmine iseseisvusreferendum.

Iirimaa ja Põhja-Iiris tegutsev vasakpoolne partei Sinn Féin on pikalt pooldanud ideed taasühinenud Iirimaa. EL-ist lahkumise valguses on üks partei esindajaid Martin McGuinness teinud ettepaneku

korraldada Iiri saarel ühinemisreferendum. Teatavasti hääletasid põhja-iirlased äsjasel EL-ist lahkumise referen-

dumil väga selgelt ühendusse jäämise poolt.

Ees võivad oodata keerulised otsused ja ajad, seda nii Suurbritannias kui ka Euroopa Liidus laiemalt. Kes iganes asub seda riiki pärast David Cameroni juhtima, peab väga selgelt välja töötama kava, kuidas britid Euroopa Liidust lahti siduda. Saareriigi elanikud on oma arvamust avaldanud ning nüüd peavad poliitikud selle ellu viima. Küllap saab see olema valulik, ent jälgimist väärt protsess. Igal juhul jääb 23. juuni tähistama olulist murrangut Euroopa Liidu arenguloos.

Küsitlus

Mida arvate Brexitist?

Ene, arhiivispetsialist: Karm teema. Mingil määral on see negatiivne, ilmselt teised riigid hakkavad ka teistsiti vaatama. Tuleb kordushääletus, ehk arvamus muutub.

Robert, mehaanik: Kui tahab, siis võib lahkuda. Eesti on väike ja võiks edasi olla ikka, aga Inglismaa on suur, saab hakkama.

Enno, ehitaja: Olen vastu, et ta välja läheb. Majandusele võivad olla negatiivsed tagajärjed.

Raigo, ettevõtja: Ei oskagi kohe seisukohta võtta. Isiklikult arvan, et midagi head sellest ei kooru.

Annely, politseiametnik: Ammu oleks pidanud. Ise hääletasin Euroopa Liitu astumise vastu. Kindlasti on Euroopa Liidul omad plussid, aga on ka miinuseid.

Annaliisa, klienditeenindaja: Olen lugenud küll selle kohta, aga ei oska hetkel öelda midagi, küll paari aasta pärast on näha, mis saab.

Küsis Stina Andok
Pildistas Alice Võsu

Päevapilt

Foto ja tekst: KADRI PAJU

Leekides tivoli. Pilt on tehtud Rapla jaanitulel.

Rapla volikogu komisjonid kaalusid investeeringuid

Vivika Veski

Rapla uus hooldekeskus, Kellukese lasteaia remont, kultuurikeskuse rekonstrueerimine – neid ja mitmeid teisi investeeringute kava muudatusettepanekuid arutasid juunis volikogu komisjonid.

Rapla linna lasteaedade viimine ühise juhtimise alla, veekeskuse rajamine Raplasse, Rapla muusikakooli väljaarendamine, kunstmuruga jalgpalliväljaku rajamine Rapla Vesiroosi gümnaasiumi juurde – ka nende ettepanekute üle peeti Rapla vallavolikogu komisjonides pikemalt aru.

Muudatusettepanekute läbi-hääletamine volikogus lükkub esialgu plaanitud juuni asemel augusti, sest ettepanekuid kogunes palju. Kokku tehti 30 parandusettepanekut, neist 20 investeeringute kavasse. Rahaliselt tehti Rapla valla arendusnõuniku Herkki Olo sõnul parandusettepanekuid investeeringute kavasse 13 miljoni euro ulatuses. Ettepanekuid tegid enamjaolt vallavolikogu liikmed.

Enne muudatusettepanekute arutamist volikogu komisjonides kujundas oma seisukohad nende suhtes Rapla vallavalitsus, kes ütles välja, et investeeringutest on vallavalitsuse prioriteetideks Rapla hooldekeskuse rajamine, lasteaia Kelluke remont ja Rapla kultuurikeskuse renoveerimine.

Hooldekeskuse investeering

Rapla uue hooldekeskuse rajamisega seotud ettepanekud hääletas läbi volikogu sotsiaalkomisjon 15. juunil peetud koosolekul. Ettepanekuid oli tulnud kolm. Üheksa komisjoni liiget oli Harri Õunapuu ettepaneku poolt kinnitada

investeeringute kavas planeeritud 4 170 000 euro kasutamine hooldekeskuse ehitamiseks aastatel 2017–2018. Vastu oli üks ning erapooletu samuti üks.

Rapla Vallakodanike Liidu esitatud ettepanekule – mitte planeerida hooldekeskuse finantseerimist 100 protsendi ulatuses valla omavahenditest ja kaaluda erinevaid variante – jagunesid poolt- ja vastuhääled aga eelnevast vastupidi, erapooletuks jäi samuti üks.

Eraldi ettepaneku oli teinud ka Vallakodanike Liitu kuuluv volikogulane Andrus Tamm – liigitada Rapla hooldekeskuse investeering nn tärniga investeeringute hulka, mis puhul investeering tehakse toetuse saamise korral, ja jätta investeeringu suuruseks senine summa 2 085 000 eurot. Poolt üks hää, vastu seitse, erapooletuid kolm.

Rapla vallavalitsuse seisukoht on ehitada lähiaastatel uus Rapla hooldekeskus, arvestades valla eelarvega, kuid otsides juurde toetusraha.

Lasteaiad ja muusikakool

Samal nädalal peetud hariduskomisjoni koosolekul arutati pikemalt ettepanekut viia Rapla linna lasteaia ühise juhtimise alla. Viis komisjoni liiget hääletasid selle poolt, kolm vastu.

Hariduskomisjon toetas ka vallavalitsuse seisukohta, et Kellukese lasteaia remont tuleb järgmisel aastal lõpuni viia.

Rapla Vallakodanike Liit oli esitanud ettepaneku, et kui laste arv koolis ja lasteaias langeb alla kriitilise piiri, siis vallavolikogu võtab vastu otsuse haridusametuse edasise tegutsemise suhtes. Selleks piiriks võiks Vallakodanike Liidu hinnangul olla algkoolis vähem kui 15, lasteaias vähem kui 12 ja lasteaias-algkoolis vähem kui 27 last. Põhikoolis oleks piir vähem kui 63 õpilast koolis.

Nii vallavalitsus kui ka hariduskomisjon toetasid põhimõtteliselt seda ettepanekut.

Kultuuri- ja spordikomisjoni koosolekul leidis Margus Tamberg, et Rapla veekeskuse rajamise idee on hea, kuid realselt ei ole Rapla valla võimekust seda teha. Väino Sassi hinnangul oleks oluline leida koostööpartnereid.

Teine juba vana teema on muusikakooli tulevik. „Muusikakooli kohta on tehtud mitmeid analüüse, millist analüüsi veel oodatakse?“ küsis muusikakooli direktor Rita Kikajon.

„Muusikakooli väljaarendamise analüüs on vajalik, sest vallas on tekkinud ja tekkimas erinevates hoonetes vabasid pindasid, millele on vaja leida sobilikku kasutust. Samas võiks haldusreformi valguses mõelda ehk hoopis uue hoone ehitamisele, mitte rekonstrueerimisele,“ vastas vallavanem Ilvi Pere.

Kunstmuruga staadion

Mihkel Maltsar ütles, et Rapla Vesiroosi gümnaasiumi juurde on võimalik Eesti Jalgpalliliidu 50-protsendilise toetusega rajada kunstmurukattega jalgpalliväljak. Ettepanek on esitatud ka arengukavasse, kuid vallas puudub võimekus objekti toetada.

„Ja on veel mitmeid objekte, mis investeeringutest välja jäävad, kuna vallas puudub

võimekus omaosalust katta, kas selline olukord on loogiline?“ küsis Maltsar.

Heiti Vahtra küsis, miks kultuurikeskuse rekonstrueerimise summa on vahepeal plaanitud ühe miljoni euro võrra suurenenud.

Rapla kultuurikeskuse juhataja Age Rebel ütles, et hoone on väga sobiline, rekonstrueerimistöödega ruumimaht oluliselt ei suurene, kuid kõige suurema mahuga on kinosaali väljaehitamine. „Peale oma tarbeks ettenähtud ruumide pakume edaspidi ruume ka väljarentimiseks. Kogu kultuurikeskuse rekonstrueerimise maksumus on korrigeeritud viimase aasta hangete ruutmeetri hinna järgi,“ lisas Rebel.

Komisjon tegi ettepaneku kaaluda ka Rapla kultuurikeskuse väiksema mahuga investeeringu võimalust. Rapla vallavalitsuse seisukoht on jätkata kavandatud rekonstrueerimisega, kuid leida võimalused teha töid mitmes etapis.

Läbirääkimiste aeg

Eelarvekomisjon jäi arengukava muudatusettepanekuid arutades konsensuslikult seisukohale, et muudatusettepanekute arutelu jätkub ka pärast 30. juuni volikogu istungit. „See tähendab, et komisjoni seisukoht, mis volikogule ettepanekuna esitatakse, on selline, et [arengukava] teine lugemine katkestada ja jätkata teist lugemist augusti volikogu istungil. Vahepealne aeg on arutelude, konsultatsioonide ja läbirääkimiste aeg, et vallavalitsusel oleks aega ja võimalust strateegilises plaanis, s.o arengukava ja eelarvestrateegia vaates, igati tasakaalustatud ettepaneku kujundamiseks,“ selgitas komisjoni esimees Jüri Võigemast.

Vindor OÜ otsib oma meeskonda

Weinig Powermat HÖÖVELPINGI OPERAATORIT

Töö kirjeldus:

- hõõvelpingi seadistamine ning töös hoidmine
- toorme ja toodangu kvaliteedi kontrollimine
- toodangu hõõveldamine, kruntimine

Nõudmised kandidaadile:

Võtame tööle HÖÖVELPINGI OPERAATORI, kellel on hea tehniline taip, valmisolek meeskonnatöös ning uue valdkonna õppimiseks. Eelistame kandidaate, kes tunnevad puidu eripärasid või on varasema automaatliinil töötamise kogemusega.

Kasuks tuleb eelnev töökogemus.

Ettevõtte pakub:

- konkurentsivõimelist palka
- huvitavat tööd arenevas ettevõttes
- väljaõpe kohapeal

Ootame endaga liituma õpijanulisi ja väljakutsetele avatud inimesi, kellel on soov asjatundlikus meeskonnas koos tulemusi saavutada.

Töö on vahetustega esmaspäevast reedeni

6.00-14.45, 14.45-23.30.

Brutopalk alates 1000 €

5. juulini Kadi@vindor.ee, Kadi Antipin tel 5345 0156

Raplas saab varsti tellida sushit otse koju

Helerin Väronen

Alates 4. juulist saavad jaapani toidu fännid tellida sushit otse koju. Seda võimalust hakkab pakkuma Sushilii.

Umbes kaks aastat tagasi tekkis kahel sõbral, kohalikul Rapla neiul Liisil ja Põlvamaalt pärit Jannol, idee luua Raplasse sushikoht. Mõtte taga on nende isiklik soov saada head ja kvaliteetset sushit kodulähiselt, mitte sõita iga kord, kui isu tekib,

selle saamiseks Tallinna.

Nüüdseks on mõtted võtnud Sushilii näol reaalse kuju. Esialgu plaanitakse kojuvedu pakkuda Rapla linna ja lähikümbruse piirides, hiljem soovi korral ka Raplamaa kaugematesse piirkondadesse.

Hinnataseme kohta ütles Janno, et üks seda reguleerib turg ja hinna ning kvaliteedi suhe peab olema paigas. Kvaliteet saab olema ka Sushiliis eesmärk number üks. Esialgu on menüüs 13-15 erinevat

sushit, pluss komplektid. Janno tõdes, et kindlasti tuleb menüüd kohandada vastavalt vajadustele. Pärast avamist on pilt selgem, millised on kõige tellitavamad sushid ja mida kliendid küsivad.

Tulevikuplaanid sõltuvad paljuski sellest, kas ja kuidas raplamaalased Sushilii omaks võtavad. Kui kõik läheb plaanide kohaselt, on Janno sõnul lootust sügisest avada ka väike lett. Kliendid saaks seal sushil ise järel käia

ja ka istuda. Plaanitava koha aadressi aga jätavad Janno ja Liisi hetkel saladuseks, et mitte plaani ära sõnuda.

Jääb loota, et ka paadunud sushipelgurid leiavad eneses julguse proovida suurest valikust midagi omale sobilikku, saades sedasi sushiga sõpradeks. Enda poolt annab Sushilii meeskond igatahes parima, et kõik laabuks ja paljude raplamaalaste kõhud saaksid täidetud maitsva sushiga.

Äntu Möis müüb kolmapäeval, 6. juulil pruune, augustis munemist alustavaid mahenoorkanu järgmistes Raplamaa bussipeatustes:

7.30 Käru, 7.45 Lelle, 8.15 Kehtna, 8.30 Kaerepere, 8.45 Rapla turg, 9.15 Inglise, 9.45 Kaiu, 10 Kuimetsa, 10.15 Juuru, 10.30 Lohu, 10.45 Kohila, 11 Hageri, 11.15 Kodila, 11.30 Alu, 11.45 Ohukotsu, 12 Varbola, 12.15 Vaimõisa, 12.45 Märjamaa kiriku plats, 13.15 Kuusiku, 13.30 Raikküla, 14 Järvakandi, 14.15 Eida-

pere, 14.30 Lokuta.

Info tel 327 0206, 5664 3112, ringil: 5664 3113

www.antumois.ee

Politseiteated

Juuru vald

25. juunil kell 7.41 löödi Järlepa külas Pärna tänaval 26-aastast meest.

25. juunil avastati, et Atla külas on maja hoovist varastatud puitmaterjali. Esialgne kahju on 510 eurot.

Kaiu vald

22. juunil kella 9.15 ajal toimus liiklusõnnetus Tolli külas Paeküla-Vana-Vigala tee 6. kilomeetril, kus 87-aastane mees kaldus sõiduautoga Opel Corsa üle vastassuunavööndi kraavi. Kiirabi toimetas juhi Tallinnasse haiglasse kontrolli.

Kehtna vald

23. juunil kell 22.30 löödi Keava alevikus majas 26-aastast meest. Teo arvatav toimepanija on politseile teada.

24. juunil kell 00.40 löödi Kehtna alevikus Kooli tänaval maja ees 30-aastast meest. Teo arvatavad toimepanijad on politseile teada.

24. juunil kella 18 paiku avastati, et Keava alevikus on Kivitee tänavalt varastatud lukustamata sõiduauto Volvo. Sõiduk leiti kell 20.39 Kehtna alevikust.

Kohila vald

23. juunil kell 22.15 löödi Kohila alevis Kooli tänaval 21- ja 37-aastast meest. Kahtlustatavana peeti kinni 46-aastane mees.

Märjamaa vald

23. juunil kella 1 paiku löödi Sipa külas tänaval 23-aastast meest. Teo arvatav toimepanija on politseile teada.

24. juunil kella 17 paiku avastati, et Märjamaa alevis Pärnu maanteel on korterist varastatud erinevaid esemeid. Esialgne kahju on 15 340 eurot.

Rapla vald

24. juunil kell 1.20 löödi Alu alevikus Mäe tänaval 29-aastast meest.

24. juunil kella 1 paiku löödi Hagudi alevikus Purila teel 21-aastast meest. Kahtlustatavana peeti kinni 19-aastane mees.

Politsei- ja piirivalveamet

Päästeteated

Katusel põles saepuru

21. juunil kell 21.39 sai häirekeskus teate tulekahjust Järvakandis Tehaste tänaval. Teataja sõnul põles puiduettevõtte katusel saepuru. Päästjad selgitasid sündmuskohal välja, et katusel põles ventilaator ning saepuru. Tulekahju likvideeriti kell 21.58.

Kuusikul põles sõiduauto

22. juunil kell 22.49 teatati häirekeskusele põlevast sõiduautost Rapla vallas Kuusikul. Päästjate saabumise ajaks oli sõiduki omanik tulekahju kustutanud.

Lääne päästekeskus

Ühinemisläbirääkimised jätkuvad tõenäoliselt augustis

Inge Põlma

Jaanipäevaeelsel Raplamaa Omavalitsuste Liidu täiskogul võeti taas kokku haldusreformi hetkeseis valdades. Juuru esindajad lubasid, et volikogu käsitleb haldusreformi oma tänasel istungil. Käru volikogus oli aga eile ühe päevakorrapunktina kavas läbirääkimiste lõpetamine Raplaga.

Maakonna haldusreformi koordinaator **Silvi Ojamuru** rääkis Rapla ühinemisgrupis tehtavast (vt kõrvallugu). „Tahaksime jõuda esialgse ühinemislepinguni augusti volikogudeks,“ ütles Ojamuru. „Kõigepealt peab ühinemisleping käima vallavolikogudes, sealt tuleb see uuesti juhtrühma ja siis läheb avalikule väljapanekule. Novembris-detsembris peavad kõik volikogud otsuse vastu võtma.“

Ojamuru lisas, et 20. juuliks võiksid valdkondlikud töörühmad oma versioonid ühinemislepingust valmis saada, kuid lahtisi otsi on veel palju, alates sellest, millal tehakse uue valla põhimäärus või kuidas moodustub uue valla arengukava.

„Loomulikult on keeruline läbirääkimisi pidada, sest juhtimisstiil, toetused, palgad, allasutuste ülalpidamise kulud on väga erinevad. Sel aastal ei olegi tõenäoliselt võimalik ühtlustatud ar-

vandmeid lauale panna. See toimub veel ka 2017. aastal pärast lepingu allakirjutamist,“ võttis Ojamuru kokku Rapla ühinemisgrupi hetkeseisu.

Villu Karu ütles, et Märjamaa piirkonnas tulevad tõenäoliselt kolmepoolsed läbirääkimised, sest Vigala volikogu on vastanud Märjamaale jaatavalt. Täiskogu istungi ajal ei olnud see veel teada, aga samal päeval otsustas ka Kullamaa volikogu nõustuda Märjamaa ettepanekuga ning ühtlasi lõpetada ühinemisläbirääkimised Lihula vallaga. Karu sõnul on nii Kullamaa kui ka Vigala vallas korraldatud rahvaküsitlus ning mõlema tulemused on näidanud toetust ühinemiseks Märjamaa vallaga. „Enne augustikuud tõenäoliselt midagi ette ei võta, ideaalis tahaks valmis dokumentidega jõuda novembris volikogudesse,“ ütles Karu.

Kohila vallavanem **Heiki Hepner** kordas oma varem

öeldud mõtet, et Kohila ja Juuru vallast saab päris hea ja hästi toime tuleva omavalitsuse moodustada. „Volikogu kinnitas taas kord, et see protsess võiks jätkuda.“

Rapla ühinemisgrupis osaleb vaatlejana ka Kehtna valla esindus, ehkki nad on Rapla ettepanekule vastanud eitavalt. Seni ei ole toimunud ka läbirääkimisi Järvakandi vallaga, kuigi vastastikku on ettepanekud tehtud. „Alustame läbirääkimisi augusti alguses,“ kinnitas **Indrek Kullam** nüüd.

Kuna see tähendaks, et Käru ei saa liituda Raplaga, sest puudub ühine piir, ning Kehtnale on nad juba eitavalt vastanud, oli eile õhtul toimunud Käru volikogu istungiks ette valmistatud

el nõu ühinemisläbirääkimiste lõpetamiseks Raplaga. Seni on Käru pidanud läbirääkimisi kahel suunal, Türi ja Raplaga. Enne jaanipäeva arvas Silvi Ojamuru, et ehk siiski lükatakse otsustamine edasi augustikuusse.

Juhul, kui Kehtna ühineb Järvakandiga ja Juuru Kohilaga, ei teki ka Kaiul ühist piiri Raplaga. Vallavanem **Erika Reinumägi** ütles, et Kaiu valmistab selleks puhuks ette kirja piirkondlikule komisjonile, et saada erisus ja ühineda ikkagi Raplaga n-ö lahustükina.

Ainsana pole ei Kehtna, Kohila ega Rapla ettepanekule vastanud Juuru vald. Nad on küll teinud ettepaneku kogu maakonda hõlmava omavalitsuse moodustamiseks.

Rapla vallavolikogu esimehe **Tarmo Luki** küsimuse peale, kas Rapla võiks teha uue ettepaneku, kuna esimesele ettepanekule vastamise tähtaeg on möödas, soovitas tema Juuru kolleeg **Sirje Endre** mitte kiirustada.

„Juuru on kahetises seisus, me ei saa lasta Juurul pooleks minna,“ põhjendas vallavanem **Margus Jaanson**, kelle sõnul poolt valda tõmbab Rapla ja teist poolt Kohila poole. „Seepärast mõtleme kauem, võtame teie pakkumisi võrdselt, aga meie eesmärk on pidada omavalitsust, mitte jääda pärast liitumisi pikaks ajaks vinduma. Me ei taha olla ripatsid.“ Sirje Endre lisas, et nad on väga tõsiselt kaalunud ka Kehtna valla ühinemisettepanekut.

Haldusreformi Rapla ühinemisgrupis ollakse aruteludega ehk poole peal

Silvi Ojamuru,
HR Raplamaa koordinaator

15. juunil olid Käru koos Rapla, Kaiu, Raikküla, Käru ja Kehtna vallajuhid ning haldusreformi konsultandid, kes arutasid ühinemisläbirääkimiste järgmisi samme.

Haldusreformi seadus oli selleks ajaks vastu võetud ja välja kuulutatud. Omavalitsuste vabatahtliku ühinemise otsustamiste etapi lõpptähtaeg on 31. detsember 2016. Selleks päevaks peavad ühineda

soovivate omavalitsuste volikogud esitama maavanemale suure paki olulisi ühinemisdokumente.

Ühinemisläbirääkimiste juhtrühmas on vallavolikogude esimehed ja vallavanemad. Kehtna vallajuhid on läbirääkimistel vaatleja staatuses, sest vallavolikogu ei toetanud Raplaga läbirääkimisi. Ühinemisgrupis on nõu ja jõuga abiks ühinemiskonsultandid Georg Sootla ning Kersten Kattai Tallinna Ülikoolist. Juhtrühma koosolekul olid arutusel ühinemislepingu projekti erinevad osad, sh osavallad, osavallakogud, uue valla esinduskogu (vallavolikogu) suurus ja valimise kord.

Osavald on ühineva omava-

litsuse praegune haldusteritorium ja sinna moodustatakse ka oma esinduskogu - osavallakogu. Osavallakogu on arutlusareen piirkonna kohaliku elu küsimustes ja partner vallavolikogule ning saab teha kohaliku elu küsimustega seonduvaid ettepanekuid jne.

Juhtrühma liikmed pooldasid osavallakogu moodustamiseks varianti, mille järgi osavallakogus on piirkonnas elavate või sellega tihedalt seotud sihtrühmade esindajad. Igasse osavaldas jääb elanike igapäevateenuste osutamiseks omavalitsuse teenuskeskus, kus olenevalt piirkonna suurusest töötab 2-4 valla töötajat.

Juhtkomisjon arutas uue

volikogu suurust, pakuti variante 25, 27 või 31 volikogu liiget. Lepiti kokku, et ühinemislepingu eelnõusse kirjutatakse volikogu suurus 27 liiget. Juhtkomisjoni päevakorras oli ka uue valla valimisringkondade moodustamise teema. Rapla ja Käru pooldavad uue valla esindusorgani valimist ühes valimisringkonnas ja pikema arutelu tulemusena juhtkomisjon toetas seda.

Ühinemislepingu eelnõusse saab kirja, et vallavolikogu valitakse ühes valimisringkonnas. Loodetavasti toetab see uue valla terviklikku arengut.

Praktikas saavad volikogusse kohad pigem keskusest kaugemal elavad kandidee-

rijad, kuna keskustes on madalam valimisaktiivsus ja „hääled hajuvad“. Juhtkomisjonis räägiti lühidalt ka volikogu valdkondlike komisjonide moodustamisest. Peeti oluliseks, et volikogu komisjonides on esindajad igast ühinevast vallast.

Juhtrühm vaatas üle ka ühinemisläbirääkimiste tegevuskava ja ajakava. Kokkulepitud ajakava järgi peaks ühinemislepingu projekt olema augusti keskpaigaks sel määral valmis, et saata see augustikuus volikogudesse esimesele tutvustamisele.

Järgmine Rapla ühinemisgrupi juhtrühma koosolek on 30. juunil Kaius. Koosolekule kaasatakse ka valdkonnakomisjonide esimehed.

ŠKODA OCTAVIA HÜBRIID. LOODUSE- JA RAHAKOTI SÕBER!

ŠKODA

Octavia G-TEC CNG hübriidmootor töötab surumaagaasil ja bensiinil.
Nüüd ka DSG automaatkäigukastiga!
Octavia 1.4 TSI G-TEC CNG 2,7€ / 100km. Hind alates 18 100 €.

ŠKODA Tallinn • Tallinn, Paldiski mnt 73 / Pirni 1 • Telefon: 6808 222 • auto@skoda.ee
ŠKODA Laagri • Pärnu mnt. 543, Laagri • Telefon: 6837 070 • auto.laagri@skoda.ee
Aasta Auto AS • Tartu, Sepa 24 A • Telefon: 7308 000 • info@aastauto.ee
Moller Auto Pärnu OÜ • Pärnu, Välja tn. 3 • Telefon: 4476 140 • parnu@skoda.ee
Moller Auto Viru OÜ • Jõhvi, Narva mnt 143 • Telefon: 6808 200 • viru@skoda.ee
Moller Auto Viljandi OÜ • Viljandi, Tallinna mnt 45 • Telefon: 4355 340 • viljandi@skoda.ee
Warma Auto OÜ • Kuressaare, Tallinna 82a • Telefon: 4530 120 • info@warmauto.ee

www.skoda.ee

 facebook.com/skoda

Tutvustati erinevat sõjatehnikat, mis eriti paelus väikeseid poisse.

Miini otsimine liivakastist.

Jõustruktuurid demonstreerisid Märjamaal oma võimekust

Siim Jõgis

Märjamaa rahvamaja kõrval asuval muruplatsil pauguvad relvad. Scoutspataljoni soomuk sõidab kohale, sõdurid jooksevad ringi, kuskilt eemalt kõlab kuulipilduja tärinat...

Iga päev sellist vaatepilti ei kohta. Tegelikult ei tahaks sellist vaatepilti uskudagi, kui ise ei oleks kohapeal näinud. Ometi selline sündmus aset leidis ning seda võidupühal, 23. juunil, kui Märjamaa keskväljakul toimus maakaitsepäev.

23. juuni on Eesti kultuuri- ja ajaloo seisukohalt justkui kaks ühes päev – võidupüha ja jaanilaupäev. Eestlastel on vedanud, et meil selline päev on. Jaanipäeva on suvise pööripäeva paiku tähistatud sajandeid, kuid võidupüha traditsioon on hilisem. Riiklikult hakati seda tähistama 1934. aastal. Võidupüha tähistamisele andis põhjuse Vabadussõjas teenitud võit Landeswehri üle 1919. aastal. Mitu päeva kestnud Võnnu lahing jõudis lõpule täpselt

Liiklushuligaani "kahjutuks tegemine".

23. juunil – aasta kõige pikemal päeval. Küllap on see ka põhjus, miks võidupüha saab tähistada vaid militaarses võtmes.

Taandumislahing

Igal aastal peetakse kohaliku maakaitsepäeva Rapla maakonna eri paigas. Alates 2011. aastast on need toimunud Kehtnas, Kaius, Raplas, Kohilas, Järvakandis ja nüüd Märjamaal. Laias laastus on

see üritus olnud aastast aastasse üles ehitatud küllaltki sarnaselt. Jõustruktuurid Kaitseliit, politsei ja päästamet toovad oma tehnika ja varustuse rahvale vaatamiseks ja tutvumiseks. Päeva jooksul demonstreerivad nad, kuidas nende töö käib. Kõige uhkem neist oli võidupühal ehk Kaitseliidu demo: sõjatehnika, paugutamine, lahingutegevus, sõdurid jooksevad ringi – see oli väga efektne

vaatepilt. Eriti, kui see kõik käib sinu nina all ja pealt saad seda vaadata ehk ühe korra aastast.

Märjamaa maakaitsepäeval oli Kaitseliidu demoesinemine rahvamaja kõrval muruplatsil. Stsenaariumi kohaselt sõitis Scoutspataljoni soomuk miiniväljale ning pidi plahvatuse tõttu seisma jääma. Teatavasti on aga miiniväljadel alati "silmad peal". See tähendab, et surmavälja ei jäeta lihtsalt

Lapsed said kaitseliitlastelt sõjamaalinguid.

seisma, vaid alati ollakse valmis sellele sattunud vastaseid kuulirahaga kimbutama. Nii läks mänguliselt ka seekord. Soomuk sõitis miinile otsa, pidi seisma jääma ning kohe hakkasid eemalt kõlama kuulipilduja lasud. Soomuk vastas omakorda M2 Browning'u kuulipildujast.

Seda vaatas pealt umbes sajapealine publik. Eriti tundus demoesinemine pakkuvat huvi poistele. Muruplatsil aga lahing jätkus. Soomukist jalastus jaosuurune üksus ning asus miiniväljalt taanduma. Samal ajal tulistasid

nemadki oma automaatidest kujuteldava vastase kuulipilduja suunas. Loomulikult sooritati kõik lasud paukmoonaga. Umbes nelja minutiga sai demoetendus ühele poole. Siis oli poistel lõbu laialt, sest nad läksid "lahinguväljale" mahajäänud padrunikestasid otsima. Agaramad said neid päris mitu tükki suveniiride-na kaasa võtta.

Tagaajamine

Kuigi Kaitseliidu demolahing on iga maakaitsepäeva kõige efektses osas, oli see tänavu ehk kraadi võrra nõrgem kui

Julgust sai proovida kõiega laskudes.

varem. Näiteks 2014. aastal Kohilas oli kaasatud helikopter, mis alevi kohal ringe tegi, enne kui kooli kõrval asuvalle muruplatsile maandus. Ka eelmisel aastal Järvakandis toimunud demoesinemine oli stsenaariumi poolest sisukam ning pikem. Toona näidati piltlikult kätte, kuidas võivad käituda n-ö rohelised mehi-kesed. Kuidas nad õhutavad kohalikke elanikke oma riigi vastu üles tõusma ning mis meetodeid selleks kasutavad.

Järvakandis aitas esitust dramaatilisemaks muuta muidugi ka vihmane ja tuuline ilm. Suitsu oli rohkem ja oma panuse lahingu käiku andsid ka miinipildujad.

Sarnaselt Kaitseliiduga on igal aastal maakaitsepäeval oma demoetenduse andnud ka politsei ja päästeamet. Tavaliselt on politseinikud demonstreerinud oma teenistuskorte oskusi, aga tänavu tuldi lagedale millegi uue ja

põnevaga. Auto tagaajamist pole küll varem maakaitsepäeval nähtud. Kõik see toimus sealsamas Märjamaa rahvamaja ees.

Politseipatrull sai stsenaariumi järgi väljakutse ringikihutava liiklushuligaani kohta, kes tegi oma tiire Märjamaa südames. Lõpuks peatas ta politseinik, kes viskas tee peale "siili". See on seadeldis, mis lõhub auto rehvid. Liiklushuligaani auto jäi seisma, patrull lõhkus esiklaasi ning tõmbas juhi välja. Vaatemängu kui palju.

Päästeameti demoesinemine oli võrreldes kahe eelmisega ehk kõige tavalisem. Nemed mängisid läbi olukorra, kus neid oli kutsutud tulekahju kustutama.

Maakaitsepäev Märjamaal ei olnud üksik ja eraldiseisev üritus. Tegelikult toimusid sarnased üritused kõikjal Eesti maakondades. Näiteks Järvamaal oli see tänavu Ima-

Hetk tagaajamisest Märjamaa rahvamaja ees. Politseipatrull peatas korrarikkuja, visates tee peale "siili".

Fotod: SIIM SOLMAN

veres, Läänemaal Lihulas ja Pärnumaal Vändras. Suurim neist oli võidupüha paraad Võrus, kust lähetati võidutuli Eesti maakonnakeskustesse. Märjamaal võtsid tule vastu maakonna valdade juhid, kes võidutule omakorda oma valla keskusesse edasi viisid.

Märkimisväärne on see, et tänavu võtsid Võrus võidutule presidendilt vastu ning viisid igasse maakonda noorkotkad ja kodutütred. Raplamaal pälvisid selle au noorkotkas Sten Leinasaar ja kodutütar Stephanie-Beatrice Aus.

Lisaks võidutulele andis president Toomas Hendrik Ilves igasse maakonda kaasa ka kingituse Võrumaa ja dr. Fr. R. Kreutzwaldi memoriaalmuuseumi poolt. Selleks kingituseks olid noored tammed, mis on kasvama pandud Kreutzwaldi muuseumi õuel kasvava tamme tõrudest. Tammetõrud pandi mulda kolm aastat tagasi sealsamas

Kreutzwaldi aias. Üleantavaid tammekesi ehib salm "Kalevipojast": "Mehed seisku sõja mässul, Raudaseina tugevusel, Seisku kui tammed tuulesa, Kaljumüürid marudessa." ("Kalevipoeg", 9. lugu)

Üks osa maakaitsepäeva programmist oli ka maavanem Tõnis Blanki kõne, kes kohale tulnud inimesi tervitas. Suure osa oma kõnest pühendas ta ajaloo. Näiteks ütles ta, et iga rahvas vajab kangelas ja kuulsusrikkaid hetki minevikust. Kõlama jäi maavanema ütlus, et pärast Esimest maailmasõda pole olnud ühtki sõda, kus mõlemal poolel oleks olnud demokraatlik riik.

"Demokraatlikud maad on suutnud luua mehhanismid, mille abil omavahelised konfliktid on lahendatud läbirääkimiste ja kompromisside abil. Sõjad sünnivad türanniast," sõnas ta.

Võidupüha kohta ütles maavanem, et sel päeval mee-

Raplamaa tuletoojad

Sten Leinasaar

Sten Leinasaar astus noorkotkaks 2012. aastal. Ta on osalenud sõjalis-sportlikel võistlustel Mini-Põrgupõhja, Mini-Erna, Kuperjanovlaste rada, Viru Tarvas, Salupere retk. Sten on aktiivne sportlane ka orienteerumises ja saalihokis. Ta on kaasa löönud Kaitseliidu Rapla maleva side- ja meditsiiniõppustel ning osalenud noorkotkaste rivis võidupüha paraadil Haapsalus.

Stephanie-Beatrice Aus

Stephanie-Beatrice on Rapla ringkonna kodutütar alates 2011. aastast. Selle aja jooksul on ta alati olnud kümne aktiivsema kodutütre hulgas Rapla ringkonnas. Ta ei pelga seismist liputoimkonnas, esindada ringkonda vabariiklikel võistlustel, ise ürituse eestvedajaks olemist või abistada rühmavanemaid maakondlike ürituste ja laagrite korraldamisel. Alates 2015. aastast täidab ta rühmajuhi ülesandeid ning on tugiisik uutele rühmaliikmetele.

nutame ja mälestame kõiki erinevatel aegadel, erinevates võitlustes ja sõdades langenud Eesti mehi ja ka neid, kes meile neil aegadel toeks olid.

Kõne lõpus jõudis ta tänapäeva ning avaldas tänu kõikide jõustruktuuride esindajatele, kes aitavad meie igapäevast turvalisust luua.

RAPLAMAAL

Sõnumid

VÕIDA RALLIPASSI!

Kiirematele tellijatele (vähemalt 3 kuud)

jagame välja Rally Estonia 2016 RALLIPASSID

Tel 489 2130, e-post: kuulutused@sonumid.ee

Kampaania kestab 11. juulini

Haiglasolija tähelepanekuid ja mõtteid

Ester Kulagina,
Valgetähe V klassi
teenetemärgi kavaler

Sattusin Raplamaa haiglasse (praegu Põhja-Eesti Regionaalhaigla allasutus) juuni algupoolel. Oma terviseprobleemidega olen asutusega selle algusaegadest saadik seotud olnud. Organisatoorse juhtimise, haigete ravimise ja suhtlemise tasemega olen ikka rahule jäänud. Koduse tunnet pakkus hooliv ja hoolitsev kohtlemine, kindlustunnet kõigi töötajate asjatundlikkus oma valdkonnas.

Nüüd muljed ja mõtted viimastest aegadest.

Nii tavapäraseks on muutunud „peahaigla“ „juhtiv“ tegevus! Viimasel jaanipäevaeelsel nädalal saatis Tallinna keskus ilma ette teatamata Raplasse kaks raskest seisundis surijat haiget, kelle asukohaks sai paratamatult üldpalat, kus teiste haigete voodite vahel puudusid loomulikult igasugused tingimused vähegi hädapäraseks hoolduseks.

Haigla töötajad pidid pärast ettenähtud rahustavade süste iga hetk haige kõrval olema, et püüda aru saada, mida abivajajal tarvis. Tasasema kakskeelse (vene- ja eestikeelse) jutu vahele kostsid kord vaibuvad, kord kõrvulukustavad karjed. Teiste patsientide haiglarahust ei saanud enam juttugi olla.

Enda suhtes tundsin, et tervis, eriti magamise pool, langes kolmeks-neljaks päevaks piltlikult öeldes allapoole nulli. Meditsiiniline personal pidi loomulikult suutma säilitada häirimatu ruutu ja professionaalile vajaliku mõtteselguse,

aga abi sellest enam ei olnud - hommikuks oli siia toimetatu lahkunud igaviku radadele, jäi teele saata veel vaid Meie Isa palvega...

Analoogne juhtum kordus nädala lõpus, reedel – karjumine ja siis rahustavad protseduurid. Oli suur ja tugev mees, kes jäi lõõtsutavalt hingates magama, hommikut ta enam ei näinud. Kui teised haiged ärkasid, seisis kõrvalpalatis desinfitseeritud, korralikult üles tehtud tühi voodi.

Siin sõlmub probleemide sasipundar, ja mitmel tasandil. Kust tuleks selle lahendamist alustada?

Hulk küsimusi ja ei ühtegi vastust

Mis siis meil tegelikult toimub? Kas haldus-, riigi-, kooli- ja haridusreformi kõrval veel ka haiglate ja tervishoiu reform? Kas Reformierakond ongi seepärast kõige populaarsem erakond, et ta on esmajoonel orienteeritud kõikvõimalikele ümberkorraldustele ning muutmistele? Ja kas tõesti kõik siin riigis arvavad, et igasugune muudatuste esilekutsumine muudab elu kindlasti ka paremaks?

Demokraatlikke elukorralduse printsiipe silmas pidades oleks loomulik koostöö ja vastastikused kokkulepped, ka sel juhul, kui üks pool on juhitav ja teine juhtiv. Juhtiv pool peab looma kõikidele hädavajalikud, st normaalsed töötingimused. Meditsiini üldine areng lihtsalt nõuab seda.

Meie tingimustes peab üldhaigla hakkama mõnes mõttes lähenema diakooniahaiglale, ka siin peab olema eraldatud osakond vastava väljaõppe saa-

nud meedikute ja vajalike abivahenditega lahkujatele, eriti keerukateks juhtumiteks. Ma ei kujuta ette, et selles süsteemis ei tööta mehi – sinne pinge, sh ka füüsiline koormus, käib naistele üle jõu ja on ilmselt vastuolus kehtestatud normidega. Kogu süsteemi korralduses on praegu tunda töökaite nappust, kõrvaltvaatajalgi tekib oravarattas keerlemise tunne.

See on vastutusrikas töö, millega kaasnevad tegija vaimne ning füüsiline koormatus ja lisanduvad paljud küllaltki ebameeldivad faktorid. Ausalt öeldes on siinsed tingimused üsna ropud: veri, väljaheited, uriin, mäda, okse, kuhjades määrdunud pesu jne.

Puhtuse, korra, sanitaarse väljanägemise kuvandi loovad kõik töötajad. Ühtede kutseoskused on loomulikult seotud pikaajaliste õpingute ning praktikaga, teiste ettevalmistus on nõudnud küll väiksemat ajakulu, kuid eeldab suurt südant.

Vastavalt sellele peab olema ka palk. See töö ei ole hobi ega mäng ning väärrib nimetatud asjaoludest tingituna väärikat tasustamist. Nii käib see õilsate, tarkade ja ausate inimeste riigis. Kas meil on õilsate, tarkade ja ausate inimeste riik?

Kas haigla nõukogul on iseseisva otsustamise ja ettepanekute esitamise õigus? Kas kohalikul omavalitsusel on oma piirkonnas õigust esitatud ümberkorraldusi, otsustusi, ettepanekuid jne analüüsida ning hinnata? Kas tal on pädevust oma piirkonna võimu- ja tegevuspiiride üle otsustada?

Seni näen tõusmas küll vaid rumaluse võimu, mitte tarkusest sündivat tasakaalu.

Tugeval vallal on oma gümnaasium!

Raivo Heinaru

Haldusreformi vajadusest on pikalt räägitud. Tundub, et nüüd on protsess alanud. Milline saab olema aga lõpptulemus?

On pisivaldade kaotamise idee pooldajaid ja on neid, kes sellega ei nõustu. Haldusreformi eesmärgid pole üheselt selged. Planeeritav valla suurus 5000 elanikku ei saa olla ju ainus eesmärk.

Arvan, et haldusreform on vajalik ja see oleks pidanud toimuma juba aastaid tagasi. Millal? Minu arvates enne riigigümnaasiumide moodustamise otsust. Moodustatud uued vallad oleks kindlasti kõige otstarbekamal viisil korraldanud ümber ka seal paikneva koolivõrgu. Suur hulk raha, mis on kulutatud ja kulutatakse üldse mitte nii vajalike riigigümnaasiumide ehitamiseks, oleks läinud hariduselu muude kitsaskohtade parandamiseks. Sellest on aastaid räägitud, et panustada tuleb rohkem inimestesse ja vähem betooni. Inimesed kujundavad kooli, annavad sellele sisu ja näo. Tuntud, hea tasemega gümnaasium on suurim väärtus koolipidajale, see on omavalitsuse tugevuse näitaja.

Loodavates uutes haldusüksustes peab ennekõike muutuma paremaks inimeste elujärg. Üksnes liitmisest, et saada kokku

Kui seada tingimuseks, et vallas peab olema vähemalt üks gümnaasium, oleks mõistlik moodustada Rapla maakonnas kolm valda.

vähemalt 5000 elanikku, ei piisa. Milline on hästi toimiv vald ja millised tema funktsioonid? Valitsusel peab siin olema oma kindel seisukoht. Muudatused tuleb teha kõige otstarbekamal viisil ja see nõuab täpset, põhjendatud ja inimestele arusaadavat tegevust.

Uute haldusüksuste moodustamise üheks tingimuseks peaks kindlasti olema loodav koolivõrk,

kus on võimalik omandada kooliharidust 1. kuni 12. klassini. Vallakeskuses paiknev gümnaasium on selle valla elujõulisuse ja jätkusuutlikkuse näitaja ning tema tugevuse mõõdupuu. Moodustatavaid haldusüksusi, kus ei ole võimalik omandada keskhariidust, pole ju kellelegi vaja. Kindlasti on erandeid.

Jutt, et ei jätku lapsi, ei saa olla põhjuseks. Teeme ju haldusreformi selleks, et haldusüksused oleksid suuremad, võimekamad ja teenused inimestele paremini kättesaadavad. Samas tahetakse õpilased panna bussidesse, et sõita päevast päeva õppima kümnete kilomeetrite kaugusel olevasse maakonnakeskuse ainsasse riigigümnaasiumi. Kas nii on vald inimesele lähemal, kooli- ja huviharidus kättesaadavam, ajakasutus ratsionaalne? Lubadus riigigümnaasiumist saadavast paremast haridusest on loosunglik.

Kui seada tingimuseks, et vallas peab olema vähemalt üks gümnaasium, oleks mõistlik moodustada Rapla maakonnas kolm valda. Kohila, Märjamaa ja Rapla on piirkondade tõmbekeskused ning seal asuvad ka arvestatava suuruse ja hea tasemega gümnaasiumid. Kolme valla moodustamine nõuab arvatavasti lisaks liitmistele ka mõningast haldusüksuste tükeldamist. Kui see osutub vajalikuks, tuleb seda ka teha.

Ettepanek moodustada Rapla suurvald ei leia täna toetajaid. Võimalik, et seda tuleb hakata arutama aastate pärast, kui valaelanike piirnormiks seatakse 11 000 või rohkem elanikku. Kui nii, siis tuleb ümberaatamisele ka kehtiv koolivõrk.

Käimasoleva haldusreformi üheks keskseks küsimuseks peaks olema haridusküsimus. 21. sajand kohustab kõiki õppijaid omandama vähemalt keskhariiduse. Seega peaks õppijate arv gümnaasiumides suurenema. Parem haridus loob võimalused

paremaks eluks. Ühest õpitud erialast tänapäeval ei piisa, sest elu-aegseid töökohti ja ameteid enam pole. Tööturul puudub stabiilsus. Sellepärast tuleb igal inimesel olla valmis pidevaks õppeks ja ümberõppeks. Ka siin on edukamad need, kellel on tugevam üldhariduslik vundament.

Hariduse kättesaadavus kõikides kooliastmetes on elujõulise ja efektiivselt tegutseva valla tunnus. See on valla tugevuse ja hoolivuse näitaja. Vanemad valivad elukoha sinna, kus nende lastel on turvaline ning arenguks ja õppimiseks parimad võimalused.

Kommentaar

Kommenteerib SA Raplamaa Haigla ülemarst Aili Laasner

Haigla poolelt kinnitan, et hoolime oma patsientidest ja teeme nende heaks parima, mida suudame. On kahetsusväärne, kui tuleb ette olukordi, mil patsient tunneb end haiglas häirituna.

Kindlasti on osakondade personalil võimalik läbi mõelda parem töökorraldus, mis arvestaks haige seisundiga ja privaatsusega. Siinkohal on

oluline tähendus suhtumisel haigesse, suhtlemisel temaga ja selgituste andmisel. Samuti ootavad selgitusi patsiendi lähedased.

Hoolivuse ja väarikuse põhimõtteid järgides saame olla patsiendile toeks haiglas viibimise perioodil, ka neil juhtudel, kui haiglast koduteed enam pole.

SA Raplamaa Haigla on iseseisev juriidiline asutus.

Haigla teeb tihedat koostööd SA Põhja-Eesti Regionaalhaiglaga, seda eelkõige raamatupidamise ja infotehnoloogia vallas, kuid Raplamaa haigla ei ole Regionaalhaigla allasutus. Haiglavõrgu arendamine on jätkuvalt arutelu teemaks kõikides haiglates, ka haigekassas ja sotsiaalministeeriumis; muutusi tingivad demograafiline ja majanduslik reaalsus.

Noorte võimaluste parandamiseks tuleb seljad kokku panna

Edgar Schlummer,
Eesti Noorsootöö
Keskuse direktor

Järvakandist Tallinnasse on umbes 80 kilomeetrit, Kärust Narva 230, Kohilast Missosse Valgamaal ligi 300. Need vahemaad võivad tunduda pikad, kuid Eesti territoorium on piisavalt väike, et me ei saa rääkida ääremaadest.

Me ei saa rääkida piirkondadest, mida võiks nimetada perifeeriaks, ega aladest, mis asuvad vilkast asustusest nii kaugel, et seal pole midagi teha. Iga Eesti vald ja linn on Tallinnale ja üksteisele sedavõrd lähedal, et mõistliku pingutusega saada ülevaade seal toimuvast.

Eesti Noorsootöö Keskuse (ENTK) ülesanne on seista selle eest, et Eesti 285 000 (sh Raplamaa 7968) 7-26-aastaselt noorel oleks võimalikult head võimalused osaleda noorsootöös. Et

noor saaks arendada end nii, nagu ta ise kõige õigemaks ja paremaks peab, ning teha seda mitmekülgset.

Kõik Eesti omavalitsused on viimaste aastate jooksul teinud suuri pingutusi noorsootöö kvaliteedi ja võimaluste avardamiseks. Paraku ei ole kõigi noorte võimalused siiski võrdsed, enamasti neist endist sõltumatult. Mullu analüüsisime, millistele Eesti piirkondadele ja kuidas peaks senisest enam tähelepanu pöörama, et noorte võimalused paraneksid.

Uuriti, millistes üldhariduskoolides ja huvikoolides noored käivad ja millised on nende pendelrände teed. Ehk teisisõnu pandi kirja, kuhu, miks ja kuidas noored praegu liiguvad. Selle tulemusena joonistusid välja mitmest omavalitsusest koosnevad piirkonnad, kus saaks noorsootöö jaoks rohkem ära teha valdade koostöös.

Tähtis on piirkond tervikuna

Raplamaal moodustavad sellise grupi Rapla, Kehtna, Kaiu, Kärü, Järvakandi, Raikküla ja Juuru vald ning maakonna väliselt Vändra alev. Jah, koostöörühmis ei ole kõik maakonna vallad ja juures on Vändra alev. Läbi viidud analüüs näitas väga selgelt, et mõni omavalitsus saab paremini hakkama ise, teiste jõud peitub

omavahelises koostöös. Tähtis on vaadata piirkonda tervikuna, sõltumata sellest, kas KOV on grupis sees või mitte.

Praktikas tähendab see, et grupi sees toimub ühtne noorsootöö ühise eesmärgi nimel valdade piires ning elanike arvu piirmäärasid arvesse võtmata: pakkuda noortele senisest avaramaid võimalusi noorsootöös osalemiseks.

Tegemist on seega omalaadse haldusreformiga, kus noorsootöö planeerimine, osutamine ja rahastamine viiakse kohalikul tasandil uutele alustele. Keskmiselt on noor oma soovide ja vajadustega, sõltumata omavalitsuse piiridest või selle ühinemisplaanidest.

Kogu Eestis moodustatakse selliseid koostöörühme vähemalt 22, hõlmates 108 omavalitsust 12 maakonnast. Et viia noorsootöö ja omavalitsuste vaheline koostöö neis piirkondades uuele tasemele, eraldab riik nelja aasta jooksul 6 miljonit eurot ning oma parimad teadmised Eestis ja väljaspool toimuvast.

On oluline märkida, et nimetatud analüüs oli vaid esimene etapp. Oleme kohtunud Raplamaa omavalitsuste esindajatega, et saada täpne pilt hetkeolukorrast ning jätkame omavalitsuste koostöös arenguprogrammiga ühise tegevuskava koostamiseks. Võib liialdamata öelda, et seni

oleme edasi liikunud tegusad õhkkonnas ja mõistmises, et koos saab teha rohkem kui eraldi. Mitmed küsimused on veel lahendamata, mis võivad omakorda keerulisemaks muuta koostöö stardipositsiooni. Näiteks ei ole mõnes vallas noorsootöötajat või ei ole veel selge, kuidas jõuda kõiki rahuldavate kokkulepeteni.

Igapäevatasandil on koostöö ju tavaline ja normaalne. Alates ühiste väljasõitude korraldamisest ning lõpetades suuremate projektidega. Juurde on vaja süsteemsust ja pikka perspektiivi.

Omavalitsuste koostöövalmidus loodetult kõrge

Näiteks Järvamaal võimaldas valdade koostöö noorte breiktantsu huvi rahuldamiseks kutsuda treeneri Pärnumaalt, sest lähemalt polnud pädevat inimest võtta. Ühise ettevõtmiseta poleks see osutunud võimalikuks, sest eraldi oleks igas omavalitsuses olnud liiga vähe huvilisi.

Oleme mitmel pool Eestis näinud, et luues noortele nende kooliajal mitmekesiseid võimalusi noorsootöös, sh huvihariduses osalemiseks, tulevad nad täiskasvanuna tõenäolisemalt kodumaile tagasi.

Omavalitsuste koostöövalmidus noortele paremate

võimaluste loomise nimel on loodetult kõrge, kuid on tähtis, et pilk suunataks kaugemale kui nelja-aastane toetusperiood. Seepärast ootavad haridus- ja teadusministeerium ning ENTK kui programmi läbiviijad, et oma tegevuskavale rahastust taotledeks esitaksid koostöörühmid ka n-ö väljumisstrateegia ehk tagaksid loodavate võimaluste kestuse pikemaks ajaks kui vaid toetusperiood.

Eesti puhul saab ääremasustumisest rääkida vaid kui vaimsest konstruktsioonist, pidurdavast mõtteviisist, mis saab võrsuda pinnasel, kus on puudu tahtest, hoolivusest ja koostööst. On meeldiv tõdeda, et nii Raplamaal kui ka teistes Eesti paikades neist kolmest omadusest puudust ei ole. Rapla on Tallinnale lähedal, nagu tegelikult ka Järvakandi ja Kärü. Nagu tegelikult ka Narva, Mikitamäe või Nasva. Täna sed pingutused noorte võimaluste parandamiseks on investering oma kogukonna arengusse ja jätkusuutlikkusse. See on eesmärk, mille nimel omavalitsused ja riik peavad seljad kokku panema.

Tegevusi rahastatakse haridus- ja teadusministri kinnitatud ja ESF-i kaasrahastatud programmi „Tõrjutusriskis noorte kaasamine ja noorte tööhõivelisuse parandamine“ alusel.

Suurim tagasilöök Euroopa koostööle pärast teist ilmasõda

Urmas Paet

Suurbritannia lahkumisotsus Euroopa Liidust avas EL-is tee uuele kriisile ning senise nelja - põgenikekriisi, Venemaaga pingeliste suhete, terrorismikriisi ja majandusprobleemide kõrvale lisandus veel üks suur ja praegu veel määramatu ulatusega probleemipundar.

Valimiskampaanias lihtsama vastupanu teed minek peaminister Cameroni poolt on maksnud kõrget hinda. Esmane reaktsioon börsidelt on selle ilmekas näide, kuid see kandub üle ka poliitikasse ja julgeolekusse.

27 EL-i liikmesriiki peavad olema äärmiselt tasakaalukad, et Briti referendumist tingitud doominoefekti ära hoida. Kahetsusväärset on liiga paljude mälu lühike ja see, et tänu EL-ile on Euroopa Liidu riikide vahel valitsenud

rahu, on jäänud emotsionaalsete päeva-probleemide kõrval tagaplaanile. Nüüd on aga ka see rahugarantii saanud löögi. Kuhu ja kuidas Suurbritannia suhetes EL-iga positsioneerib, saab see olema nagu Norra või pigem nagu Türgi või hoopis midagi kolmandat, ei tea veel keegi.

Nüüd tuleb Londonil tegelema hakata ka omaenda riigi kooshoidmisega. Milliseid samme pettunud Šotimaa astuma hakkab, saab lähiajal näha. Suurbritannia referendumil osalejate valik EL-ist lahkuda on aga igal juhul suurim tagasilöök Euroopa Liidule pärast Teist maailmasõda. Selle sammu tagajärjed kooruvad aja jooksul, kuid põhjust on olla murelik.

Milline on Suurbritannia EL-ist lahkumise otsene mõju Eestile? Paljudel teemadel on Suurbritannia Eestiga EL-is lähedastel seisukohtadel. Puudutab see näiteks põllumajandustoetuste reformi, vabakaubanduse tugevdamist, aga ka Venemaa-poliitikat. Seega Suurbritannia lahkumisel nõrgeneksid nendes ja muudes valdkondades positsioonid, mida ka Eesti jagab. Muuhulgas mõjutab Suurbritannia lahkumine seesmiselt ka EL-i ühtset välis- ja julgeolekupoliitikat,

seda ennekõike Venemaaga seonduvas, aga kohati ka laiemalt Lähis-Ida positsioonides.

Ka on Suurbritannia netomaksja EL-i eelarvesse, mistõttu riigi lahkumisel väheneb eelarves võimalus toetada vaesemaid EL-i liikmesriike. Seega puudutab lahkumisotsus Eestit ka rahaliselt.

Suure tõenäosusega muutub keerulisemaks õppimapääs Briti ülikoolidesse ning ligipääs Briti tööturule, samuti majandus- ja kaubandussuhted, kui UK lahkub EL-i ühisturult.

Tõenäosus reformideks EL-is on Suurbritannia lahkumisega väiksem. Suurbritannia pidi olema EL-i eesistujamaade kolmikus koos Eestiga 2017-18. Lahkumisotsus mõjutab sedagi otseselt ja praktiliselt.

Otseste mõjude kõrval on muidugi ka kaudsed. See puudutab EL-i kui terviku nõrgenemist, aga ka võimalikku doominoefekti teiste euroskeptiliste riikide seas, kus võib tekkida soov lahkumisreferendumit proovida. Prantsuse Rahvusrinne on juba jõudnudki seda nõuda. Nõrgenev EL pole aga kuidagi Eesti huvides, arvestades meie geopoliitilist asendit.

Kommentaar

Komisjonid toetavad hooldekeskuse ehitamist Raplas

Harri Õunapuu, Reformierakond

Rapla valla volikogu kõikide komisjonide juuniku koostööl oli päevakorras seisukoha andmine hooldekeskuse finantseerimise võimaluste kohta.

Esitatud oli kaks põhimõttelisel erinevat seisukohta. Vallavalitsuse seisukoht on finantseerida hooldekeskuse ehitust kogumatus valla eelarvest. Sama ettepaneku on teinud ka siinkirjutanu. Teine ettepanek, mille on teinud Vallakodanike Liit, on finantseerida hooldekeskuse ehitust pooles mahus valla eelarvest ja ülejäänud mahus otsida võimalust riigi fondidest või kaasata erakapitali. Sama ettepaneku on teinud ka volikogu liige Andrus Tamm.

Komisjonid toetasid hooldekeskuse ehitamist kogumatus valla eelarvest. Volikogu liikmed Tanel Kuusemets, Kristjan Aller ja Andrus Tamm ning majanduskomisjoni liige Raivo Erm ei toetanud hooldekeskuse ehituse finantseerimist kogumatus valla eelarvest.

Lõplik otsustamine on augustikuu volikogus. Selleks ajaks peab iga volikogu liige jõudma endas selgusele, kas toetada Rapla valla vanurite soovi väarikale vananemisele. Täna sed on selle vastu Vallakodanike Liit, mida juhib Vabaerakonna liige Alar Mutli, ning paar noorpoliitikut Reformierakonna toetajatest.

Pärt Uusberg.

Foto: ERAKOGU

Juune Holvandus

Raplastel oli juunikuu 16. päeval hea meel teada saada, et taas on ühe siit pärit mehe, seekord Pärt Uusbergi heliloomingut kõrgeimal tasemel hinnatud. President Toomas H. Ilves ütles selle aasta Vabariigi Presidendi Kultuurirahastu noore kultuuritegelase preemiat üle andes heliloojale ja dirigendile: “Teie loodud muusika ülendab inimese hinge.”

Pärt Uusberg ise on pigem tagasihoidlik. Näib, nagu ta ei sooviks avalike aurahadega loodud liiga konkreetset kuvandit endaga seoses. Ta tahaks pigem olla vaba, liikuv ja muutuv, sest küllap on temalt oodata veel mitmeid muusikalisi uudiseid. Veel on ta 29-aastane, arenev, uudishimulik, aldis uusi seoseid oma ellu vastu võtma.

Ometi on juba mitmeid selgeid markereid, mille järgi teda teatakse. Ta on loonud filmirolli, seisnud mitme koori ees, loonud ise koori, tema muusika on kõlanud laulupidudel ning pre-

sidendi vastuvõtul. Pole parata, *noblesse oblige*, seisus kohustab ja nõuab isikult, kes seda evib, sotsiaalsetele ootustele vastamist, oma kohustuste täitmist, eriti veel juhtivas rollis.

“Nüüd, kus olen diplomeeritud helilooja, asetub minu looming nii-öelda professionaalsesse konteksti. Kaasnevad kriitikutel arvamusel, kes arutlevad, millest miski on mõjutatud, millist esteetikat minu looming teenib. Alati kaasnevad tunnustusega ka teiste ootused, samuti suureneb kadeduse foon. Seega on heliloojana avalikumaks

saanuna muutunud sel alal tegelemine ühtlasi ka pisut pingelisemaks.

Aga teatud mõttes annab tähelepanu ja tunnustus ka turvatunde. CV-sse kogunenud tunnustused loovad justkui helilooja firmamärgi – kui nimi pole võõras, siis tekivad kergemini uued kontaktid, tellimused. Kokkuvõttes on muidugi kõige olulisem teha võimalikult pühendunult oma tööd ning sellest lähtub ka sinu edasine käekäik. Tunnustused on tehtud töö tagajärg, mitte eesmärk omaette,” räägib Pärt Uusberg.

Koori juhtimise soov sündis jalgpalli vaadates

“Ühel kevadisel päeval 11. klassis jalutasin Rapla peal ja nägin, kuidas paralleelklassivend juhendas jalgpallitreenni. Sellest tekkis mul äkki huvi juhendamise ja õpetamise vastu. Küsisin siis emalt, kas saaksin hakata uuest hooajast juhutama Riinimanda lastekoori. Ema soovitas mul rääkida dirigeerimisaluste osas Raul Talmariga, kes tol ajal töötas Raplas kultuurikeskuse

juhatajana. Temalt sain aga hoopiski impulsi astuda G. Otsa nim Tallinna muusikakooli kooridirigeerimise erialale. Sealt algas üha professionaalsemalt muusikaga tegelemise tee.

Peaksin ütlema veel, et professionaalse muusiku tee otsale suunas mind ka trompetiõpetaja Aigar Kostabi, kellelt sain eratunde. Tema suhtumine muusikasse ning tema pillimängu kõrge kvaliteet mõjusid mulle väga inspireerivalt, olgugi et trompetimängijat minust ei saanud.”

Koorijuht on kahtlemata juht. Pärt Uusberg meenutab, kuidas see teda isiklikult on õpetanud kiiremaid otsuseid vastu võtma, vähem, ent see-eest täpsemalt ja ökonoomsemalt end proovis väljendama, aktiivselt mõtlema.

“Psühholoogiliselt ma just ei naudi inimeste ees olemist, aga mind inspireerib muusika, mistõttu dirigendi roll tundub mulle põnevana. Ma pigem üritan mõtestada muusikalisi fraase, et igaüks teaks oma rolli, et sellest tekiks kokkukõla. Muusikas on omad pingeväljad,

juonistuvad helikaared, laulja võiks olla neist teadlik ja osata neisse sobituda. Mina ei taha end koorile üleliia peale suruda, ja kui lugu on kõigil hästi läbi tunnetatud, saabki igaüks kenasti ise hakkama.” Dirigent vaid turvaku seda protsessi, arvab Pärt.

Õhtused ja öised melodiad

Kuulajale tundub, et Pärt Uusbergi loomingu sisim ülesanne pole mitte niivõrd üles äratada, kui rahustada ja tasakaalu luua. Tema loomingu iseloomustamiseks on kasutatud väljendeid nagu *meditatiivsus* ja *vaikuse kohalolu*. Võib-olla on iseloomulik ka kammerkoorile antud nimi: Head Ööd, Vend. Tõepoolest viitab nimi õhtu- või öömuusikale ja kohe tuleb meelde, et kaks venda on tal ju ka.

“Minu muusika avaneb vist kõige paremini õhtul, kõige meelsamini korraldaks ma öökontserte. Mulle on hingelähedane luua muusikat, mis on kantud meelerahu kogemusest. Meelerahu aga on lihtsam tajuda

õhtul või öösel, kui päevatoimetused on tehtud. Vahel küsitakse heliloojatelt, et kuidas suhestute teie praegu riigis või maailmas toimuvasse. Minu jaoks ei kuulu muusika argimaailma ja ma ei arva, et helilooja looming peaks suhestuma päevakajalistesse sündmustesse.

Maailmas on asju, mida ei ole helilooja võimuses muuta, ja ma pigem soovin, et mus endas oleks lihtsalt rahu, harmoonia ja sellisest meeleseisundist lähtuv muusika siis võib-olla mõjutab natukenegi ka minu ümbrust.”

Muusik mõtleb ja arvab siis, et tõesti pole hommikumuusika talle eriti omane, kuigi ta hommikusel ajal meelsasti rõõmsameelset Mozarti kuulab. “Igale kellaajale päevas vastab iseloomulik helikeel. Näiteks võib tuua India *raag*a’d. Indias mängitakse traditsionaalselt igal päeva tunnil erineva temaga muusikat, mis aitab selle tunni olemuse kõige paremini vastu võtta.”

Ühe tunni meloodia ei sobi teisega, sobimatu heli tekitab disharmoniat, inimene võib minna närviliseks, ta kavatsused ei teostu või lähevad vussi. Isegi Euroopas, kus nii peenelt eritletud helikeelt kui Aasias ei ole kasutatud, teatakse, et marss kui muusikavorm sobib siis, kui asutakse tegutsema, valsitakt liidab meeli jne.

Pärt Uusbergile meeldib elust ja surmast avaramalt mõelda

Kui talle pakkuda arutluseks mõni mõte, leiab ta kiiresti sellega külgnevusi. Edasi ja edasi arutleda, tema puhul jääb tunne, et ta ei jää rahule enne, kui eksistentsiaalne lõpmatus on talle kuidagi tunnetatav, kuni kõik kerkinud lained jälle üheks tüüneks punktiks kokku jooksevad.

Ka endast mõtleb ta kui Rapla inimesest, ent samal ajal ka kui Põlvamaa, isegi vana Võrumaa juurte kandjast. Käesoleval hetkel, kui meie vestlus aset leiab, on talle pereteemad teravamalt aktuaalsed, ta on just naasnud Võrumaalt, kus jaanipäeva ajal lahkus igavikku emapoolse vanaema õde, tädi Koidu, viimane Võrumaa selle põlvkonna sugulastest. Varem kutsuti igavikku käesoleva poole aasta sees ka vanaonu Arvo ja vanaema Eha.

Vanatädi Koiduga oli Pärtil väga isiklik suhe, muuhulgas pajatas Koidu ikka ja jälle talle ka juurtest. Vanatädi oli veel 85-aastaselt hakkaja sõitma Põhja-Lätti, kus samuti elavad sugulased, nagu selgus. Tänu vanatädile on ka Läti juured nüüd teada.

Vanatädi oskas 91-aastasena väärakalt lahkuda, väga rahulikult, selge meele ja huumoriga, teades, et läheb, ja et kõik, mis

tema võimuses, on siinpool korraldatud, isegi matuste soovid öeldud.

“Vanemate sugulaste lahkumist järjest näha ja kogeda poole aasta sees on olnud üks elu õppetunde. See on muutnud mind tõsisemaks, seadnud elu pisut teistsugusesse perspektiivi,” mõtiskleb Pärt. “Minu jaoks on käsil praegu muutuste aeg, paralleelselt üks põlvkond lahkub ja teine sünnib. Mu vennal nimelt on pooleteise aasta jooksul sündinud kaks last. Ema-isa on saanud vanavanemateks.

Minu jaoks on olnud suur muutus veel ka kaaslase, Anne-liisi leidmine, kes on mulle väga armas inimene. Olen õppinud tundma ka tema juuri, meil on sellest olnud palju huvitavat rääkida. Tema on kasvanud koos õega, kellega nad on väga lähedased, mina jälle olen harjunud kolme venna, siis rohkem meeste seltsis, kus olen noorim vend.”

Lähedased inimesed mõjutavad kõige püsivamalt

Millist rolli on Pärt Uusbergi, filosoofilise muusiku senises elus mänginud naised? Ta arvab, et

rohkem, kui pealtnäha tundub.

“Väga on mõjutanud. Olen olnud mingis mõttes kirklik armuja. Vanasti pani tihtilugu just armuvalu mind kirjutama muusikat, see mõjus lohutavalt. Täna seaks päevaks on asjalood aga muutunud. Olen tänulik, et olen kohanud toredat kaaslast.

Muusikas ei otsi ma seonduvalt naise-temaatikaga enam lohutust armuvalule, vaid pigem soovin väljendada tänu ja armastust. Muidugi on mulle oluline naine ka minu ema, kellega mul on väga isiklik side. Minu jaoks on mu ema üks suurima armastusvõimega inimesi, keda tean. Austan teda väga.”

Pärt mõtleb ja leiab, et muusika, see on tulnud ikkagi emalt, kuid temperamenti ja

töökeskkonna loomise oskust on kujundanud isa või siis on ta lihtsalt rohkem isa moodi.

“Kui ma muusikat kirjutan, siis teen seda vaikselt, nokitsedes, õhkkond meenutab mulle isaga tema ateljees istumise aega Rapla ühisgümnaasiumi algklasside maja ülakorrusel. Niisugune ajatu olemine. Isa tõmbas pintsliga, siis vaatas, siis läks kaugemale ja vaatas sealt... siis lähemalt.

Olen olnud väga sarnane ses mõttes isaga. Kohusetundlik, selline vaikne nohik heas mõttes, ja usun, et see ongi lõppkokkuvõttes olnud minu suurim voorus. Olen osutunud mitmest minust andekamast sisemiselt distsiplineeritumaks. Areng mingil alal tuleb ikkagi puhtalt sellest, et vaatamata kõigele jätkad, oled järjekindel. See ongi üks mu viimase aja selginenud elutarkusi, et mis tahes elualal loob tulemuse sellele alale panustatud aeg. Kannatlikkus ja järjepidevus on väga olulised omadused mu jaoks.”

Aga kuidas saadakse heli-

loojaks? Muudkui harjutad kirjutama muusikapalu?

“Ma imetlen oma eakaaslasest tippmuusikut, pianist Mihkel Polli, tema võimet harjutada. Ta on mulle eeskujuks. Ma ise kahjaks ei ole nii andekas pillimees olnud ega ka nii selgelt osanud valida ala, millele saajaprotsendiliselt pühenduda. Kõõlusin ja kaalusin kaua teatri, spordi ja muusika vahel. Ühest küljest on heliloojana raskem säilitada distsipliini – harjutada oma pilli - kui interpreedil, aga ometi ka sel alal on oluline regulaarne praktika.

Minu õpetaja Tõnu Kõrvits ütles mulle kohe esimeses tundes, et miks peaks heliloomingu õpilane erinema viiulimängijast või pianistist, kes harjutavad oma pilli 5-6 tundi päevas.

Kui parasjagu midagi ei kirjuta, tasub heliloojal kuulata erinevat muusikat koos partituuriga või lugeda midagi seonduvalt oma erialaga. Ja lihtsalt mõtiskleda. Mõtisklemine on helilooja vaatenurgast vägagi põhjendatud ja vajalik tegevus.”

“Kui ma muusikat kirjutan, siis teen seda vaikselt, nokitsedes, õhkkond meenutab mulle isaga tema ateljees istumise aega.”

Pärt Uusberg on seisnud mitme koori ees dirigendina, loonud ise koori, tema muusika on kõlanud laulupidudel ning presidendi vastuvõtul.

Foto: SIIM SOLMAN

Raplamaa kaunimad kodud on leitud

Stina Andok

Igal aastal valib Eesti Kodukaunistamise Ühendus kaunima Eesti kodu. Rapla maakonna kodukaunistamise konkursi „Eesti kaunis kodu“ maakondlik komisjon esitab presidendile omalt poolt kolm nominenti tunnustamiseks.

Kodusid hinnatakse vastavalt konkursi tingimustele neljast küljest. Vaadeldakse kodu terviklikku ruumimõju ehk harmoonilisust, funktsionaalsust ja ideede originaalsust, kodu heakorda ehk hoonete korrastatust ja teede seisundit, kodu haljastust ehk muru, lilli, ilupuid ning -põõsaid, kodu väikevorme ja nende sobivust ehk hinnatakse lipuvarrast, väravaid, väikehooneid, viitasid, välisvalgustust jne.

Rapla maakonna kaunimate kodude valim on alati olnud väga mitmekülgne. Need kodud on kahtlemata kõik kaunid, aga nad on ka väga erinevad. Iga kodu on omanäoline, olgu see siis linnakodu või maakodu, suur majapidamine või väike aialapp maja taga. Ühest hoovist aia ja majast kodu teevad aga ikkagi inimesed, kes pühendavad oma aega ja teevad seda siirast armastusest, austusest ja tegemise rõõmust.

Maakondlik tänuüritus, kuhu on kutsutud tunnustamiseks kõik omavalitsuste esitatud kaunite kodude omanikud, toimub 1. juulil.

Vigala

Sirje Pärast on oma Vigala suvekodu aia eest hoolt kandnud juba 1983. aastast saati. Selle vana kolhoosimaja soetas Sirje koos oma abikaasaga, kuna mõlema juured ulatuvad just Vigala valda. Alaliselt Tallinnas elavad Pärastid külastavad oma Vigala kodumaja nii sageli kui võimalik. Üheskoos poeg Urmasega hoiavad nad oma väikese hoovi lihtsa ja ilusana. Aiandis töötanud Sirje on aia kujundanud iseenda eelistuste ja teadmiste järgi, kuigi Sirje sõnul mängib taimede valikul suurimat rolli maastik. Sirje lemmikud on elulõngad. Aeda kaunistavad lipumast ja armas aiamajake.

Foto: STINA ANDOK

Märjamaa

Merike ja Heigo Rimmel löid 12 aastat tagasi Märjamaale Merikese lapsepõlvemajja oma ühise kodu. Maja ümbruse kujundamine sai Merikese südameasjaks ja ta kujundab seda aktiivselt siiani. Rimmelite aed on kirju nii välimuselt kui ka tegumoelt.

Ühes aianurgas on võimas karuskulptuur, maast välja kaevatud kivi ja lipumast, teises nurgas kiviktaimla, õunapuude all mõnus istumisala ja muruplatsil suursugune lama-

mistool. Aiast ei puudu ka kasvuhoone ja maasikapeenar.

Merike on tõeline aiandusfanatt, kes veedab iga oma vaba hetke aias, käsi mullas. Talvel alustab aiandushuviline varakult taimede seemnest ette kasvatamisega, et need siis juba suvel õueala kaunistama viia. Kuigi Merike on perekonnas kindlasti kõige suurem aiandushuviline, ütleb ta, et ilma perekonna toeta ei saaks ta midagi teha.

Foto: STINA ANDOK

Järvakandi

Maie ja Heino Andreste on Järvakandis Heino vanematekodus elanud juba 1982. aastast saati. Tasapisi on Maie vanast kartulipõllust ja õunapuid täis aiast kujundanud avara muruplatsiga hooviala, kus vanu aegu meenutavad mõõtmelt mitu korda väiksem peenramaa

ja mõned üksikud viljapuud. Maie eesmärk on tulevikus hooldada aeda, kus enam üldse kartulipõldu ei ole. Armastuse pakkumine kodus aiale on peamiselt Maie tegevus, Heino on pühendunud tehnikahuviline.

Foto: SIIM SOLMAN

Rapla

Avo Ambur on koos oma perega Raplas Sulupere külas elanud 2009. aastast. Nende avara linna-kodu aiaplaani autor on Rapla kohalik haljastaja Ülle Lagus perefirma Teie Aednik OÜ. Aia kujundus loodi ühiselt, võttes arvesse kõigi asjaosaliste eelistusi ja ideid, kuigi Avo sõnul ei olnud planeerimisel mingeid erilisi küsimusi, kuna maitseid haljastajaga ühtisid. Amburite moodsas ja puhaste joontega aias on ka väike peenranurk, mida hoiab elus Avo, kelle jaoks istutamine ja rohimine on stressimaandajad.

Fotod: SIIM SOLMAN

Juuru

Äsja 65 aasta juublit tähistanud Elve Veide elab oma Mahtra küla talus koos mehe, tütar Katrini pere ja 17 loomaga. Elve on Mahtras elanud 45 aastat, sellest viimased 32 aastat on ta elanud oma praeguses kaunis kodus. Elve on kümme aastat olnud Juuru aiaklubi liige ja on tõeline asjatundja, kelle suures koduhoovis on suisa kolm eraldiseisvat aeda. Elvel on oma aedades lugematu arv erinevaid taimeliike nii lillede, põõsaste kui ka puude hulgas.

Oma taimedest tunneb Elve siirast rõõmu

ja ta räägib neist kui oma lastest või sõpradest, teades kõigi aiaelanike nime ja iseloomu. Iga taimel on oma omanik, rääkida oma lugu ja iga aianurgakese saamisloogu on kindlalt mälusoppidesse talletunud. Kolme aia peale on ääretult mitmekülgse Kõrtsu talu hoovis nii peenramaad, loomade aedikuid, kiviktaimlaid kui ka näiteks antiikseid aiaroose ja kirjulehelist naati. Talu aeda kaunistab ka kurepesa koos püsielanikega, kes kolisid sisse juba 1990. aastal.

Foto: SIIM SOLMAN

Foto: STINA ANDOK

Kohila

Urve Norts on koos oma tütre Nelega Kohila vallas Salutaguse külas elanud 2013. aasta sügisest. Selle lühikese aja jooksul on ema ja tütar loonud enda ümber tõelise imedemaa, kust ei puudu ka väike printsessimaja kaunilt ja naiselikult kujundatud saunamajakese kujul. Nortside kodu paikneb maaliliselt metsatukas, ümbritsetuna kõrgetest puudest. Imekauni uue maja ümber laiutab muruplats, sest just roheline muruväli on perenaise Urve

lemmik. Taimede valik on Nortside kodus ulatuslik. Õuel on leidnud oma koha suur valik erinevaid roosisorte, puudu ei tule ka omanäolistest maitsetaimepeenardest ega poolde looduslikest kooslustest, kus rohul ja taimestikul on lastud vabalt kasvada.

Urve hindab oma aia puhul enim seda, et seal on palju avarust ja õhku. Osavalt on ära kasutatud maapõuest välja tulnud maakivid, mis nüüd kaunistavad peenarde ümbrust.

Raikküla

Eha Müürisepp ja Kristo Holm alustasid oma tulevase kodu loomisega Raikkülas juba 2007. aastal. Praeguseks on noor pere koos lastega metsatuka äärde niidule rajatud kodus püsivalt elanud viimased kolm aastat. Maja ümber laiutavad avarad muruplatsid, sest pere hindab koduaias eelkõige lihtsust ega soovi oma aeda liialt keeruliseks muuta. Pere aia muudavad omanäoliseks Kristo enda käe järgi kujundatud maastik, lipumast, kaunis kiviktaimla ja hästi valitud kujunduselemendid.

Foto: STINA ANDOK

Käru

Aime ja Leo Pallon on Käru vallas hoidnud ja edasi arendanud Aime kunagist lapsepõlvkodu. Kuigi alaliselt keegi seal praegu ei ela ja maja on kasutuses suvekoduna, väärtustab perekond oma Käru maakodu kõrgelt. Aime emal oli nimelt kunagi palve, et sellest majast saaks koht, kus laialivalgunud suur perekond koos järglastega saaks ikka ja jälle ühiselt koguneda ning aega veeta.

Umbes viieteistkümne aastaga on koduaed kujundatud selliseks, nagu ta tänasel päeval on ja Aime kinnitab, et ema soov on igati täitunud. Talu õueala on külluslik ja pakub väga erinevaid vaateid. Õuele on alles hiljaaegu loodud kelder, mille katuseks kaunis kiviktaimla. Keldri tagant saab alguse mändidevaheline metsarada, kust leiab maiustamiseks meelepäraseid metsamarju. Õuelt avaneb imekaunis vaade laiuvatele aasadele ja kõngastele, mis

tekitavad tunde, justkui viibiksime kuskil märksa kaugemal, Eestimaa lõunanurgas. Talumaa igast nurgast piilub midagi, mis on vaid sellele kodule ainuomane.

Kunstiandega Aime on oma käe ja südamega kodu palju rikastanud. Aime ja Leo moodustavad tugeva liidu, kes ühiselt oma suvekodule aega ja armastust pühendavad.

Aime Pallon on pühendanud oma lapsepõlvkodule luuleread:

*„Kui raske Sul on, siis leia kodutee,
ava värav, astu läbi – oodatud on see
kui hing on haige, tule männiku alla
ja kui vaja, lase pisargi valla.“*

*Kurbuse südamest viib männilavade kohin
kuulan kägu, võtan piibelehe – kui tohin
südant paitades jõuad õue metsarajalt
saad hingele silituse vanalt majalt.“*

Foto: STINA ANDOK

Kehtna

Raudsepa talu Kehtna vallas on aastate jooksul mitu korda tunnustatud. Sealne pererahvas eesotsas Terje ja Rain Raudsepaga on võtnud oma südameasjaks vana talukoha koos ümbritseva maaga üles ehitada ja säilitada. Kuigi omanikud ise jäävad enda elamise kauniks koduks tituleerimisel ääretult tagasihoidlikuks ja rõhutavad, et tegemist on siiski eelkõige tootmistalu kui millegi muuga, tabab silm nende talus paljugi kaunist.

Raudsepa talus on osavalt ühendatud vana talu ajalugu ja olemus tänapäevaste

lahendustega. Vanad majad on saanud uuenduskuuri, kuid säilitavad endas endiselt möödunud aegade lugu. Raudsepa perekond tegutseb oma kodu luues ühiselt ja pere tegemistesse on alati kaasatud ka lapsed. Kodu aed on suur ja avar. Hiljaaegu uuesti üles ehitatud kivimüüre ääristavad männid vaheldumisi sügavpunaste roosiõitega. Sissesõidu läheduses laiutavad usumatult võimsad kivid kui monumendid. Sarnaseid huvitavaid ja isikupäraseid lahendusi leidub kogu taluhoovis.

Foto: STINA ANDOK

Hingega mööbel

Stina Andok

Eestlased on metsarahvas ja paljud usuvad, et puul on hing. Seda ma ei oska ise kinnitada ega ümber lükata. Küll aga võin öelda, et mingisugune kummaline ja sõnuseletamatu austus on mul puude ja metsa suhtes küll. Küllap kuulun minagi hinges metsarahva sekka.

Olenemata sellest, kas keegi usub, et puul on hing või mitte, võib ühele nõule jääda vahest selles, et puud ja mets on väärtuslikud mitmes mõttes ning väärt hoidmist. Lisaks sellele, et puit on paljudele elatusallikas, on puit ka hinnaline ehitusmaterjal.

Mööbel, mis säilib

Mööblit võib vaadelda kui tarbeeset, mis on meil igapäevases kasutuses ja täpselt seda nägu, mis tuju mul parasjagu on. Maitset ja eelistused on pahatihti ajas muutuvad ja inimesed kipuvad tüdinema oma ümbrusest ning vajavad muudatust ka oma kodu ilmes.

Kahtlemata on odavam ja lihtsam variant sellisel juhul minna lähimasse mööblisalongi ja valida sealt enesele meelepärane valmistoode. Selline, mida tõenäoliselt kohtab teisteski kodudes. Selline, mida on kokku pandud tuhandeid, mis on olnud kellegi jaoks järjekordne ese tuhandete omasuguste seas, mida on katsunud, tõstnud ja pakkinud võõrad, ükskõiksed inimesed. Mööbel, mida on toodetud massiliselt, väheses raha eest ja kiiruga, ei ole ega saagi olla kestev. Ta on loodud kuluma, tema elujoon katkema, et sa ikka ja jälle mööblisalongi satuksid. See on meie tänapäevasele tarbimisühiskonnale omane reaalsus.

See on ka põhjus, miks nii paljud meist, kelle vana-

Ajahambale jalgu jäänud mööbliesemest võib veidi vaeva nähes uue ilusa ja tarviliku asja saada.

vanemate mööbel pärineb ajast, mida me ise mäletada ei suuda, püüame tasapisi tagasi vanadesse aegadesse liikuda. Miks me soovime restaureerida, taasavastada ja taasluua. Üha enam avastavad inimesed, et ka selline tarbeese nagu mööbel võib olla kunstiteos või et kummut võib olla midagi märksa enam kui vaid asjade hoidmise koht.

Taaskasutades ja restaureerides vanu materjale, anname puule, mis andis oma elu selle eseme tarbeks, uue võimaluse. Me anname mööblile võimaluse edasi elada ja kesta. Vanast ajast säilinud mööbel, mis on valmistatud hoole ja armastusega, võib saada uue elu, kui pakkuda sellele veel natukene hoolt ja armastust. Olles elanud ühe eluaja, võib ta elada nii veel mitmeid.

Põlvest põlve edasi antud mööbliese lakkab olemast üksnes mööbliese. Kui uskuda, et puul on hing ja

inimesel hing, siis on südamega meisterdatud mööbliesemesse samuti võimalik natukene oma hinge kaasa anda.

Vanavanemate pärandatud mööbel võib kanda endas edasi ka mälestust inimesest. Lapsepõlve mängumaal olnud lihtne kummut või riidekapp, kus vanaema hoidis oma kleite, põlle või vanaisa armsaks saanud kampsunit, hoiab endas seda mälestust. Ajahambale jalgu jäänud kummutist või riidekapist võib siiski veel ilus ja tarvilik mööbliese saada. Veelgi enam, ta kannab endas seda mälestust lapsepõlvest ja tekitab sellega sooja tunde iga kord, kui kapiukse avad. Iga kord võid meenutada lõhna, mida tundsid, kui vanaisa kampsunit seal nägid, kui nüüd enda oma võtma lähed.

Puit on soe ja ehe materjal, mida annab kujundada võimalikult väikese masin- töötlemisega ka käsitööna

ning see lubab end töödelda ka juba vanana, kasutatuna. Vana, kasutatud puitmaterjal on suurepärane materjal mööbli jaoks, kui väärtustad mälestusi, austad oma esivanemaid ja nende pingutusi, tunned muret looduse pärast ja soovid väljendada iseend ja oma isiksust ka oma kodusisustuse kaudu.

Taaskasutades ja restaureerides vanu materjale, anname puule uue elu.

Fotod: PINTEREST

Mõtestatud tegevus

Mulle meeldib mõelda, et minu tulevases kodus, mida me tasapisi loome, on mööbel, mis ei ole sinna sattunud juhuslikult. Selle põhimõttega haakub ka väga hästi taaskasutus.

Elame ajal, mil vana tuleb jälle tasapisi moodi. Inimeste maailmapilt on avardunud ja otsitakse rohkem juba ammu valmis meisterdatud ja kasutuses olnud asju, et nendele ikka ja jälle kasutust leida. Üha enam märkame, et vanasti tehti asju veidi teisiti ja kui isegi ei tehtud, siis selles võib kindel olla, et igal vanal esemel on oma lugu.

Isegi kui ese ise enam kasutuskõlblik ei ole aja möödumise ja loomuliku kulumise tõttu, on peaaegu alati võimalik ka neid riismeid kasutada, et luua miskit, mis tähendab midagi enam kui lihtsalt mööblieset. Sellel on lugu. Ja sinu mõte. Sa oled pühendanud oma aega, et austada ja meeles hoida, tänada autorit. Tema taies ei ole ära visatud, tema töö ei ole raisatud ja ka puu saab veel elada edasi.

Seekordne Käsitöölane on pühendatud just nendele inimestele, kes on võtnud oma südameasjaks vanadest kasutatud asjadest midagi sootuks uut luua.

Stina Andok,
Käsitöölase toimetaja

Restaureerijad Jaanis Ermann ja Ranno Maasing oma meistrikojas.

Fotod: ALICE VÕSU

Mehed, kes teevad vanast uue ja uuest vana

Stina Andok

Raikküla vallas Tamme külas tegutseb kahe mehe ettevõtte Redintegro OÜ, mis on kaheksa tegutsemisaastaga tõestanud end nii kõrge kvaliteediga mööbli valmistaja kui ka restaureerijana. Jaanis Ermann ja Ranno Maasing on restaureerijatena tegutsenud aga juba aastakümneid. Ajast, mil restaureerimist koolis isegi ei õpetatud.

Austatud ja hinnatud restaureerijad mehed ei ole kumbki restaureerimist kui sellist kunagi koolis õppinud. Paarkümend aastat tagasi sattus Jaanis töökuulutuse kaudu Rataskaevu tänava antiigiäri pidaja juurde tööle, kes oli ostnud mõisa ja soovis seda restaureerida. Varem üksnes omaette puidu kallal nokitsenud Jaanise restaureeri-

miskarjäär sai alguse sealt.

Koolis on mõlemad mehed omandanud ehituspuusepa eriala, kuid vana mööbliga harjutati kätt juba omal initsiatiivil. Jaanis meenutab, et esimesed vanad mööbliesemed restaureeris ta ema keldris ja ühe suurema kapi sõbra korteris, kobades n-ö teadmatuses.

Jaanise sõnul on restaureeri-

mine ala, milles õpib kogu aeg midagi uut ja päris teadjana ei tunne ta ennast veel praegugi. „Alguses ei osanud üldse vaadatagi asju nii nagu praegu,“ tunnistab Jaanis.

Näiteks kummuti puhul tuleb esimese asjana võtta sahtlid välja ja vaadata, kas sahtlijooksud on kulunud või mitte. Kui on vaja välja vahetada, võttiski mees varem kätte ja tegi uued. Nüüdseks teab aga Jaanis, et saab ka lihtsalt teistpidi uuesti kinnitada ja sama detaili kasutada. Selle teadmiseni jõudsid mehed iseisvalt, töö käigus. Keegi seda neile õpetanud ei ole.

Praegu on ettevõtte tuluallikaks tellimustööd, mis võivad olla väga erinevat laadi. Mehed ise end ettevõtjatena ega äriettevõttena ei teadvusta, vaid samastavad end pigem käsitöö-

kojaga. Ettevõtlusega sai algust tehtud pigem seetõttu, et nii on asju lihtsam ajada ja teatud materjalidki on ettevõtetele odavamad.

Tellimusi on palju ja igasuguseid

Kliendid jõuavad praegusel ajal ettevõteteni peamiselt juba tekkinud tutvuste kaudu. Suuri tellimusi teevad põhiliselt antiigikaupmehed ja sisekujundajad. Väiksemaid, üksikuid esemeid toovad restaureerimiseks või tellivad ka täiesti tavalised inimesed.

Meeste sõnul on nende jutule sattunud palju selliseid inimesi, kes on oma vanavanemate kodu üle vaadanud ja soovivad seal leitud asju ümber teha lasta. Aga on olnud ka pensioniealisi kliente, kellel on tekkinud hu-

vitavaid ideid. Materjali taaskasutuseks on kõige enam tehtud selliseid vidinalaadseid asju nagu karpe, kaste ja peegilirame, aga on olnud ka suuremaid projekte. „Kunagi sai kogutud vanade kappide ukse ja tegime kööki mööbli nii, et igal kapil oli erinev uks,“ kirjeldab Jaanis üht põnevat projekti.

Enamasti käib nende töö ühe konkreetse eseme ümber. Näiteks tuuakse vana kummut, mis vajab uuenduskuuri. Esiti võetakse kummut laiali, sahtli põhjad välja, liistud küljest ära, lihvitakse puhtaks ja pannakse kõik uuesti kokku tagasi. Praegugi on neil töökojas üks selline kummut, mille parandamist soovis omanik juba siis, kui oli veel krooniaeg, kuid rahapuuduse tõttu lükkus uuenduskuur edasi. „Praegu

hakkab inimestel jälle rohkem raha tekkima," ütleb Jaanis. Ehk kasvanud on tellimused vana mööbli restaureerimiseks võrreldes vahepealse ajaga, mil telliti rohkem uut mööblit.

„Tegelikult pole meil sellist töökoda, et uut mööblit toota, oleks hoopis teistsugust masinaparki vaja," tunnistab Jaanis. Mõlemad mehed eelistavad ise samuti vana mööbli restaureerimist. Pärast mitmeid kuid uue mööbli meisterdamist on meeste sõnul näiteks vana kummuti restaureerimine suisa nauding. „Vahel olen käinud ümber kummuti, patsutanud ja mõelnud, et kes või mis ta täpselt on," kirjeldab Jaanis.

Mehed on tegelenud palju ka vanade esemete ümber tegemisega. „Kasvõi vanad tünnilauad, nendest saab aretada ükskõik mida," ütleb Jaanis. Vanu kirste on mehed ajapikku ümber teinud oma 50-60 tükki. Kirstu saab teha Jaanise sõnade kohaselt näiteks keskelt pooleks ning alumisest osast saab teha diivanilaua ja teisest poolest seinakapi. Paraku on vana materjali taaskasutamist nende igapäevatöös siiski vähe, kuna seda ei saa nii palju lihtsalt kätte. Huvi korral on igal inimesel võimalik tuua näiteks vanu palke ja tellida endale sellest meelepärane mööbliese. Oma kodus on Jaanis näiteks vanadest katusesarikatest teinud oma lapsele voodi.

Ühe kummuti restaureerimine võtab praegusel ajal meestel aega umbes kuu-poolteist. Uue köögi tellimus aga rohkem, kõik oleneb tellimuse suurusest. Praegu on ettevõttel tööd ees suisa oktoobriini.

Tallinn on tööandja

Suuremad tellimustööd tulevad ikka meie kodumaa pealinnast. Seal on peamisteks tellijateks olnud erinevad vanalinna restoranid ja baarid, kes soovivad ka vanu mööbliesemeid restaureerida või tellivad uuest materjalist mööblit, mis paistaks vanana.

Nii on nad näiteks teinud tala imitatsioone ehk meisterdanud puidust tühjad kastid, mis mee-

nutavad talasid. Asjatundmatule silmale paistavad need nagu õiged vanad talad. Et välimus oleks vanale asjale kohane, kasutatakse viimistlemisel vana aja töövahendeid ja vahel isegi tehakse kunstlikult sisse mõned koiaugud. Ettevõttel on ka koostööpartnereid, kes panevad kõrvale puitu, kus on ürasekaid sees. Auklikke uusi laudu annab kergemini töödelda nii, et nad paistaksid vanad.

Sellisel uue mööbli tootmine on küllaltki kulukas ja aeganõudev tegevus. Restoranidel on enamasti sisekujundajad, kes on kujundanud sobiva mööbli ja sellevõrra on ka selle meisterdamine kulukam.

Kaks meest Raplamaal teevad nii palju, kui neil jõudlust on. Jaanis nendib, et kohvikuinimesed on proovinud kasutada ka teisi ettevõtteid, aga sattusid nendega hätta, kuna toonid läksid paigast ära. „Eks me oleme püüdnud ikka kindlat joont ajada," ütleb mees.

Tallinna lokaalide jaoks on mehed palju tööd teinud. Kui Tallinna vanalinnas ringi vaadata, on igas nurgas mõni koht, kus on Raplamaa meeste loodud mööbel kasutuses. Killuke nende hinge ja käsitööd ootab külalisi niisiis ka Tallinnas.

Ring käib aga edasi. „Vana tool, mis sai siin restaureeritud, tuuakse ikka siia parandusse, kui katki läheb," ütleb Jaanis. Vana mööbel on küll vastupidavam kui uus, aga puit kipub ikka lõpuks väsima. Miks uus mööbel nigelam on kui vana, peitub Jaanise sõnul tootmishinnas ja materjali kvaliteedis. „Jõuame ikka sinnamaale, et vanasti olid asjad lihtsalt asisemalt tehtud," on mees kindel.

Iga asja saab ilusaks

Restaureerijad soovivad oma vanal mööblil valvas silm peal hoida. Kui midagi kuskilt natukenegi juba paigast loksub, tuleks see kohe ära parandada ja mitte oodata viimase hetkeni. „Kui juba näed, et koi tuleb sisse, siis teha koitõrje ära," soovitab Jaanis. Koi tekitatud kahjustu-

sed on maamajas kerged tulema ja alati ei piisa vaid ühekordsest koitõrjest. Odavam on igal juhul hooldada ja restaureerida juba olemasolevat vana mööblit.

Uuest materjalist vanas stiilis mööbli tegemine ei tasu meeste hinnangul end ära, sest kui vana mööblieseme saab kätte kuskil 200-300 euroga, siis vanas stiilis uut mööblieset nemad alla 1000 euro valmis teha ei suuda.

Sellist asja mehed ka ei ole näinud, mida ilusaks teha ei saa. Nii on neile vahel toodud vaid tooli tagumine osa või üks lauajalg sooviga samas stiilis tervet mööblieset tagasi saada ja siiani on mehed ka need soovid täita suutnud. Ka lõppviimistluse teevad mehed ise oma töökojas ära.

Viimistlusel soovivad nad võimalikult originaalilähedast välimust, et töödelda puitu nii palju kui vajalik ja nii vähe kui võimalik. „Mulle meeldib, kui välimus on võimalikult identne, kuid paraku tahetakse rohkem ikka, et ese läheks teiste mööbliesemetega elamises kokku," nendib Jaanis.

Palju on meestel palutud kasutada ka ökoloogilisi viimistlusvahendeid, näiteks linaõli ja linaõlivärve. Kui aga tahta vähegi vastupidavamalt mööblit, siis päris naturaalse vahendiga Jaanise kogemuse kohaselt välja ei mängi. „Kui ikka lillepott läheb kummutil ümber ja vesi maha, siis jääb rõngas kummutile järele," ütleb Jaanis linaõlivärvidega kaetud pindade kohta. „Saad ise laisem olla, kui mööbel on vastupidavam materjaliga töödeldud," ütleb mees naerdes.

Tulevikus näevad mehed oma ettevõttel palju ilusamaid ja suuremaid ruume kui praegu. Aja ja võimaluste puudumise tõttu on palju soovitud veel saavutamata. Meestel on idee laiendada oma tegevust ja teha kõrvalruumidesse käsitöökamber, kuhu soovijad saaksid oma väikeste esemetega nõu küsima ja ise tegema tulla. Samuti sooviksid nad kunagi oma ruumidesse väikest mööbliesemete müüginurka.

Vana kummut enne...

...ja pärast

Restaureerimisel olevad detailid.

Ranno Maasingu sõnul soovivad kliendid tihti kasutada ka ökoloogilisi viimistlusvahendeid, näiteks linaõli ja linaõlivärve.

Jaanis Ermann räägib, et kummuti puhul tuleb esimese asjana võtta sahtlid välja ja vaadata, kas sahtlijooksud on kulunud või mitte.

Suveks kaubaalused terrassile

Stina Andok

Kaubaalustest valmistatud mööbel kogub üha enam populaarsust ja seda väga lihtsal põhjusel. Tegemist on ääretult odava toormaterjaliga, mis on kergesti kättesaadav. Lisaks on kaubaalustest võimalik peaaegu ükskõik mida teha, piiranguks üksnes oma fantaasia ja võimed.

Omanäolise ja rustikaalse välimusega terrassimööbli meisterdamine on veel pealekauba taaskasutus, mis tähendab, et vähegi leidlikel inimestel, kes soovivad mööbli hulka midagi sootuks teistsugust kui masstoodang, on võimalik anda oma panus materjali taastootmisse. Lääne-Virumaal tegutsebki ettevõtlik 21-aastane Siio Oras, kes teostas oma pikaajalised plaanid ja asus aasta tagasi kasutuseta jäänud kaubaalustest mööblit valmistama.

Omanäoline ja vastupidav

Noormehe äriiline tegevus sai alguse väga lihtsal moel. Nimelt tekkis tal endal vajadus säärase tegumoe mööbli järele ja ta otsustas ise ka lahenduse leida. Orase sõnul on kaubaalused huvitavad, erilised ja sobilikud väga erinevate asjade ehitamiseks. Alles aasta tagasi alustanud ettevõtte on leidnud endale juba rohkesti tellimusi. Enamasti soovivad inimesed kaubaalustest diivaneid, kuid on esitatud tellimusi ka laudadele ja voodialustele. Vastavalt suurusele valmib toode kõigest 1-2 nädalaga. Mööbli meisterdamisel kasutatavad kaubaalused lihvitakse, õlitatakse ja värvitakse vastavalt tellija eelistustele.

Üldjuhul teeb kõik tööd noormees ise ning nendib, et sarnaselt temaga on kõigil teistelgi piisava pealehakkamisega võimalik endale kodustes tingimustes kõiksugu asju valmistada, eeldusel, et on ligipääs õigetele töövahenditele, on piisavalt aega ja ruumi. Peamine, mida soovib Oras kaubaaluste kasutamisel jälgida, on nende suurus, kuna alused võivad mõõtmete poolest natukene erineda ja omavahel mitte sobituda.

Kaubaalustest mööbli soovib Oras kasutusele võtta mitmel põhjusel. Esiteks on kaubaalused valmistatud ilmastiku käes raske kauba ladustamiseks, mis teeb nad juba isenesest vastupidavaks. Kui neid veel töödelda vastavate immutusvahenditega ja õlidega, saab nende vastupidavust veelgi kasvatada. Lisaväärtuseks on asjaolu, et kaubaalustest mööbli meisterdamine on materjali taaskasutamine. Samuti on alustest mööbel omanäolisem, huvitavam ja üpris lihtsasti ümbertehav. Rääkimata asjaolust, et tegemist on märksa odavama toodanguga kui poes müüdav aia- ja terrassimööbel.

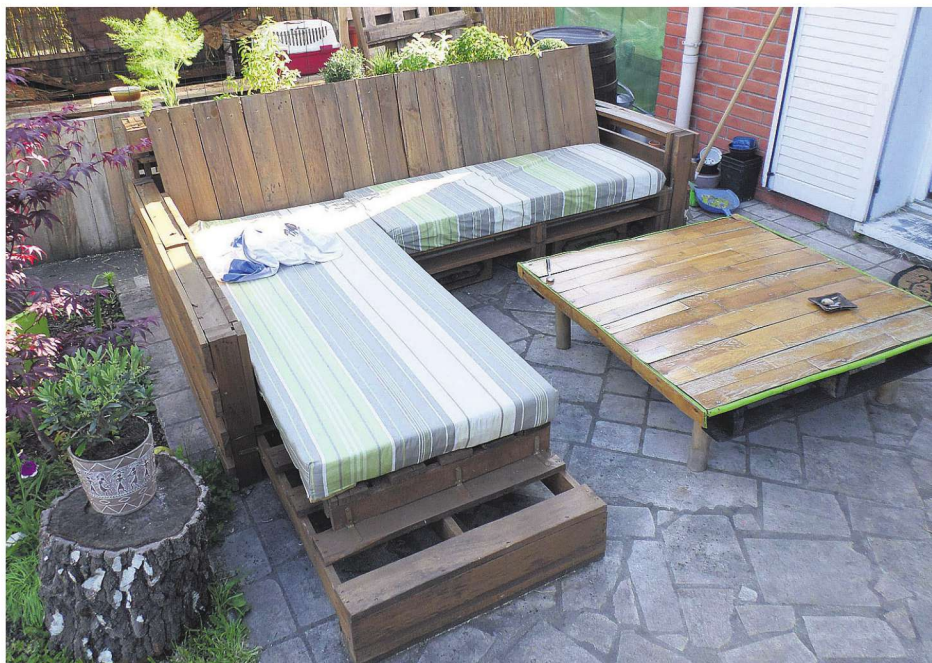
Ilma mingisuguse katteta on kaubaalustel istumine küllaltki ebamugav. Seega valmistatakse Orase ettevõttes ka korralikest kasutatud või ka uutest poroloonidest pehmeid katteid.

Töödeldud algmaterjal.

Lõpliku viimistluse saanud diivanilaud.

Näide, kuidas läheneda loominguliselt suvemööbli valmistamisele.

Immutusvahendite ja õlidega saab kaubaaluste vastupidavust veelgi kasvatada.

Kaubaalustest valminud diivan.

Fotod: erakoju

Laua kergemaks liigutamiseks on sellele lisatud mööblirattad.

Fotod: Pinterest

Sooduspakkumised 01.juuli-31.juuli 2016

või kuni kaupa jätkub Tule! Tutvu! Üllatu!

Kevade Valga mnt 3 Tõrva
Leola Jakobsoni 11 Viljandi
Kaare Suur-Kaare 68 Viljandi
Suure-Jaani Lembitu 48 S-Jaani
Nooruse Rõpina mnt 1 Võru
Pille Kooli tee 2 Vaimela
Õnnumäe pood Sõmerpala vald Oula
Õnnumäe pood Vabriku 11 Põlva
Eeden Weizenbergi 21 Kanepi
A-Market Valga mnt 7 Elva
Harald Oja 12 Nõo
Haava pood Võru mnt 3 Kambja
Karlava pood Võru 47a Tartu
Tabivere Tuihu 8 Tabivere
Luua pood Palamuse vald Luua
Riistli Lõssi 11 Põltsamaa
Kanhuu Ala 1 Jõgeva
Piiri Piiri 7 Jõgeva
Torma Tartu mnt 7 Torma
Pere pood Avinurme vald Ulvi
Maali pood Pärnu 11 Avinurme
Avinurme pood Rakvere tänav 1 Avinurme

Jonase pood Kure 3a Paide
Mäeküla pood Paide vald Mäeküla
Koeru Jaani tee 2 Koeru
Mesilane Kaarli 15 Rakke
Tamsalu KM Raudtee 5 Tamsalu
Vajangu Tamsalu vald Vajangu
Kiltsi pood Pihk 2 Kiltsi
Trilgi pood V-Maaria mnt Trilgi
Aravete Pihk mnt 16 Aravete
Ambia Pihk 16 Ambia
Lehtse Pihk 14 Lehtse
Karli Pihk mnt 8 Aegviidu
Tapa KM 1.Mai pst 3 Tapa
Kaase Ühesida 8 Tapa
Vohnja pood Kadriina vald Vohnja
Kadrina pood Nooruse 1 Kadrina
Nord Tallinna 68 Rakvere
Mõisa pood Roodevälja küla Napi
Roobu pood Saku vald
Loo pood Kaare tee 2 Loo
Kostivere pood Mõisa tee 3 Kostivere

Nurga pood Kuusalu tee 39 Kuusalu
Lohsa pood Posti 2a Lohsa
Keskuse Märk 49 Võsu
Ulvi Rõugvere vald Ulvi
Õ pood Kunda tee 4 Viru-Nigula
Tolla Pihk 18a Tolla
Mäetaguse Kooli 7 Mäetaguse
Isaku pood Tartu mnt 46 Isaku
Mustvee pood Tartu 7 Mustvee
Rae Rila mnt 271 a Pärnu
Jõõpra pood Alae tee 1-6 Pärnумаа UUS
Järvekandi pood Pargi 1 Järvekandi
Tamme pood Tamme küla
Lelle pood Lelle alevik
Kaarepere pood Kaarepere alevik
Karmani pood Kooli tn.6a Rapla
Ristiha Tallinna mnt 45 Rapla
Alu Rapla 3 Alu
Hagudi Viljandi mnt 24 Hagudi
Rita Märjamaa vald Varbola
Riisipere pood Metsa 2 Riisipere
Märjamaa pood Pärnu mnt 31A Märjamaa

partner: Georgi Pihk 16 V-Maaria

meie

toidukaubad

12 maakonnas, üle 60 kaupluse

RRLeht AS, Kauba 3, Tapa 45106

tel. 32 50 960 meie@meietoidukaubad.ee

Hea sai 300g (1,10 kg)
 Riiu 300g (1,40 kg)
 Pealinn 300g (1,40 kg)
 Must pehnik 240g (0,42 kg) Eesti Pagar

Pereküla 800g (3,36 kg)
 Herne 800g (3,36 kg)
 Rakvere suitsusink kg RLK

Valla Lastevorst kg, Suitsusardell kg
 Peekonigrillviiner 900g (3,32 kg)
 Grillviiner juustuga 900g (3,98 kg) RLK

Kanamuna Kokk 10 (0,08 tk)
 Broilerisardell 400g (6,33 kg)
 Tallegg 400g (6,33 kg)

Valla lihahall 1kg RLK
 Kana hakk-liivatek 375g (3,40 kg) Tallegg
 Põrsali kott 300g (4,38 kg) Tallegg

T/S Moskva juustuga 250g (8,76 kg)
 Tiku viinerid sealihalt 300g (5,30 kg)
 Trilvi marinaadid 400g (5,48 kg) Nõo LT

Lepa suitsusink kg
 Nõo rullad 135g (8,81 kg)
 Hanem suitsusink 200g (4,95 kg) Nõo LT

Piim 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Jõgi 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)
 Kõh 1,5l 2,5% Alma (0,48 l)

Burgerid, küpsetised, muusika ja kallistused

Märjamaa kodukohvikute päeval

Stina Andok

Juba aastaid on Märjamaa kodud avanud oma hooivid ja südamed ning kostitanud külastajaid suupistetega. Selle suve kodukohvikute hooajaga tehti Märjamaal algust jaanipühadele järgnenud laupäeval, 25. juunil. Kokku osales neli armsat kodust kohvikut.

Kohvikutepäev algas ametlikult **Niiduburgeri kohvikus**, kuna just nemad otsustasid kõige varem oma välikohviku ukseid külalistele avada. Juba esimese kümne minutiga olid esimesed huvilised menüüd uudistamas. Kolme pere ühisel pingutusel pakuti Niiduburgeri ühepäevases restoranis enda loodud retseptide alusel valmistatud tõelisi maiuspalasid.

Valikus oli Niiduburgeri nimiroog ehk klassikaline burger, rukkitaskuga rukki-niiduk, niidutasku tortillaga. Tavapärased burgerid ärkasid ellu tänu huvitavatele lisanditele, näiteks salajase retsepti järgi valmistatud sibulamooos, hõrk konjaki-laimimajonees, peedipesto ja coleslaw' salat. Magusaisu leevendasid vahvel ja Kass Arturi kook.

Kohvikupidajad tunnistasid, et olid kohvikutepäeval osalemisele mõelnud juba pikemat aega. Tänu sellele oli kogu menüü hästi läbi mõeldud, retseptid läbitöötatud-maits-

tud ja kokad tööks valmis. Sel päeval oli Niiduburger ainuke kohvik, kus sai sääraseid mahlaseid burgereid proovida. Seega on tõenäoline, et külalised leidsid tee kohvikusse kuni päeva võiduka lõpuni.

Pargi talu kohvikusse jõudmiseks tuli natukene sõita. Sõiduaeg tasuti kohe saabumisel aga mitmekordselt. Talu perenaine tervitas iga saabujat isiklikult, näitas oma aeda ja tutvustas laia sugulasteringi. Külalisel võis tekkida mulje, justkui oleks kogu kohvik korraldatud üknes talle personaalselt.

Pargi talu kohvik oli avatud ka eelmisel suvel üheks päevaks. Sellest maitse suhu saanud, ei saanud ka sel aastal teisiti, kui tuli kohvik avada. Menüü oli küllaltki pikk ja rikkalik. Valikus olid rabarberi pisarakook, kohupiimakook, kihiline kook, kringel šokolaadiglasuuriga, pitsakringel, küüslauguleivad, kilu- ja vorstivõileivad ning

Kolme pere ühisel pingutusel pakuti Niiduburgeri ühepäevases restoranis enda loodud retseptide alusel valmistatud tõelisi maiuspalasid.

Metsa tänava kohviku hõrgutav valik.

Fotod: STINA ANDOK

jäätis. Võimalus oli proovida ka kodust saia kas viilu kaupa või ostes terve pätsi endale koju kaasa.

Eredalt paistis kohvikus silma laste osakaal. Kõik perenaise lapsed, lapselapsed ja lapselapselapsedki olid aktiivselt panustanud. Lastenurgas sai lasta endale teha näomaalinguid, osta õnneloosi või valida käsitöö vahel, mis

oli valminud tragide lapselapselaste sõrmede vahel. Kui kohud said täis ja oli aeg ära minna, saatis perenaine külastajad teele heade soovide ja soojade kallistustega.

Tammiku talukohvikusse jõudmiseks avanes külastajatel suurepärane võimalus sõita mööda looklevaid külateid, möödudes laialt lookle-

vatest põldudest ja öitsvatest aasadest. Saabuaid tervitas suur ja sõbralik perekoer ning taamalt kostev elav muusika.

Tammiku talu hoovile saabunud, tuli kohvikut esiti natuke otsida. Aia iga nurka täitvad lilleõied tõmbasid tähelepanu endale, nii et edasi liikudes jõudsid aina kaugemale ja kaugemale aia ilu rüppe. Elavale akordionimuusikale järgnedes jõudsid lõpuks sinna, kus pakuti ka kerget kõhutäidet.

Varemgi oma kodu külastajatele avanud pererahva valikus oli sel korral kartulisalat viineritega, kiluvõileivad, singi-juustustritsel, vahvlid vahukoore ja toormoosiga, kohupiimakook ja kirsi-beseekook. Kõik pikajuukselised said lasta endale soovi korral ka põnevaid patse pähe punda.

Märjamaa Metsa tänava kohvik on hiilanud oma suud vesistama panevate küpsetistega juba varemgi ja ootused

sellekski korraks olid seetõttu kõrged. Kohaletulnud ei pidanud pettuma. Oma tuntud headuses oli laual isuäratav Tosca kook. Teda saatmas rabarberikook, kohupiimakook, jogurti-mustikakook, tuuletakud, beseerull, trühvlitort ja õunakook.

Ka tummisema kõhutäie otsijad said laialdase valiku osaliseks, sest menüüst võis leida šašlõkki, oa-singisalatit, kokteilisalatit, soolaube ja kiluvõileibu. Palavale ilmale kohaselt olid värskendajatena valikus jäätisekokteil ja puuviljasmuuti.

Metsa tänava hoovikohvikus leidsid koha nii suured kui ka väikesed. Pisiperele jätkus põnevate tegevust laste mängumajas, batuudil ja basseinis, istumiskohti leidis lastelauas ja ka aia kaugemates nurkades pöösaste varjus. Igalt külaliselt käis personaalset paitust palumas kohviku koer, kes täitis tublisti oma ülesannet hoida meelolu üleval ja naeratus näol.

Promo

Vana-Vigalas toimuv Hard Rock Laager tähistab sel aastal juubelit

Sel aastal 15. korda Vana-Vigalas toimuv Eesti raskeim rokkiv festival Hard Rock Laager kuulutas välja kõik tänavused artistid. 1.-2. juulil astub kahel laval üles kokku 22 bändi.

Üksküllide aadlisuguvõsa iidse kalmistu kõrval asuvas jõekäärus peetav festival pakub murevaba atmosfääriga nädalavahetust, mida entusiastlikumad külastajad nautivad juba päevi varem ning oma asjad pakitakse kokku alles uue nädala alguses.

Hard Rock Laagri 15. sünnipäev on kindlasti eriline ja

festivali peakorraldaja Kaido Haavandi lubab lisaks heale bändidevalikule uuendusi ka külastajate eluolu vallas.

“Pöörame iga aastaga aina enam tähelepanu muusikasõprade mõnusale äraolemisele. Tänavu on turvalisem nii parkimine kui ka telkimine, suurenenud on söögi- ja jooivalik ning esmakordselt on leidnud tee meie festivalile ka kodumaise õlletööstuse väikepruulikojad.”

Seekordse festivali suuremad nimed on melodilist *death metal*'it viljelev elav legend At The Gates (Rootsi),

pagan black metal'it viljelev Borknagar (Norra), kuus aastat legendaarset Iron Maidenit vokaaliga varustanud Blaze Bayley (Inglismaa), *folk-metal*'i üks rajajatest Cruachan (Iirimaa) ja müstiline Batushka (Poola). Kodumaisetest tegijatest astuvad lavale näiteks Horricane, Cantilena, Goresoerd, Taak, Pedigree ning paljud teised.

Hard Rock Laager on toimunud Vana-Vigalas juba 2002. aastast ning on tänaseks kujunenud raskema roki ja metali austajate jaoks suve oodatumaks sündmuseks.

Pärimuspidu Baltica avati Rapla noorte kaasabil

Helerin Väronen

29. rahvusvaheline pärimuspidu Baltica algas 22. juunil Põlvamaal Mooste pärimuspäevaga, mille korraldamisele aitasid kaasa ka Raplamaa noored. Jaanilau-päeval levis pidu üle kogu Eesti 36 kohta, sealhulgas Raplamaale. Peo lõpunoodid kõlasid jaanipäeval Vanamõisas.

Märjamaa gümnaasiumi 1. klassi lapsed Moostes.

Foto: HELERIN VÄRONEN

Iga kolme aasta tagant Eestis toimuv pärimuskultuurifestival on Balti riike ühendav traditsioon, mille eesmärk on väärtustada rahvakalendri pühasid ning tutvustada eri maade pärimuskultuuri. Sel korral keskendus festival jaaniajale, kuna see suvine valgusepüha on osa meie ajaarvamisest.

Baltica eesmärk oli tuua

pärimus lavalt tagasi rahva sekka, linnast maale, kogukondade keskele, külaplatsidele. Taheti, et rahvas ise aitaks kaasa peo loomisele, mitte ei oleks ainult tarbija. Pärimuskultuur saab edasi kesta vaid siis, kui see saab osaks meie elutunnetusest.

Mooste pärimuspäeval muutus sealne mõis ja kõrvalhooned justkui pärimuskülaks.

Lapsed said meisterdada nukke, paelu, pärgasid, kuulata muinasjutuvestjaid, paitada kitsesid ja mängida traditsioonilisi jaanipäeva mängu. Suuremad said võimaluse teha saunavihtasid, proovida sepatööd, uudistada mõisa-hooneid ja tutvuda erinevate näitustega.

Kohapeal oli rohkelt kodukohvikuid ja käsitöölised oma

toodetega. Terve päeva jooksul esinesid rahvamuusikaansamblid, lauluseltsid, folkloorirühmad, tantsijad meilt ja mujalt. Raplamaad esindasid Märjamaa gümnaasiumi 1. klassi lapsed. Väliskülalisi oli Lätist, Leedust, Poolast, Soomest, Venemaalt, Valgevenest, Ukrainast, Gruusiast ja Šveitsist. Kokku esines üle 350 inimese.

Päev kulmineerus piduliku avapeoga Mooste folgikojas. Peo loominguline juht oli Krista Sildoja ja selle seadis lavale Rapla pärimusmuusik ja lavastaja Maili Metssalu. Kaasa aitasid rändteatri Vaba Vanker näitlejad. Laulude, tantsude ja pillilugude vahele tutvustasid õhtujuhid Maili Metssalu ja Rauno Kaibiainen jaaniaja kombeid, illustades neid meeleolukate vaheklipidega.

Pärimuslikud jaanipeod

Raplamaal toimus lausa neli pärimuslikku jaanipidu - Keava Suveaias, Sikeldi külas, Vana-Vigala hiies ja Valtu-Nurme külas.

Keavas esinesid Märjamaa lõõtsanaised, segarahvatantsurühmad Umbsõlg ja Eks Me Nae ning Pärimuspidu Baltica poolt väliskülalisena Pihkvast pärit Ugrada. Mängiti ringmänge, õpetati traditsioonilisi tantse ja söödi rahvustoite. Korraldajad jäid peoga ülimalt rahule. Rõõm oli tõdeda, et selline traditsiooniline jaanipäevapidu nii palju positiivset vastukaja tõi.

Valtu-Nurme külapeol esi-

nes Kehtna kunstide kooli bänd ning õhtut juhtis pärimusmuusik Mari Tammar. Pidul algas talude rongkäiguga ning loitsimise saatel süüdati Keavast toodud tulega jaanilõke. Peeti võistlusi ning mängiti traditsioonilisi ja kohapeal välja mõeldud mängu.

Vana-Vigala hiiepeol oli väliskülaliselt Lätist pärit Tarkski. Meeleolu aitasid luua ka Vigala folkloorirühm Kiitsharakad ja pilliklubi Sööpõletajad. Rahvast oli sel aastal oodatust rohkem ning kõik aitasid õige peomeeleolu loomisele kaasa. Viidi läbi pärimuslikke tegevusi nagu lillepärgade punumine, vana-rahva kombel ennustamine, sõnajalaõie otsimine, hiies käimine ja enese kastmine jaanikastega.

Sikeldi küla jaanituld on korraldatud kuus aastat ja iga kord traditsioonilisena. Iga aasta on pidu erinevas talus ning kogu küla annab jaanipäeva korraldamise oma panuse. Et sel aastal ühislaulmine sõnade taha ei jääks, olid esimest korda valmistatud laulikud. Laste jaoks oli päeva naelaks õhtune disko.

Pärimuskultuuri auhinnale kandideeris kaks Raplamaa naist

Helerin Väronen

Pärimuspeo Baltica pidulikul avamisel 22. juunil Mooste folgikojas kuulutati välja Pärimuskultuuri auhinna (PäKu) laureaadid. Auhinnale esitati kokku 39 kandidaati, nende seas ka kaks naist, kelle tegevus on seotud Raplamaaga - Margit Kuhi ja Ave Sinikas.

Auhinna väljaandja on Eesti Rahvuskultuuri Fond koostöös Eesti Folkloorinõukoguga. Fondi antava stipendiumi said tänavu pärimuskultuuri õpetaja ja muusik Celia Roose ning seto kultuuri uurija ja kandja Paul Hagu. Eesti Folkloorinõukogu auhinna sai pärimusmuusik Lauri Õunapuu.

Selle auhinna eesmärk on tõsta esile isikuid või kooslusi, kes on panustanud valdkonna järjepidevuse hoidmisse ja tulevastele põlvedele edasiandmisse. Auhinnaga tunnustatakse sihipärast ja tulemuslikku loomingulist, õpetuslikku, teaduslik-populariseerivat või korralduslikku pärimuskultuurialast tegevust.

Ave Sinikas on kohalik pärimusekandja ja pikaajalise folkloorialase kogemusega klassiõpetaja Märjamaa güm-

Pilt on tehtud Kumma küla kokkutulekul, pildil Margit Kuhi koos hiiu kandlega.

Foto: RAIT PIHLAP.

naasiumis. Ta on õppinud kandle-, lõõtsa- ja torupillimängu.

Margit Kuhi on Raplamaa kandlepäeva traditsiooni ellukutsuja, muusik ja õpetaja.

Vaja on hoida juuri, et jääda iseendaks

Margit Kuhi on tänulik Ain Sarvele, kes oli tema ja Krista Sildoja teejuhtiks pärimusmaailma. Sarv kutsus neid Leegajuse pillirühma mängima ja juhatas teed Viljandi Kultuurikolledži rahvamuusika erialale. Pärimuskultuuri

auhinna kandidaadiks olemine on talle suur au. Margit on tänulik neile, kes märkasid ja tunnustasid ta tööd, mida ta alates 2000. aastast pärimuskultuuri alal Raplamaal teinud on.

Ka tulevikus on tema eesmärk luua ja rikastada pärimuskultuurimaastikku Raplamaal. Mõtteid ja häid ideeid on tal enda sõnul palju. Jätkuvalt tehakse Kandlekojas kandleid, toimuvad kursused ja kontserdid ning loomelaagrid. Loomeruumist on saanud justkui Viljandi

Pärimusmuusika Aida väike pesa, kuhu raplamaalased saavad tulla kursustele, pilli õppima ja pärimusmuusikute kontserte nautima. Margitil on soov uuesti läbi käia ka kõik Raplamaa koolid ja lasteaiad, et lastele rahvapille ning rahvakalendri tähtpäevi tutvustades neid selle maailmaga rohkem ühendada ja seoseid luua.

Pärimuskultuuri tundmine ja sellega tegelemine on aina aktuaalsem. Margiti sõnul vajab igaüks juuri ja kuulmistunnet, eriti tänapäeval, kus uue pealetulek on liiga kiire ning iseendaks jäämine raske. Vanasti toimusid muutused aeglaselt ning lasti läbi see, mis kogukonnale sobis. Nii kaitsti oma. Nüüd kaitset pole, kogu maailm on valla ning seepärast on igati vajalik hoida juuri, mis aitavad jääda iseendaks ning oma rahvuse kandjaks. Sidet saab hoida pilli mängimisega kodus, tantsimisega rahvatantsurühmas või tantsuklubis, või kasvõi lihtsalt ümiseses hällilaulu oma lapsele.

“Need rütmid ja viisid on meile sündides kaasa antud ning meie alateadvusesse kodeeritud,” sõnas Margit Kuhi.

Kümnes orelisuvi

Tiiu Luht

Sellel õhtul kõlas Juuru Mihkli kirikus igati kiriku ja juubeli vääriline muusika. Kui aastaid lugeda, siis kümme on lugupidamist vääriv arv. Tänavune ongi väikeses Juuru vallas kümnes orelisuvi, mis kannab nimetust „Juubelisarv” ja mida sisustavad väärt muusika kontserdid nagu eelmisel üheksal suvel.

Kava oli väga huvipakkuv - ajaliselt nii-öelda läbi sajandite, alates Buxdehudest (1685–1759) Pärt Uusbergini (1986), ning mitmekesine ka heliloojate poolest, kus omal kohal välismaiste heliloojate kõrval olid Eesti autorid.

Pillimuusika oli ootuspäraselt orelilt, musitseeris Orelisuve väsimatu korraldaja Kristel Aer soolona ja lauljate saatjana. Külalisena oli kutsutud esinema paar aastakümnet tegutsenud Vanalinna Segakoor, kes on teinud koostööd paljude tippmuusikutega, noppinud auhinnakohti kodumaal ja rahvusvaheliselt. „Laulame hea meelega ka Eestimaa väikestes kirikutes ja rahvamajades,” ütlevad nad. Ja solistid – võrattu Kaia Urb, suurvormide solist, kellel seljataga palju esinemisi ja plaadistamisi kodus ja välismaal. Segakoori solistidena laulsid Merle Blaas ja Kaire Jääts. Koori juhatas Lauri Aav.

Kontserdi lõpuks kogunesid lauljad rõdule. Koor, Kaia Urb solistina ja Kristel Aer orelil ning René Eespere kaks jubilaatsiooni „Ave Mater” ja “Ave Pater” täitsid kiriku võimsate juubelihelidega.

Kontserte jätkub Juurus igasse suvekuusse. Hea muusika tuleb kuulajate juurde. Orelimuusika austajatel on suurepärane võimalus sellest osa saada.

Juristi nõuanne

Ohud murutraktoriga töötamisel

Lugeja küsib: Minu suviseks tööks on mitmete haljasalade ja mõisaparkide hooldamine, enamiku tööst teen murutraktoriga. Millised on sellel tööil kõige suuremad ohud?

Vastab Tööinspektsiooni töokeskkonna konsultant Rein Reisberg: Arvatakse, et muru niitmisel on suurim oht see, kui töötaja jalg või käsi jääb masina lõiketera ette. Tööõnnetusi analüüsid on paljud juhtumid hoopis seotud murutraktori transportimisega. Näiteks olukorras, kus seda on vaja paigutada autole või haagisele, et sõita teise kohta niitma. Näiteks juhtus tööõnnetus, kui auto kasti sõites libises kaldtee murutraktori ratta alt ära ja töötaja jäi kukkudes traktori alla. Kaldtee peab olema teostatavaks tööks piisavalt tugev, stabiilne ning sobiliku kaldega, nii nagu kasutusjuhendis

ette on nähtud (üldjuhul 10 kraadi).

Nõlvadel niites tuleb sõita sujuvalt, pöörates tähelepanu küngetele ja lohkuudele ning niita nõlvaga risti. Ka siis tuleb olla ettevaatlik, sest juht võib kaotada masina üle kontrolli ja seade võib ümber paiskuda, mille tagajärjel võib töötaja saada traktorilt löögi või jääda selle alla. Viimane lõppeb tavaliselt raskete kehavigastustega, sest murutraktorid kaaluvad ligikaudu 200 kg.

Tänapäevased murutraktorid on varustatud erinevate ohutusseadistega, et vältida kasutaja kokkupuudet lõiketeradega. Kasutaja peab jälgima ohutusseadiste korrasolekut ning keelatud on nende eemaldamine. Murutraktoriga töötades tuleb kindlasti kasutada ka kuulmiskaitsevahendeid, sest töötamise ajal võib müratase ulatuda kuni 100 dBA. Selline müra võib kahjustada kuulmist juba veerand tunniga.

Kas tööga alustamine tähendab töölepingu sõlmimist?

Tööinspektsioon

Töötaja alustab uuel töökohal. Ülemusega lepitakse ülesanded üldjoontes kokku, aga tasu jäi lahtiseks. Tööandja pakkumine ei rahuldanud töötajat, kuid ta hakkas sellest sõltumata tööle, mõeldes, et küll jõuab hiljem kaubelda. Kas kirjalik leping jäi kiirustades sõlmimata. Kas töötaja on sel moel tööandja tingimustel lepingule alla kirjutanud?

Seadus sätestab, et hetkest, mil töötaja asub tööülesandeid täitma, algab tal tööandjaga lepinguline suhe ja mõlemale osapoolale hakkab kehtima töölepinguseadus. Seega võib töölepingu sõlmimine toimuda nii traditsioonilise lepingu allkirjastamisega kui ka lihtsalt tööleasumise teel. Kui töötaja on alustanud tööga, siis järelikult on ta nõustunud töötingimustega ja hiljem kirjalikku lepingut sõlmides

Foto: hrstrategiesblog.files.wordpress.com

võib tööandja eeldada, et lepingutingimustes ollakse ühel nõul.

Kokku lepitud tööga alustamise korral kehtib töötaja ja tööandja vahel kirjaliku lepingu puudumisel küll seaduslik töösuhe, kuid keeruliseks võib muutuda kokkulepete tõendamine. Vaidlusi tekitavad näiteks nii tööülesanded, töötingimused kui ka laekuva töötasu suurus.

Töötajal peaks seega enda

huvide kaitsmiseks olema taasesitamist võimaldaval kujul (näiteks e-kirjana) kõik oluline kokkulepitud info, sealhulgas töökohustused ja -tasu. See aitab vältida võimalikke hilisemaid arusaamatusi.

Kui tööga alustatakse ilma kirjaliku lepinguta, tuleks töötajal nõuda tööandjalt töölepingut hiljemalt 14 kalendripäeva jooksul.

Meeles tasub pidada, et ka suulise lepingu puhul tuleb

töö ülesõtlelemise korral nii töötajal kui ka tööandjal järgida seaduses kehtestatud reegleid, näiteks ei tohi lahutada päevapealt.

Nii tööandja kui ka töötaja jaoks tulemusliku töösuhte nimel tasub enne tööle asumist sõlmida kirjalik leping ning rääkida läbi iga oluline lepingupunkt.

Töösuhete loomise kohta leiab rohkem infot aadressilt www.tööelu.ee

VABAD TÖÖKOHAD

Raplamaal seisuga 28.06.2016

TÖÖPAKKUMISE NIMETUS	TÖÖKOHTI	ASUKOHT
joonestaja/projekteerija	1	Juuru alevik
õpetaja abi	1	Järvakandi alev
muusikaõpetaja	1	Järvakandi alev
hooldaja	1	Järvakandi alev
karjak-sõötja	1	Inglise küla
hõõvelpingi operaator	1	Keava alevik
värviliinioperaator	1	Keava alevik
veterinaar	1	Pae küla
klienditeenindaja	1	Kohila alev
automaatik	1	Kohila alev
abitööline värvimistööl	4	Kohila alev
laojuhataja	1	Kohila alev
palgi sorteerliini operaator	2	Kohila alev
rataslaaduri juht	2	Kohila alev
tõstukijuht	5	Kohila alev
puidupingi operaator	20	Kohila alev
trükimasina operaator	1	Kohila alev
juurdelõikaja	1	Prillimäe alevik
automaaler	1	Prillimäe alevik
õmbleja	5	Prillimäe alevik
tootmisoperaator	1	Salutaguse küla
puidupingi tööline	6	Sutlema küla
vahetusevanem	1	Märjamaa alev
transporditööline	1	Märjamaa alev
müüja-kassapidaja	1	Märjamaa alev
klienditeenindaja	1	Orgita küla
juurdelõikaja	1	Alu alevik
metallitöö lakksepp	3	Alu alevik
abitööline	2	Alu alevik
tootmistööline	1	Kalevi küla
remonditööline-autojuht	1	Rapla linn
juuksur	3	Rapla linn
müüja kohvikus	1	Rapla linn
vanemmüüja	1	Rapla linn
kokk-klienditeenindaja	1	Rapla linn
klienditeenindaja	1	Vigala vald
komplekteerija	1	Kivi-Vigala küla
magustoitude valmistaja	2	Kivi-Vigala küla
tööstusseadmete hooldustehnik	2	Kivi-Vigala küla
ekskavaatorijuht	1	Rapla maakond

Hinnavõrdlus

Kikerherne-avokaado salat granaatõuna-seemnetega

Stina Andok

Kaunviljad, mille hulka kuuluvad ka kikerherned, sisaldavad palju kiudaineid, proteiini, rauda, magneesiumi ja muid mineraalaineid. Neis sisalduva raua saab kätte, kui süüa kaunvilju koos C-vitamiini sisaldavate köögiviljadega, näiteks kapsaga. Kikerherne-avokaado salat on toitev ja

maitsev ning sobib hästi ka pearoaks.

Selleks läheb vaja (kogus 6-8 inimesele): 2x400 g purk kikerherneid, 2-3 küps avokaadot, 1 küps granaatõun, 1 keskmine jääkapsapea või hiina kapsas, majoneesi, karripulbrit.

Tee nii: Puhasta granaatõun seemnetest, eemalda

avokaadolt pehme sisu ja haki kapsas suupärasteks tükkideks. Vala kikerherned kaussi ja sega teiste komponentidega. Maitsesta karripulbriga ja kastmeks kasuta meelepärast majoneesi. Kui soovid sooja salatit, võid kikerherned enne salatisse lisamist kergelt pannil õlis läbi praadida.

Retsept: www.taimetoit.ee

	Jääsalat,	Granaatõun,	Avokaado,	Kikerherned,
	1 kg	1 kg	1 kg	400 g
Konsum	1,19	4,49	2,59	0,70
Säästumarket	1,19	-	2,99	0,65
Selver	1,29	3,79	2,49	-
Maxima	0,76*/1,09	3,79	2,79	-
Meie Toidukaubad	-	-	-	0,65

*Soodushind/tavahind
Hinnad on seisuga 28.06.16

KUU HOROSKOOP

JUULI 2016

JÄÄR

Juuli esimene dekaad või isegi kuu esimene pool kujuneb üsna pingeliseks ja konkurentsirohkeks. Seda siiski vaid juhul, kui tegutsed aktiivselt ühiskondlikus elus. Kui oled puhkusel, tunned end lihtsalt kuidagi rahutu ja närvilisena. Märksõnaks võiks olla muutus või muutumine, vigade parandus. Ka võib järele anda keti nõrgim lüli. Paljud olukorrad ja suhted nõuavad ümbervaatamist ja uut lähenemist. Samas sobib juuli esimene dekaad suurepäraselt koduse majapidamise ümberkorraldamiseks, suurpuhastuseks, remondiks.

Alates 12. juulist on soodne aeg puhata, nautida elu ja erinevaid seltskondi. 12.-21. juuli paiku võid olla vastuvõtlik erinevate kiusatuste ja ahvatluste suhtes. Võimalik on romantiline afäär. Mitte riskida! Umbes samal ajal on ka võimalikud mitmesugused ootamatused, provokatsioonid. Ettevaatust liikluses!

Aeg 22. juulist 5. augustini peaks olema igati meeldiv ja mängulist eneseväljendust pakkuv.

SÕNN

Juuli esimene pool toob rohkelt muljeid, erinevaid kohtumisi, millest sünnib palju uusi mõtteid ja ideid. 7. juuli paiku (+/- 4-5 päeva) ole valmis selleks, et kellegagi kujuneb väga intensiivne ja ka vaidlusrohke jutuajamine. Või jõuab sinuni lihtsalt info, mis paneb sind teises suunas mõtlema või tegutsema. Samas võib keegi sulle ette sööta infot, mis ei pruugi tõele vastata.

Aeg 3.-11. juulini võib olla seotud põneva tutvuse või romantilise seiklusega. Samas 6.-18. kuupäeval on suhete osas üsna pingeline ja terav. Keegi võib rünnata sinu kõige nõrgemat kohta.

9.-13. juuli: mitte langetada tähtsaid ega lõplikke otsuseid. Ettevaatust liikluses!

17. juuli paiku (12.-21. juuli) võib aset leida uus tutvus või kohtumine, mille tagajärgede suhtes peaks aga ettevaatlik olema. Keegi võib olla ebasiiras ja teeselda või otseselt valetada.

Juuli viimasel kümnepäeval on rõhk kodu ja perega seondusel. Suurem roll on minevikul ja harjumustel.

KAKSIKUD

Heinakuu esimene dekaad võib tuua olukordi, kus pead midagi muutma, ümber hindama, parandama, korrigeerima. Seda ei tohiks aga teha kiirustades, vaid pead kõik sammud hoolikalt läbi kaaluma. Juuli esimeses pooles tuleks suu-remate ostude või muude rahaliste tehingute puhul täpselt jälgida, et kõik oleks juriidiliselt korrektne. Laiemas plaanis võib raha ja asjade-esemete pinnalt konflikte tekkida. Positiivsel juhul on juuli esimene pool parim aeg, et viia oma elus läbi korralik suurpuhastus, minna uuele ringile, saada üle surnud punktist.

6.-18. juuli on parim aeg igapäevatööga seotud muudatuste tegemiseks. Ettevaatlik tasuks olla ohtliku tehnika ja ka loomadega.

14.-19. juulil tuleks otsuste langetamisel olla eriti tähelepanelik. Reisi alustamine ebasoovitav.

10.-25. juuli paiku on soodne aeg suhtlemiseks, uute sidemete loomiseks.

22. juulist 5. augustini soosib aeg reisimist, eksootikat, kõike uut ja huvitavat.

VÄHK

Aeg 7. juuli paiku (+/- 4-5 päeva) võib olla määrava tähtsusega. Võimalik, et oled sunnitud midagi muutma või pead tegema üliolulise valiku. Ka võib keegi püüda sind kuidagi mõjutada ja sulle survet avaldada. Samas on aeg parim selleks, et murda välja surnud punktist, astuda radikaalne samm, vabaneda minevikutaagast. Peaksid siiski nii oma töös kui ka muus ühiskondlikus tegevuses jälgima, et sa ei teeks midagi ennatlikku, ei kiirustaks, jätaksid endale taganemistee avatuks.

Umbes samal ajal on sul suurepäraseid võimalused ennast aktiivselt ja ühtlasi mängulises tegevuses välja elada, tunda elust lapselikku rõõmu. Võimalik on kirklik armuseiklus või vana suhte ülessoojenemine.

10.-21. juulil võid sattuda avalikkuse huviorbiiti. Seisa hea selle eest, et see oleks positiivne tähelepanu. Alternatiiviks on, et mingi äkiline sündmus lööb su kaardid segi. Juuli viimane dekaad on asise ja praktilise mõjuga. Rahaasjad on rohkem fookuses.

LÖVI

2.-13. juulil ole täpne ja hoolikas kõiges, mida ette võtad. Võimalikud on keerulised arengud, kuulutatud, arusaamatused, saladused, intriigid. Hea aeg puhkuseks ja üksiolemiseks, eneseanalüüsiks. Poolikud asjad ja ettevõtmised tuleks korralikult lõpuni viia ning uusi ettevõtmisi mitte veel alustada.

Alates 12. juulist on rohkem suhtlemist, kohtumisi, uusi tutvusi. Siiski tuleks 12.-21. juulil hoolikalt kontrollida oma uute tutvavate tausta.

5.-19. juulil tuleks koduses majapidamises olla ettevaatlik tule, elektri ja kodutehnikaga. Aeg on parim oma majapidamise ümberkorraldamiseks.

16. juuli paiku (+/- 4-5 päeva) on võimalikud ebatavalised sündmused, ootamatused. Ujumisel erilist ettevaatust! Aeg on väga viljakas loominguks plaanis – näed uusi seoseid seal, kus seda varem ei märganud. Paned tähele sümboleid ja endeid.

Heinakuu viimased kümme päeva peaksid mööduma meeldivas ja seltskondlikus õhustikus.

NETSI

Juuli esimene dekaad võib võimendada pingeid sinu ja mingi rühma või grupi vahel, olgu selleks sõpruskond, huvialaklubi või erakond. Laiemas laastus ei kõla terve juuli esimene pool sinu isiklikud huvid ja ambitsioonid kuidagi kokku grupi huvidega. Sinu tahet kas surutakse alla või üritad ise selles rühmas egoistlikult domineerida. Eriti pingeline võib olla aeg 5.-9. juulil.

Terve kuu vältel peaksid olema väga hoolikas oma sõnade ja ka kirjutatud tekstidega, kuna võid väljenduda viisil, mis võib tekitada paksu verd. Samas on sul palju intellektuaalset energiat ning originaalseid ideid, pead neid vaid diplomaatiliselt esitama.

Alates 14. juulist muutub elutempo kas rahulikumaks või tunned ise suuremat vajadust vaikuse ja rahu järele.

Juuli viimane kümnepäevak olekski mõistlik veeta rahulikumas tempos. Su intuitsioon

on suurepärase ning sul on palju loomingulisi ideid.

KAALUD

Oleks hea, kui sul oleks juuli esimeses pooles puhkus, sest vastasel korral võib aeg kujuneda vägagi pingeliseks ja võitlusrohkeks. Sinu suhe autoriteetidega ja ka nendega, kes sinu üle mingit võimu omavad, võib võtta äärmuslikke vorme.

Kui oled alluv, siis on probleeme bossiga, kui oled noor, tekivad suured pinged vanematega.

Samas võib 3.-11. juulini aset leida põnev või erutav (armu)seiklus või kohtumine. Sarnane mõju on ka umbes 12.-21. juulil, kuid siin on lisaks oht langeda kiusatuste meelevalda ja oma mainet kahjustada.

Ligikaudu 10.-22. juulil peaksid olema tasakaalukas ja mitte andma järele kiusatusele enda järel kõik sillad põletada. Vastutust võib olla raske taluda.

Heinakuu viimane dekaad soosib kollektiivset tegevust, olgu selleks aktiivne sõpruskonnaga lävimine või sinu tegevus mingis rühmas, klubis või erakonnas. 26. juulist 2. augustini võib siiski selles liinis vaidlusi ja näaklemisi ette tulla.

SKORPION

Heinakuu esimene pool (eriti kuu esimene dekaad) võib tuua su ellu uusi ja huvitavaid teemasid, ent need võivad tekitada ka pingeid sinu ja su kaaslaste vahel. Võimalik, et hakkad huvi tundma asjade vastu, mis ei ole su sõpradele või tuttavatele vastuvõetavad.

Võid n-õ vahetada usku või võtta omaks uue maailmavaate või arusaama. Alternatiiviks on reismine või laiemalt välismaaga seotud pingeline olukord. Samuti on ebasoovitavad juriidilised protseduurid ning õpingute ja koolitusega seonduv.

5.-9. juulil tuleks hoiduda vaidlustest ja lepingute sõlmimisest ning olla eriti ettevaatlik liikluses.

14.-20. juuli paiku peaksid oma töös ja ka muus ühiskondlikus tegevuses jälgima, et sa ei teeks midagi, mis võib su mainet ja prestiiži kahjustada.

Juuli viimane nädal on üsna oluline just sotsiaalses plaanis. Kui puhkad, siis teed mõttes suuri plaane.

AMBUR

Juuli esimene pool sobib suurepäraselt selleks, et astuda jõulisi samme ennast ammendanud olukorra muutmiseks, uuendada ja parandada kõike, mis seda vajab, nii asjade-esemete kui ka inimsuhete tasandil.

Samas võib see aeg tuua esile mõne asja või olukorra puudused ja vajakajäämised, pead ehk tegelema vigade parandusega. Kuu esimene pool on seda pingelisem, mida rohkem oled viimasel ajal muutustele vastu seisnud ja neid edasi lükanud.

Umbes 3.-11. juulini võib olla põnev aeg suhete liinis. Võimalik on kas muljetavaldav kohtumine või lausa romantiline seiklus.

6.-19. juulil tuleks avalikes kohtades säilitada valvsus – asjade kaotamise ja varguste oht. Kui sul on saladusi, siis nüüd võib see probleeme tekitada. Või puutud kokku kellegi teise saladusega.

Juuli viimane dekaad on soodne reisimiseks, õppimiseks, silmaringi avardamiseks.

Samas võib 24. juulist 4. augustini sulle

hakata meeldima mõni teema või valdkond, mis sulle mitte kasuks ei tule.

KALJUKITS

Heinakuu esimene kümnepäevak (või isegi kuu esimene pool) võib olla üsna oluline kõigis üks ühele suhetes. Prognoosida võib nii aktiivset koostööd ja ühistegust kui ka üsna ägedat konkurentsi ja isegi võimuvõitlust. Kõige olulisem aeg on 7. juuli

paiku, mil võib korraga juhtuda palju erinevaid sündmusi.

Juuli esimeses pooles peaksid otsima endale liitlasi, leidma uusi koostööpartnereid ja mitte raiskama aega konkurentide kirumisele. Umbes 10.-21. juulini võib keegi sind kas provotseerida või muul viisil ärritada, mistõttu võid teha midagi, mida hiljem kahetsed.

Juuli tervikuna nõuab sinult oskust säilitada tasakaal iseenda huvide ja mingi grupi või rühma vahel. Sa ei tohiks lasta endale pähe istuda, aga ka mitte grupiliikmetele kaikkaid kodaratesse loopima. 12.-21. juuli paiku on võimalikud põnevad ja pisut salapärase alatooniga suhted ja kohtumised. Juuli viimane dekaad ongi selline veidi müstiline ja tähenduslik – märgid ja ended mängivad suuremat rolli.

VEEVALAJA

Juuli esimeses pooles oleks mõistlik puhata või lihtsalt aeg maha võtta. Kui pead sel ajal tööd rabama, võib eriti kuu esimene kümnepäevak olla väga väsitav. Su tervis ei pruugi olla kõige parem, oled ülitundlik nii kuumale kui ka külma suhtes.

3.-11. juulil on head võimalused tuua vaheldust argirutiini, avastada tavalises erilist. Tõine ja isiklik võivad olla rohkem seotud.

Aeg umbes 5.-19. juuli paiku soosib radikaalseid samme ühiskondlikus liinis, olgu selleks karjäär või muu avalik tegevus. Aeg võib tuua ka konflikte autoriteetide või mõjukate isikutega. Bossi mitte ärritada!

16. juuli paiku (+/- 4-5 päeva) on võimalikud ootamatused või lihtsalt ebatavalised sündmused. Ujumisel erilist ettevaatust!

Kuu teises pooles võib hakata tunda andma vastuolu uute väljakutsete ja vanade harjumuste vahel.

Ligikaudu 22. juulist 5. augustini soosivad taevaseisud kõiki üks ühele suhteid.

KALAD

Heinakuu esimene pool võib kujuneda vägagi põnevaks ja sündmusterohkeks. Eriti kui oled noor ja liigud palju erinevates seltskondades. Samas võivad juuli esimesed kümme päeva olla aeg, mil kipud võtma hulljulgeid riske ja kergesti sattuda mõnda afääri või koguni skandaali. Romantiline seiklus on vägagi võimalik, ent siin võid samuti võtta rumalaid riske. Positiivsel juhul oled juuli esimesel poolel suurepärase füüsilises vormis ja nautid elu täiel rinnal.

10.-21. juulil kipud käituma mässameelselt ning oma kohustusi ignoreerima. Oled lõbude ja naudingute, mitte töötegemise lainel. Umbes samal ajal, 13.-21. juulil võib tekkida igapäevatöö või muude kohustustega seotud keeruline situatsioon. Ebasoodne aeg nii reisi alustamiseks kui ka juriidilisteks protseduurideks.

Juuli viimane dekaad on igati soodne kõigeks, mis seondub tööasjade ja terviseküsimustega.

Kaspar Järvala võitis Venemaa lahtistel künnivõistlustel esikoha

Raplamaa Sõnumid

Kehtna künnimees Kaspar Järvala võitis viiendatel lahtistel Venemaa künnivõistlustel Tjumeni oblastis esikoha Põhja-Iirimaa esindaja Roland Coulteri ja Inglismaa kändja Michael Chappelli ees.

Venemaa meistriks tuli teist aastat järjest Vadim Zaretskih Udmurdi vabariigist, kes üldjärjestuses sai viienda koha.

Eelvõistlustel osales neljas grupis kokku 33 kändjat, neist neli välismaalast. Kaspar Järvala pääses finaali kümne tugevama sekka parima tulemusega.

“Tingimused olid keerulised, pöld vahelduva mullastikuga ja parasjagu niiske, kuid sain hakkama,”

rõõmustas tehnikaafirmas OÜ Rodnas töötav ja 22 aastat võistluskünniga tegelenud Kaspar Järvala. Finaal peeti laupäeval, 25. juunil.

Venemaa lahtistel künnivõistlustel osaleb Kaspar Järvala künniklubi kolmandat aastat. Mullu saavutas Kaspar Järvala õpilane Priit Puuorg Saratovis kolmanda koha. Kaspar Järvala künniklubi esindus Tjumenis on viieliikmeline. Lisaks kändjale Kasparile kuuluvad sinna asjaajaja ja tõlk Jaanus Kaljula ja tehnikasportlased, Eesti meistrid rallispordis Aare Müil, Elmo Allika ja Mati Kutser.

Eesti künnimeistrivõistlused peetakse 30. septembril ja 1. oktoobril Kehtnas. Nende põhikorraldaja on Kaspar Järvala künniklubi.

Kohila noormees võitis jetisõidu MM-il kulla

Raplamaa Sõnumid

23.-25. juunil Hispaanias toimunud jetispordi UIM-sarja maailmameistrivõistlustel saavutas Kohila gümnaasiumi õpilane Mattias Reinaas klassis Junior SKI GP 3.2 (vanus 10-12) maailmameistritiitli.

Mõlemad juuniorklassid (10-12 a ja 13-15 a) startisid ühes grupis, kuid arvestust peeti eraldi. Oma vanuseklassis ei lasknud Mattias kordagi käest liidrikohta ja võitis kõik

kolm sõitu. Üldarvestuses tuli Mattias juunioride grupis esimeses ja teises sõidus neljandaks ja kolmandas sõidus finišeeris teisena, pakkudes kõikides sõitudes kõva konkurentsi eelkõige vanemale vanuseklassile.

13-15-aastaste konkurents tuli juunioride maailmameistris 14-aastane Marten Männi Saku gümnaasiumist. Mattias osales veel täiskasvanute klassis SKI GP3 ja saavutas seal üheksanda koha.

Ida-Viru koondis oli Raplamaast 5:1 parem

Siim Jõgis

Viimastel aastatel on kujunenud tavaks, et vahetult enne jaanipäeva peavad Eesti maakondade jalgpallikoondised omavahel “maavõistlusi”. 22. juunil läksid Sillamäe Kalevi staadionil vastamisi Ida-Virumaa ja Raplamaa.

Kuigi esimene poolaeg lõppes 1:1 viigiga, kostitasid võõrustajad teisel poolajal Raplamaad nelja vastuseta väravaga ning võtsid selge võidu. Raplamaa üks treener Rein Pajunurm (teine oli Taavi Tüvist) ütles, et lõpptulemus 5:1 peegeldas tegelikku tasemevahet päris hästi. Ida-Virumaa eelis oli kindlasti see, et nende poolal oli platsil kolm profimängijat – Vladislav Ivanov, Maksim Bazjukin ja Svjatoslav Jakovlev.

Raplamaal oli see-eest üks Premium Liiga mängija Rauno Tutk ning varasema Eesti

kõrgliiga kogemusega mängijaid oli samuti üks – Alo Bärengrub. Suuresti põhines meie koosseis Raplamaa jalgpallikooli mängijatel.

Raplamaa algrivistusse kuulusid Kristjan Pallav, Alo Bärengrub, Rauno Tutk, Tanel Oeselg, Kalev Kungla, Janar Soomre, Hendrik Väli, Ken Krister Maalinn, Priit Põldmaa, Riho Koplimets ja Teet Kallaste. Teisel poolajal sekkus vahetusest Egon-Eret Rinaldo.

Mängu 16. minutil asus Ida-Virumaa 1:0 Maksim Bazjukini väravast juhtima. Viigivärava lõi Raplamaa poolalt 29. minutil Bärengrub. Teisel poolajal sahistasid Raplamaa võrku veel Vladislav Ivanov, Aleksei Tihhonov, Artur Korepanov ja ühe korra veel Bazjukin. Võimalus revanšiks avaneb raplamaalastel järgmisel suvel. Siis tulevad ida-virulased mängima Raplasse.

Reino Velleste sai karikavõistlustel teise koha

Ülo Mets, treener

Laupäeval ja pühapäeval, 25. ja 26. juunil toimusid Männiku lasketiirus käesoleva aasta Eesti karikavõistlused haavilaskmise (jahilaskmise) olümpiaharjutustes. Osales kogu Eesti selle ala paremik.

Rapla maakonna esindajana osales võistlustel harjutuses Skeet (kaarrada) Kehtnast pärit ja Türil harjutav Reino Velleste. Põhivõistluse 125 märgi järel asus Reino kolmandal kohal, meistrinormi ületava tulemusega 118 tabamust 125-st. Põhivõistlusel 125 märgi laskmise järel saavutasid võrdse tulemuse 119 tabamust Alar Lehtsaar ja Andrei Inešin. Põhivõistluse järel lasti kuue parema laskuri vahel kuueteistmargiline poolfinaal, kus põhivõistluse tulemus arvesse enam ei läinud ja võistlus algas sisuliselt nullist.

Poolfinaali viienda ja kuuenda koha omanikud medaliehitlusse enam sekku ei saanud. Poolfinaali kolmanda ja neljanda koha omanikud lasid täiendava finaalseeria 16 märgi selgitamiseks pronksmedali võitja ja poolfinaali kaks paremat

samuti omavahel täiendava finaalseeria selgitamiseks kuld- ja hõbemedali saatuse.

Poolfinaali järel oli Reino Vellestel ja Andrei Inešinil võrdse 15 tabamust 16-st ja nad jagasid selle tulemusega esimest-teist kohta. Seega selgus finaalseerias ka nende vahel võistluste esimene ja teine koht. Finaalseeria oli pingeline ja lõppes samuti võrdse tulemusega 12 tabamust 16-st. Järgnenud lisalaskmisel selgus võitja alles 16-märgilise heitluse järel ja seekord osutus võitjaks suurte kogemustega Andrei Inešin. Reino Vellestele seega karikavõistluste teine koht. Kolmanda koha saavutas Elva laskur Martin Saar.

Reino Velleste selle aasta hooaeg jätkub 7.-11. juulil Itaalias Lonatos peetavate Euroopa meistrivõistlustega.

Reino Velleste.

Foto: erakogu

Rapla Võidujooksul joosti raja rekord

Siim Jõgis

Rapla Võidujooksul teenisid tänavu esikoha Taavi Tambur ja Olga Andrejeva (mõlemad Sparta/Kohila vald). Sealjuures jooksis Andrejeva naiste arvestuses raja rekordi 20.41,62. Tamburi võiduaeg oli 18.06,54.

Rapla Võidujooks kulgeb samal rajal, mis Rapla ühisgümnaasiumi suurjooks ning distantisi pikkus on 5,6 kilomeetrit. Start ja finiš on RÜG-i staadionil. Võidujooksu traditsioon ulatub tagasi Nõukogude aega. Tänavu peeti see 28. korda. Viimased kümme aastat on võistlust korraldanud Rapla jooksklubi ja Erik Horn.

Rapla Võidujooksu oma-pära seisneb selles, et see peetakse iga aasta jaanilau-

Olga Andrejeva uuendas juba varem tema nimel olnud rajarekordit kolme sekundiga. Tema kõrval on meeste arvestuses kuuenda koha saanud Reemet Künüruss.

päeval. Horni sõnul ei ole see ideaalne ajastus, sest inimesed on hõivatud jaanipäeva tegemistega. Kui aga tõsta jooks mõnele teisele päevale, kaotaks see oma praeguse identiteedi. Tänavu jõudis finišisse 34 jooksjat, mis on viimaste aastate suurim number. Üks jooksjat katkestas. Samas ütles Horn, et tegelikult võiks osalejaid veel rohkem olla. Seda enam, et tänavu oli Võidujooks Raplamaa liikumissarja üks osavõistlus.

Meeste arvestuses sai Taavi Tamburi järel teise koha Aleksandr Kuleshov (Sparta) ajaga 19.19,67. Kahjuks ei ulatunud meeste tulemused eriti kõrgele tasemele.

Horn rääkis, et kiiremad mehed on selle distantisi jooksnud ka vähem kui seitsmeteistkümneminutiga. Kolmanda koha sai Risto Ütsmäts (Rapla), kelle tulemus oli 19.32,14. Naistest sai Andrejeva järel teise koha Anne-Ly Palm (SK Jooksupartner) ajaga 21.50,12 ja kolmas oli Kadiliis Kuiv (SK Prorunner/Tallinn; 23.24,97).

Ennustusmängus paistab lõpusirge

Siim Jõgis

Jalgpalli Euroopa meistrivõistlustel on jagunud üllatavaid tulemusi rohkem, kui oleks võinud oodata. See on omakorda muutnud keeruliseks õigete tulemuste etteaimamise ennustusmängus.

Näiteks ei õnnestunud ühelgi osalejale õigesti aimata, et alagrupiturniiri viimases voorus võidab Iirimaa Itaaliat. Keerulisi pähkleid oli teisigi.

Nüüd on väga oluline osa ennustusmängust läbi. Alagrupimängud on peetud. Selgumata on veel kahe ennustuse tulemus – kes tuleb Euroopa meistriks ja kes lööb enim väravaid. Mõlemad lisavad täpse pakkumise korral kontosse kolm punkti.

Raplamaa Sõnumite toimetusse laekus kokku 60 ennustust. Nendest 36 on praeguse seisuga kogunud 20 punkti või rohkem. Ennustusmängu reeglid olid iseenesest lihtsad. Kui ennustaja arvas õigesti ära mängu täpse skoori, sai ta kolm punkti. Kui skoor oli vale, kuid võitja (või viik) õige, siis sai ühe punkti. Samuti annab kolm punkti õigesti ennustatud Euroopa meister ja enim väravaid löönud mängija. Siin on ennustajad, kes on pärast alagrupiturniiri kogunud vähemalt 20 punkti:

30 – Ero Mihailov

29 – Kaido Keelmann, Siiri Kala

27 – Hugo Hommik, Rene Urke
25 – Ilmar Mötsnik, Piret Sõber, Karl Erik Strandberg

24 – Kalev Kants, Mattias Kald, Tener Ilistom, Karl-Erik Sulend, Heigo Klaas, Mihkel Maltsar, Roland Klaas

23 – Maie Ütsmüts, Veiko Sireli

22 – Auris Vähi, Kaspar Koit, Endla Sulend, Peeter Tarvis sen., Olav Ütsmüts, Vaido Nemvalts, Andrus Jürimaa, Ragne Orro

21 – Aivo Paljasmaa, Peeter Tarvis jun., Tauri Talmet

20 – Arne Räime, Heljo Klaas, Dreavor Andris Rudnevs, Sander Kala, Tenro Ilistom, Peeter Palusoo, Raivo Kattai, Kaire Keelmann

Vaheauhinnad

Euroopa meistri selgumiseni on jäänud mängida veel seitse matši. On sobilik aeg välja loosida Raplamaa Sõnumite ennustusvõistluse teised vaheauhinnad. Kätte saab need Raplamaa Sõnumite toimetusest aadressil Viljandi mnt 6, Rapla. Võitjad on:

10-eurone Dageroni kinkekaart - Endla Sulend ja Dreavor Andris Rudnevs

Raplamaa jalgpallikooli sall - Ilmar Mötsnik

Veekeetja kauplusest Tuhat1 kodumasinat - Martti Kald

Paralleelselt suure ennustusvõistlusega avaldas Raplamaa Sõnumid 8. juuni numbris ka n-ö väikese ennustusvõistluse. Selles rubriigis oli üheteistkümne Rapla maakonna treeneri ja spordiinimese ülesanne ennustada kuue alagrupiturniiri kohtumise tulemust. Lisaks tuli neil kirja panna, kes tuleb Euroopa meistriks ning kes tõuseb suurimaks väravakütiks.

Selles ennustusvõistluses on nüüd peetud kõik kuus kohtumist. Need olid Inglismaa–Venemaa 1:1, Belgia–Itaalia 0:2, Saksamaa–Poola 0:0, Portugal–Austria 0:0, Šveits–Prantsusmaa 0:0 ja Horvaatia–Hispaania 2:1. Ükski ennustaja ei osanud pakkuda, et Horvaatia võidab Hispaaniat.

Kõik peale Erik Horni ennustasid Hispaania võitu. Horn pakkus, et matš lõpeb 2:2 viigiga.

Ausalt öeldes näeb väikese ennustusvõistluse tabel välja täpselt selline nagu nädal aega tagasi ning muudatusi võib sellesse tuua veel tulevane Euroopa meister ning suurim väravakütt:

4 – Jaak Liivandi

3 – Lauri Möttus, Jüri Pritšin

2 – Jüri Nisumaa, Erik Horn

1 – Tauno Sau, Ain Täpsi

0 – Rein Pajunurm, Margus Sepp, Aivar Kuusmaa, Donatas Narmont

Tule osale Euroopa moodsaima tootmise käivitamisel!

KOHILA VINEER

Läti puidutöötlemisettevõtte Latvijas Finieris AS on üks Euroopa juhtivatest vineeritootjatest. Kohila Vineer OÜ on Latvijas Finieris AS tütarettevõtte. Kontserni koguinvesteering oma Eestis asuvasse tehasesse Kohilas ulatub kuni 80 miljoni euroni, mis on üks viimase aja suuremaid investeeringuid Eesti tootmisel.

Kohila Vineer OÜ on kasepuidust spooni ja vineeri valmistav puidutöötlemise ettevõtte. Lõpp-tooteks on kõrge kvaliteediline niiskus- või veekindel, erinevate pinnakatetega vineer, mille peamised kasutusvaldkonnad on ehitus, transporditööstus, laevaehitus ja mööblitööstus.

Avatava tehase käivitamisel lisandub tehases 150 uut töökohta.

Ootame oma meeskonna täienduseks TÖSTUKIJUHTI

PEAMISED TÖÖÜLESANDED:

- Toodangu ja materjalide peale- ja mahalaadimine töstukiga;
- Kauba vastuvõtmine ja väljastus;
- Saatedokumentide kontroll

SINULT OOTAME:

- Töstukiga töötamise kogemust ja kutsetunnistuse olemasolu
- Head eesti keele oskust
- Kohusetundlikkust, ausust, korrektsust
- Valmisolekut vahetustega tööks, sh öised vahetused ja töötamine nädalavahetustel

KASUKS TULEB

- Vene või inglise keele oskus algtasemel

OMALT POOLT PAKUME

- Püsivat tööd
- Kaasaegseid töö- ja olmetingimusi valmivas tootmishoones
- Väljaõpet
- Vahetustega tööd (12-tunnised vahetused)
- Turule vastavat töötasu

Kandideerimiseks saada oma CV või enesetutvustus personal@kohilavineer.ee või Jõe 21, 79808 Kohila **hiljemalt 5. juuliks**. Võimalik täita ka töölesoovija ankeet kohapeal. Täiendav info tel 5688 8519 või 482 0283.

Tule osale Euroopa moodsaima tootmise käivitamisel!

KOHILA VINEER

Läti puidutöötlemisettevõtte Latvijas Finieris AS on üks Euroopa juhtivatest vineeritootjatest. Kohila Vineer OÜ on Latvijas Finieris AS tütarettevõtte. Kontserni koguinvesteering oma Eestis asuvasse tehasesse Kohilas ulatub kuni 80 miljoni euroni, mis on üks viimase aja suuremaid investeeringuid Eesti tootmisel.

Kohila Vineer OÜ on kasepuidust spooni ja vineeri valmistav puidutöötlemise ettevõtte. Lõpp-tooteks on kõrge kvaliteediline niiskus- või veekindel, erinevate pinnakatetega vineer, mille peamised kasutusvaldkonnad on ehitus, transporditööstus, laevaehitus ja mööblitööstus.

Avatava tehase käivitamisel lisandub tehases 150 uut töökohta.

Ootame oma meeskonna täienduseks PUIDUPINGI OPERAATOREID

PEAMISED TÖÖÜLESANDED:

- Tootmisliini häireteta töö tagamine
- Töö erinevate seadmetega.
- Kvaliteedi nõuetest kinnipidamine
- Seadme töös tekkinud tõrgete eemaldamine

SINULT OOTAME:

- Kohusetundlikkust
- Tehnilist taipu
- Täpsust, korrektsust
- Arvutioskust vähemalt algtasemel
- Iseseisva töö oskust

KASUKS TULEB:

- Töökogemus puidutööstuses
- Inglise või vene keele oskus vähemalt algtasemel

OMALT POOLT PAKUME

- Püsivat tööd
- Kaasaegseid töö- ja olmetingimusi valmivas tootmishoones
- Väljaõpet nii kohapeal kui ka teistes Latvijas Finieris tehastes
- Vahetustega tööd (12-tunnised vahetused)
- Turule vastavat töötasu

Kandideerimiseks saada oma CV või enesetutvustus personal@kohilavineer.ee või Jõe 21, 79808 Kohila **hiljemalt 5. juuliks**. Võimalik täita ka töölesoovija ankeet kohapeal. Täiendav info tel 5688 8519 või 482 0283.

ERIOUS COMPETITION AHEAD
www.fiaerc.com

auto24 RALLY ESTONIA
15-17 JUULI 2016

FIA EUROPEAN RALLY CHAMPIONSHIP
FIA HISTORIC RALLY CHAMPIONSHIP
EAL

RALLIPASSID JA FÄNNITOOTED auto24.ee JA STATOIL JAAMADES
(kuni 30.06 19€ / alates 01.07 24€ / kohapeal 30€)

RALLIPROGRAMM sport vahel alates 08.07. RALLIRAADIO **sky plus** Tartu 104,3 / Otepää 99,1

START / PÖÖDIUM – reede 15.07 kell 17:00 Tartu Raekoja plats **SERVICE PARK** – Otepää Tehvandi staadion
LINNAKATSE – reede 15.07 kell 20:00 auto24 Tartu Toomemäe linnakatsel. Laupäev 16.07 kell 20:00 Sportland Elva linnakatsel. Laupäev 16.07 kell 22:00 SAMANTHA FOX (UK), LONDONBEAT (UK) ja MERLYN UUSKÜLA (EST) Elva Laululaval. **AMETLIKUD RALLIPEDD** – ööklubis **ATLANTIS** Tartus igal öhtul algusega kell 23:00. Rallipassi alusel sissepääs **-50%**

AMETLIKUD KONTSERDID – reede 15.07 kell 22:00 RIGHT SAID FRED (UK), EAST 17 (UK) ja NANCY (EST) Tartu Lauluväljakul. Laupäev 16.07 kell 22:00 SAMANTHA FOX (UK), LONDONBEAT (UK) ja MERLYN UUSKÜLA (EST) Elva Laululaval. **AMETLIKUD RALLIPEDD** – ööklubis **ATLANTIS** Tartus igal öhtul algusega kell 23:00. Rallipassi alusel sissepääs **-50%**

RALLIEXPLO, MEELELAHUTUSALA JA TARTU SUVELAAT – avatud Tartu Vabaduse puistestel: R 15-22, L 14-22, P 13-19. Ametlik rallirestoran, auto24.ee virtuaalreaalsuse sõidusimulaator, Sportlandi rallipood, Citroën esindusala, Shell Helix esindusala, Eesti Autosporti Liidu ala, kohalikud kaupmehed ja käsitöölised ning palju muud.

Rohkem infot > **rallyestonia.ee**

auto24 STATOIL CITROËN Shell HELIX ULTRA saku SPORTLAND CARGLASS visitestonia.com

tre Raadio
91,3 MHz

**AVASIME
UUENDATUD
KODULEHE**

TULE UUDISTAMA

WWW.TRERAADIO.EE

Gadox
ORTOPEEDIAEENISTUS

AS Gadox proteesimeistri
Guido Amuri vastuvõtt
RAPLA MAAKONNHAIGLA
KABINET 18
30. juunil kella 10–12

Vastu võtab Guido Amur
eelneva registreerimisega
tel 650 1322
Kaasa võtta: abivahendi
kaart, arsti saatekiri, pass,
pensionitunnistus

AS Gadox, Türi 10c, Tallinn,
tel 650 1322
• info@gadox.ee •
www.gadox.ee

pm
PRIIMO METS

OÜ Priimo Mets ostab:

- metsakinnistuid,
- kasvavat metsa,
- kasepakku, okaspuu palki,
- paberipuitu, küttepuid,
- võsa hakkeks.

Pakub:

- saematerjali,
- metsaveoteenust.
- kase küttepindu ja kase kütteklotse bigbag kottides

Tel. 506 9966; 489 0696
E-post priimo.mets@priimo.ee

Vigala valla Kivi-Vigala Põhikool ja Vana-Vigala Põhikool
kuulutavad välja konkursi

VENE KEELE ÕPETAJA

ametikoha täitmiseks alates 1. septembrist 2016 (tööle-
asumisega 17. august).

Vigala valla põhikoolid asuvad teineteisest 12 km kaugusel.
Töökoormus mõlemas koolis on 13 tundi nädalas,
kokku nädala koormus 26 tundi.

Täiendav info: Kivi-Vigala Põhikooli direktor Kristine Niit
tel 518 5261, Vana-Vigala Põhikooli direktori kt Margit Liira
tel 5330 5966.

Avaldus, CV ning kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide
koopiad esitada hiljemalt 1. augustiks
kivikool50@gmail.com, vigala.pohikool@gmail.com.

Batuutide rent koduaia peole
www.naeruvabrik.ee

SOOVIN ÜÜRIDA

Töökas ja tragi noorpaar võtab
üürile maja. Kui sul on tühjalt
seisev maamaja, mis vajab
head ja hoolitsevat üürilist, siis
helista tel 5599 9480

TÖÖPAKKUMISED

OÜ Brushwood võtab tööle **METSAVEOTRAKTORI JUHI**.

Masin NewHolland/Palms, võsa- ja raiejäätmete vedu.
Töö põhiliselt Rapla-, Harjumaal.
Vajalik eelnev metsaveo töökogemus.
Võimalik ka osaline tööaeg.

Lisainfo tel 508 2501. CV ja kontaktandmed saata
e-posti aadressil: allan@energywood.ee

OÜ Kolmestar pakub tööd
CE-kategooria AUTOJUHI
(metsaveok ja poolhaage). Tel 527 6797

Piimatootmisega tegelev Sunda talu (Rapla vald, Raka küla)
otsib oma meeskonda **TALUTÖÖLIST**.
Väljaõpe kohapeal (palk kokkuleppel).
Tel 5160 821, 5265 891

Firma otsib **TOOTMISTÖÖLIST** Raplasse.
Tel 485 6271

Odien OÜ otsib oma meeskonda
B-KAT AUTOJUHTI osalise tööajaga kullervedude
teostamiseks Raplamaal. Lisainfo tel 5553 0510

Metsakinnistute ja raide ost
(sobivad ka osaliselt raiatud ja hüpo-
teegiga koormatud metsakinnistud).
Aitame metsakavade koostamisel
ja paberite vormistamisel.

Tel 525 9788, harry@grundar.ee
faks 443 0376, Tehnika 15, Paikuse

MITMESUGUST

Roosisõprade
päevad toimuvad 9. ja 10. juulil Harjumaal Kose vallas
Rosmakori Roosiäias. Tasuta üritus kõigile aiahuvilistele.
Info tel 5647 0163

ÄRA ANDA

Välismaale kolimi-
se tõttu ära anda/müüa loomad: kassid, küülikud,
papagooid ja saksa lambakoerad. Tel 5826 2455

TEENUS

OÜ KÜLMALINE

Soojuspumpade remont, müük ja paigaldus,
kodumasinade ja sõiduki kliimaseadmete re-
mont. Tel 5330 1720. www.kulmaline.ee

MÜÜAKSE

Kanarbiku talu müüb korralikke tooreid ja kuivi 30, 33, 38 ja 50 cm lepa küttepuid. Tel 5373 7294

Rapla Kütteäris puidu- ja tur- babriketti, pelleteid, kaminapuid kotis. Vedu tasuta. Tel 5563 6856

Lõhutud toores lepp, hind alates 30 €; toores kask, hind alates 35 €; kohe kütmiseks metsakuiv okaspuu, hind alates 35 €. Mõõ- dud tellija soovil 30-70 cm, tarne 10 ja 15 rm autoga, puud laotud. Info tel 502 4895

Rapla küttekontoris lõhutud, saetud kuivad ja toored lepa küt- tepuud 25-60 cm, ka võrkkotis. Pakume ka puidubriketti. Hinnad soodsad, tarne kiire! Vedu. Tel 516 6305

kuivi pakitud kütteklotse ja kami- napuid, pelleteid ning puidu- ja turbabriketti alusel. Vedu tasuta. Tel 433 3130, 523 8503

Küttepuule juuni lõpu allahindlus! Küsi pakkumist! Holmes&Meyers / Hakkemeister Tel 600 5323, 5192 2723

kuivi küttepuid lahtiselt ja võrgus. Tel 503 6941

tooreid halupuid 30-60 cm (lepp, must lepp, kask, saar) koos veo- ga. Tel 517 5783

kvaliteetseid ahju-, katla- ja pliidi- puid. Tel 5190 6548

ehituslikku saematerjali, serva- mata lauda, lepalauda, terrassi-, voodri- ja põrandalauda. Erine- vad profiilid, pikkused ja laiused. Vedu üle kogu Eesti tasuta. Tel 528 2268

Põrandalaua, voodrilaua ja saematerjali müük. Vedu tasuta. Tel 5593 6326, info www.saematerjal.weebly.com

saunaahjusid, kaminaid, pliite. Soodsalt. Tel 505 4355

suitsuvorsti ja maasinki väike- hulgi, kohaletoomisega. Info tel 5196 2628 või 5351 7414

soodsa hinnaga talusealiha. Vajadusel tükeldame. Info tel 505 9151, 5354 3002

2-toaline korter Kehtnas Staadio- ni tn 4 . Tel 527 9031

3-toaline korter Raplas. Tel 5650 5210

2-toal Raplas. Tel 5562 3297

TEENUS

KAARDID ENNUSTAVAD 24 H. Tel 900 1727, h. 1,09 €/min

Raamatupidamine, aruanded. Tel 505 9669, info@holopoint.ee

Ohtlike ja suurte puude lange- tamine. Tel 5175 783

Katuseehitus (lame- ja viil- katused), üldehitustööd. Tel 5629 8738 info@palmergrupp.ee

Üldehitus, katused, fassaadid ja viimistlustööd. Tel 5352 9476 ehitus@miltongrupp.ee

Katusetööd - tel 5391 5528, fas- saaditööd - tel 508 4828

Pakun tapetseerimise ja lami- naatparketi panemise teenust. Tel 506 3487

Küttesüsteemide ehitus, puidu- ja pelletkatlad. Soojavahetite läbipesu, püstakute tasakaalusta- mine. Tel 513 8314 www.avmterm.ee

Kui soovid Siva bussiteenust, helista tel 5330 7447, sivaauto2007@gmail.com

OSTETAKSE

Vanametalli kokkuost Raplas Järna 2. E-R 9-17, L 10-14. Tel 5818 8986 www.rauaspets.ee

Vanametalli kokkuost Agrovaru territooriumil E-R 9-17, L 9-14. Tel 505 8637, www.feralmet.ee

metsakinnistuid ja kasvavat metsa. Tel 502 4895; info@pajakapuit.ee

PROMETS OÜ ostab metsa- maad ja kasvava metsa raieõi- gust. Tel 5591 9930, info@promets.ee,

kasvava lepa raieõigust. Kanar- biku talu. Tel 5373 7294

OÜ ETEST PR ostab põllu- ja metsamaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee

otse omanikult Rapla linnas 2-3- toal korter. Tel 5595 5416

Mälestame

ÕILME LAURIMAAD.

Avaldame kaastunnet lastele perekondadega.

Hermiine, Valja, Helle, Palmi

Kallis Urve! Sügav kaastunne Sulle ja perele armsa tädi

KOIDU SAIDLA

surma puhul.

Riinimanda koorid Segakoor August 07

Teatame kurbusega, et lahkus meie kallis

MATTI METTAS 2. I 1951 – 27. VI 2016

Leinavad omaksed

Ärasaatmine laupäeval, 2. juulil kell 11.30 Lehtmetsa talust ja kell 13 Rapla kirikust. Palume pargi mitte tuua!

Armas Maret! Tunneme kaasa kalli tütre HELI

kaotuse puhul. Südamlik kaastunne Viljole lastega

ABIKAASA ja EMA kaotuse puhul.

Sirvi, Kadri, Ülo, Ülle, Kalle

Kõike võib tahta, karta ja loota, seda, mis tuleb, mitte keegi ei oota...

Armas Eveli ja sinu pere! Südamlik kaastunne, oleme mõtetes teile toeks, kui jätate hüvasti oma kalli õe ning tädi HILLEGA.

Jaanika ja Margo, Ria-Reeda ja Erik, Liivi ja Toivo

Seal, kus sulgub eluraamat, algab mälestuste maa... Südamlik kaastunne Evelile perega ja Karelile kalli õe ja tädi

HILLE

ootamatu kaotuse puhul. Merle, Aivo, Liina, Madis, Aime

Kord saabub päev, mil elu lahkub vaikuses. Siiski jäävad tähed valvama öödes ja hommikud koidavad nagu alati... Siiras kaastunne omastele

ÕILME LAURIMAA

kaotuse puhul.

Unustamatut laulusõpra ja käsitöömeistrit mälestavad Lemmi ja Helgi

Mõnikord seisatab hetk, kuhu sõnad enam ei mahu...

Armas Siiri! Jagame Sinu leina kalli ema

ÕILME LAURIMAA

kaotuse puhul. Avaldame siirast kaastunnet kõigile lähedastele.

Töökaaslased lasteaiast

Avaldame kaastunnet Vaikele perega kalli abikaasa ja isa

REIN VEIGELI

kaotuse puhul.

Mikkuri talu pere

Avaldame kaastunnet Vaikele perega abikaasa

ÜLO PAEKIVI

surma puhul.

Eevi, Maie ja Virve

Südamlik kaastunne Eerikule perega armsa ÕILME LAURIMAA kaotuse puhul.

Ansambel Brandy

Eerik! Jagame sinu leina kalli

EMA

kaotuse puhul.

Bändikaaslased Mikist

Ema, see on elu algus, kodusoojus, hinge valgus. Ema kuju hell, puhas, eal ei tuhmu ajatuhas...

Armsad Siiri, Eeriku, Piia ja Mareki pered! Tunneme kaasa

EMA, VANAEMA ja VANAVANAEMA

kaotuse puhul.

Reelika vanemad ja õed-vennad peredega

Meie siiras kaastunne Mairele ema SIIRI TOMSONI kaotuse puhul.

Purila tee 1 maja naabrid

Mälestame endist töötajat RAISSA VORONKOVAT ja avaldame kaastunnet Katrinile ema surma puhul.

OÜ Nordic-Holz töötajad

Kallis Merike! Sügav kaastunne Sulle

ISA

kaotuse puhul.

AS Karell Kiirabi kollektiiv

Sügav kaastunne Aino ja Pille Mettasele kalli poja ja abikaasa MATTI METTASE surma puhul.

Tädipojad Taavo ja Ain Altmets peredega

Mälestame kallist

MATTI METTAST.

Avaldame kaastunnet ema Ainole, abikaasa Pillele, sugulastele ja sõpradele.

Tädid Hilja ja Õilme laste ja lastelastega

Mälestame ÕILME LAURIMAAD. Avaldame sügavat kaastunnet lahkunu omastele.

Kumma külarahvas

See suvepäev äkki tõi troostitu nukruse rinda. Kui ohakas kurku jäi torkima nutt. Meil raske on mõista veel kaotuse koledat hinda, et jäädavalt lahkusid, hääbus Su naer ja nutt... AGE TUISK 4. X 1976 – 25. VI 1999 Mälestavad 17. surma- aastapäeval poeg Aigar, ema, isa ja õde poegadega

On hinges värelemas tühjus ja süda valust hell. Sind, ema, igatseb ta, trotsib mõistmast veel, et läksid teed, kust tagasi ei tulda...

Avaldame kaastunnet kallile Siirile ema

ÕILME

surma puhul. Rõõmupesa lapsed ja lapsevanemad.

Soe suvetuul võttis Su käest ja endaga kaasa Sind viis. On ääretult valus, aga seda ei muuda ja kuidas ka paluks - Sa tagasi tulla ei suudaks...

Langetame leinas pea ja avaldame sügavat kaastunnet Siiri, Eeriku ja Tiidu peredele koos lähedastega kalli Niidre memme ÕILME LAURIMAA kaotuse puhul.

Anne ja Maila pered

Su rüppe heidan unele, mu piha Eestimaa...

Teatame sügava kurbusega kalli

ÕILME LAURIMAA 20. IV 1924 - 27. VI 2016 surmast.

Leinavad lapsed, lapselapsed ja lähedased peredega

Ärasaatmine kodust 1. juulil kell 12 ja Rapla kirikust kell 13

KINO

MÄRJAMAA KINO "HELK" „Luurespetsid“ (USA) 29. juuni kl 17, 19.15 5. juuli kl 17 „Kurja kutsumine“ (USA, alla 12aastastele keelatud) 29. juuni kl 21.30 „Iseseisvuspäev: uus rünnak“ (USA, 3D) 1. juuli kl 17 3. juuli kl 19.15 5. juuli kl 19, 21.15 „Patupuhastus: valimisaasta“ (USA) 1. juuli kl 19.15, 21.20 3. juuli kl 17, 21.30 „Väike Tom ja võlupeegel“ (Kuuba-Hispaania joonisfilm, eesti keeles) 3. juuli kl 15 "Warcraft: algus" (USA, 3D) 6. juuli kl 18.30 "Mina enne sind" (USA) 6. juuli kl 21

MUUSEUM

JÄRVAKANDI KLAASIMUUSEUM Püsiväljapanek „136 aastat Järvakandi klaasitööstust“ „Tindipotid ja -pudelid Järvakandi klaasimuseumi kogudest“ Muuseum avatud K, N, R kl 11-18 L 11-15, tel 518 2610 ja 5390 4677

MAHTRA TALURAHVAMUUSEUM Näitus „Emakeelne pühakiri“ Püsinäitus „Eesti talupoja elu 19. sajandil ja Mahtra sõda“ Atla-Eeru kõrtsis näitus “Eeru kõrtsi lugu. Kõrtsikultuurist Eestis” Muuseum avatud T-L kl 11-18

SILLAOTSA TALUMUUSEUM Tiina Azojani „Lillemandalad“ (näituseküünis) „Velise vallavalitsuse tegemised aastatel 1918-1944 Rahvusarhiivi materjalide põhjal“ Püsinäitus „Märjamaa ja Vigala kihelkonna inimeste ning aja lugu“ Avatud E-P kl 10-17

HAGERI MUUSEUM Püsinäitused „Maa-apteek“, „Kihelkonnakeskus Hageri“ (fotonäitus) Avatud T, K, N kl 11-16, tel 5648 3828 või e-post virve.õunapuu@kohila.ee

NÄITUS

Näitus „Emakeelne pühakiri“ Mahtra talurahvamuuseum

Meremaalide näitus „Meremaagia“ Järvakandi kultuurihall

Taimi Ummalase portselanimaalide näitus “Elamusterohke mõisapäeva meenutusi“. Fotonäitus 2015. a Kehtna mõisapäevadest Kehtna raamatukogu

Tarvo Aro Meti näitus „Päikeseõied“ (kuni 30. juuni) Nahakunstnike liidu näitus „Piiblikõited“ Pehmed loomad, autor Anu Tomp (lasteosakond) Kohila raamatukogu

Näitus „Vanad armsad asjad“ Kohila Tornigalerii (Viljandi mnt 1), avatud kiriku lahtioleku aegadel või leppida kokku tel 5623 0741

Fotonäitus „Hetked tööpostil“ Tarmo Toimetaja meisterdatud raadio teel juhitud mudellennukid (lastekogu) Fotonäitus “Naiskodukaitse Raplamaal - tegusam kui arvad“ (kodulootoas) “Pärandkultuur maastikus“ (kodulootoas) Märjamaa valla raamatukogu

Kunstikonkursi „Üllatav leid 2016“ näitus Märjamaa rahvamaja Ly galerii

Tiina Azojani „Lillemandalad“ Velise, Sillaotsa talumuuseum

Janina Päädami fotonäitus “Minu kodused kaunitarid” Teemanäitus “Luiged” - Ene Kanguri kollektsioon Raikküla kultuurikeskus, näituse külastamiseks helistada tel 516 0783

Hiie Ivanova karikatuuride näitus Huumorimuuseum (Purku koolimaja)

Tekstiilikunstnik Ehalill Halliste gobeläänide väljapanek “Pae peal” Eesti rahvuskivi löikepindadest Rapla Maarja-Magdaleena kirik

Seppo Tuomi fotonäitus lüüdidest ja Lüüdimaast (fuajees) Suvi on käes: stuudio Ruu& Disain laste keraamikaringi kevadnäitus (vitriinis) Soome-ugri muusikamaailm pildis: Stanislav Antipovi maalinäitus (saalis) Tarvo Aro Meti vitraažinäitus „Päikesesümbolid“ Rapla keskraamatukogu

Mikk Allase tööde näitus „Aeg“ Rapla, Pargi resto

Harri Rospu fotod “Üks nädal” Rapla kultuurikeskuse Rütmani galerii

Aivar Andre fotonäitus “Looduse ilu ja võlu” Rapla vallamaja II korrus

Kehtna kunstide kooli kunstikonkursi „Oma silmaga“ tööde näitus Rapla riigimaja fuajee

KONTSERT

X Juuru orelisuvi: Orelikontsert „Tšehhi kõlad“. Irena Chřibkova (orel, Tšehhi) Juuru kirik, 1. juuli kl 20

XV Hard Rock laager Vana-Vigala, 1.-2. juuli

XXIV Rapla Kirikumuusika Festival: „Reekviem“. Estonia Seltsi segakoor, solistid, Piret Aidulo (orel) Rapla kirik, 1. juuli kl 19

XXIV Rapla Kirikumuusika Festival: Kammerkontsert. „Suvised brassihelid“. Ansambel Brassers Kehtna Peetri kirik, 2. juuli kl 19

XXIV Rapla Kirikumuusika Festival: „Lapsepõlves lauldud laulud“. Rapla Mitte-Riinimanda noortekoor Velise kirik, 3. juuli kl 19

Kodila külad 775: Küünikontsert. Siiri Sisask Palamulla küla kuivatihoone, 3. juuli

XXIV Rapla Kirikumuusika Festival: „Rännak ajalukku“. Henri Zibo (akordion) Järvakandi Pauluse kirik, 5. juuli kl 19

XXIV Rapla Kirikumuusika Festival: Kammerkontsert. Ameerika Talentide Orkestri YOA õppejõud ja Eesti tippsolistid Kärü kirik, 6. juuli kl 19

KOOLITUS/LOENG

Lille Lindmäe loeng Esoteerika keskus (Rapla, Telliskivi 1), 29. juuni kl 18

MITMESUGUST

Suveraamat 2016. Lugemisprogramm 1.-9. klasside õpilastele Raplamaa raamatukogud, 1. juuni – 31. august

Tüdrukute suvelaager 7-10aastastele tüdrukutele Rapla kultuurikeskus, 27. juuni – 1. juuli, kl 9-16

Maagiline kaduneljapäeva karmavabastusõhtu Stella Shaktiga Angala Väekoda (Rapla, Tallinna mnt 42), 30. juuni kl 18

Külastusmäng „Unustatud mõisad“ Atla mõis, Vana-Vigala mõis, Vaimõisa mõis, 2. juuli kl 10-18.40

Matk Loosalu rabajärve äärde „Kuidas luua endale õnnelikku elu“ Kogunemine Esoteerika keskuse juures (Rapla, Telliskivi 1), 2. juuli kl 9.30

Tüdrukute suvelaager 11+ aastastele Rapla kultuurikeskus, 4.-8. juuli kl 9-16

Lastele: meisterdamine Imepuu õpitoas Juuru rahvamaja park (vihma korral koolimaja), 5. juuli kl 14

Kuu faasidega kooskõlas elamine Esoteerika keskus (Rapla, Telliskivi 1), 5. juuli kl 18

VI Wäega pärimuslaager Sulu külakeskus, 5.-7. juuli

Luulelõuna. Esineb Enn Vetemaa Rapla keskraamatukogu, 6. juuli kl 13

SPORT

Kohila pikamaajooksusarja V etapp, 1000 m Kohila staadion, 29. juuni kl 19

Eesti MV maastikurattasõidus, Hawaii Ekspress Estonian Cup 14. Raplamaa rattamaraton, Paluküla MTB lühike/pikk Paluküla, 2. juuli

Sparta Tänavahoki 2016 Rapla etapp Rapla, Karmani parkla, 2. juuli

Väikesed karikavõistlused jalgpallis: Raplamaa JK vs Türi Ganvix JK Rapla ühiskümnaasiumi staadion, 2. juuli kl 14

KIRIKUTEATED

EELK RAPLA MAARJA-MAGDALEENA KIRIK Orelimuusika pooltund, mängib Hille Poroson 29. juuni kl 20 Armulauaga jumalateenistus 3. juuli kl 12 Teeliste kiriku projekti raames on Rapla kirik avatud 1. juunist kuni 31. augustini T-L kl 10-17, P kl 11-15

JÄRVAKANDI PAULUSE KIRIK Armulauaga jumalateenistus 3. juuli kl 15

SURNUIAPÜHAD

Lelle kalmistu, 9. juuli kl 11 Juuru kalmistu, 10. juuli kl 11 Vahastu kalmistu, 10. juuli kl 15 Järvakandi kalmistu, 17. juuli kl 15 Nissi kalmistu, 31. juuli kl 12 Kehtna kalmistu, 31. juuli kl 15

Ootame teateid sündmuste kohta iga nädala reedeks meiliaadressil kuulutused@sonumid.ee. Tel 489 2130. Järgmine "KUHU MINNA" ilmub 6. juuli lehes.

Luulelõuna külaline on Enn Vetemaa

Kaja Tammar,
Rapla keskraamatukogu teenindusjuht

Äsjane juubilar, kirjanik Enn Vetemaa on Rapla raamatukogus luulesõpradele esinemas järgmisel kolmapäeval, 6. juulil kell 13.

Enn Vetemaad peetakse üheks professionaalsemaks kirjanikuks sõjajärgses Eestis. Raske on leida žanri, milles ta kirjutanud poleks. Vetemaa on 1960-ndatel eesti kirjandusse tulnud põlvkonna olulisemaid nimesid proosa- ja näitekirjanduse vallas. Ta debüteeris luulekoguga „Häälemurre“ esimeses kassetis 1962. aastal koos Paul-Eerik Rummo, Mats Traadi, Linda Ruudi ja Arvi Siiaga. Tema 1965.

aastal ilmunud romaan „Monument“ (paljastab parteilist karjerismi) saavutas tuntuse nii Eestis kui ka ülejäänud Nõukogude Liidus. Tema olulisemad näidendid on „Roosiaed“ ja „Õhtusöök viiele“. Vetemaa on igale eestlasele kõige tuttavam ühest armastatumast filmist pärit lauluga „Kui on meri hülgehall“, samuti on tema kirjutatud sõnad „Põhjamaa, me sünnimaa...“. Pärast tema „Eesti näkiliste välimääraja“ ilmumist 1983. aastal on Vetemaad kutsutud kõikvõimalike iludusvõistluste žüriidesse. 49 Enn Vetemaa raamatut (sh kordustrükid) võib leida Rapla keskraamatukogust; seni viimane on eelmisel aastal ilmunud luulekogu „Hambad viskiklaasis“. See on hea raamat. Luuletamine sobib Vetemaale. Mõnus on lugeda luulet, kus kohtuvad lihtsus, intellekt ja huumor. Loomin-

gu juuninumbris ilmus aga vanameistri juubeli puhul romaanikatkend, mis annab lootust uue teose tulekuks. Alljärgnevad tsitaadid pärinevad raamatust „Mees nagu saksofon“ (2012), mille on Enn Vetemaa jutu põhjal koostanud Jaak Urmet. „Kui olin 14-15-aastane, andis Uku Masing mulle neli luulekogu. Tema talu oli Raikkülas minu vanavanemate talust 300 meetrit eemal. Masing oli minu teismeeas mu oluline mõjutaja. Olen muide ka ainuke laps, keda ta on ristinud. Jaan Kross võrdles mind ja Paul-Eerik Rummot nii: kui Rummo on klaver, siis Vetemaa on ilma igasuguse kahtluseta saksofon. Et mina lõkerdavat niimoodi naerda nagu saksofon. Muusika ei tulnud ka halvasti välja, konservatooriumi lõpetasin 1965. aastal heade tule-

mustega. Kui ma konservatooriumi tudengiks sain, õppis Arvo Pärt viimasel kursusel ja talle kirjutasin kohe esimesel kursusel oratooriumiteksti „Maailma samm“. Pärast „Monumendi“ ilmumist 1965. aastal jäi muusika tahaplaanile, ei jõudnud kõike teha. Laulutekste olen teinud peaaegu läbi terve elu. Arvuliselt kõige rohkem värsse olen teinud tõlkena – tõlkinud kuus kuni kaheksa operetti, kus on väga palju laulutekste, aga need on ju kõik kunstilises mõttes magedad. Suure hulga laulutekste olen teinud Sulev Nõmmikule, kõik need operetid, millest mõned on halvad ja mõned natuke paremad. Luulekogudesse ma laulutekste pole pannud, luulekokku need ei sünni.“ Keskraamatukogu kojulaenutuses on Enn Vetemaa rohkest loomingust üleval näitus.

NELJAPÄEV 30.06	REEDE 1.07	LAUPÄEV 2.07	PÜHAPÄEV 3.07	ESMASPÄEV 4.07	TEISIPÄEV 5.07	KOLMAPÄEV 6.07
ETV 07.30 Aia elu. Uuemad aia-tööriistad. Oskar Parm 07.40 EÜE segu. Tegu 08.10 Avatud talude päev 08.15 Maahommik 08.55 Paks boss. Igaüks oma teed 09.45 Hommik Anuga 11.00 Reisile minuga. Kingston ja Bob Marley 11.25 Osoon 11.55 Kapital 12.25 Meie inimesed. Sirli ja Karin 12.50 Tagamõtsa. Salakütt 13.15 Eelolinõ. Pillid 13.45 Dokfilm Vormsi tantsib 14.45 Sadam otsib meremeest. Loviisa ja Svartholma 15.15 Prillitoos (2015) 16.10 Holby City haigla. Hüvasti jätmata 17.10 Õnne 13 (2008) 17.40 Paks boss. Igaüks oma teed 18.30 AK 18.45 Tagamõtsa. Edimäne armastus 19.15 Oli kord Rock Summer 19.55 Taftšuki parimad palad 2010 20.50 Kihnu kivilaeva lugu 21.00 AK. Ilm 21.25 Sport 21.35 Jalgpalli EM 2016: veerandfinaal 00.23 ERR.ee uudised	07.30 Aia elu. Kivikaitmalaed. Ahto Ruut 07.40 EÜE segu. Kodu 08.10 Maahommik 08.55 Draamasari Paks boss. Üksnes pahandused 09.45 Hommik Anuga 11.00 Reisile minuga. Budapest, muusikali 11.25 Osoon (2015) 11.55 Kapital (ETV 2015) 12.25 Meie inimesed. Liisi (ETV 2015) 12.50 Tagamõtsa. Edimäne armastus (ETV 2012)* 13.15 Eelolinõ. Laastukatus 13.45 Ml. Skandinaavia vaim 14.15 Ideeist aplausini. Tallinna Linnateater 50 15.15 Prillitoos (ETV 2015) 16.10 Holby City haigla. Puhas leht 17.10 Õnne 13 17.40 Paks boss. Üksnes pahandused 18.30 AK 18.45 Pöörirjoon 19.30 Avatud talude päev 19.35 Klassikatahed 2016. Virtuosoone tulevärk 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.25 Sport 21.35 Jalgpalli EM 2016: veerandfinaal 00.23 ERR.ee uudised	07.30 Sõprade linn 07.40 Tiiger Engelbert 07.45 Tegus Timmu 07.55 Oktonaudid 08.05 Mesilane Maia. Koorumispäev 08.20 Pörsas Peppa. Rannalombid 08.25 Eddie ja karupätsu. Postipakk 08.35 Tuutu ja Potsu. Otsi hoolega 09.00 Õnne 13 09.55 Pöörirjoon 10.40 Riigireetur 12.15 Koduigatsus. Kadunud tütar 13.00 BBC Cardiff Singer of the World 2015 15.35 Kõige õigem eestlane (2012) 16.05 Miss Saaremaa 16.55 Kutse tantsule. Aeglane valss 17.00 Tehnikaülikooli Akadeemiline Meeskoor 70 18.00 Sadam otsib meremeest. Pakri saared 18.30 AK 18.40 Loodusdokk Põhjamaa laane lugu 19.55 Avatud talude päev 20.00 Paroodiad Linnateatri näitlejatele 21.00 AK. Ilm 21.20 Sport 21.35 Jalgpalli EM 2016: veerandfinaal 00.24 ERR.ee uudised	07.30 Kiisud, edasi! 07.40 Tegus Timmu 07.50 Fiksikud 07.55 Džungliraamat 08.05 Mesilane Maia 08.20 Maša muinasjutud 08.25 Eddie ja karupätsu 08.35 Kriksatrulid. Õpime joonistama 08.40 Lotte 08.45 Peeter Pikk-kõrv 09.00 Õnne 13 10.00 Suvenaabrid. Paistu, Viljandi valla küladepäev 10.55 Unistuste aiad 11.20 Loodusdokk Põhjamaa laane lugu 12.30 Rock Summer 1988 13.55 Klassikatahed 2016. Virtuosoone tulevärk 15.25 Rokiklassika. Elvis Presley 16.15 Mustad lesed. Kolmteist 18.00 Sadam otsib meremeest. Hamina 18.30 Aktuaalne kaamera 18.40 Ajavaod. Eesti tubakavabrikud 19.10 Rahvas ja üritused 19.30 Võimlemispidu Hingelind 21.00 AK. Ilm 21.20 Sport. Sport 21.35 Jalgpalli EM 2016: veerandfinaal 00.23 ERR.ee uudised	07.30 Aia elu. Ilus koduaed. Tiia ja Ants Kraus 07.40 Unistuste aiad 08.05 Avatud talude päev 08.10 Maahommik 08.55 Paks boss. Kes vana asja meelde tuletab 09.45 Hommik Anuga 11.00 Reisile minuga. Õine Budapest 11.25 Osoon 11.55 Kapital (ETV 2015) 12.25 Meie inimesed. Sergei 12.50 Eelolinõ. Suit-susaun 13.15 Warm Springs 15.15 Prillitoos 16.10 Holby City haigla. Ainult 17.10 Õnne 13 17.40 Paks boss. Kes vana asja meelde tuletab 18.30 Aktuaalne kaamera 18.45 Tagamõtsa. Pritsimiis 19.10 Dokfilm Nikolai tänav Pärnus 19.40 Dokfilm Pühapäeva-maailjad 20.00 Dokfilm Hiite lummus 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.25 Sport 21.35 Pöörirjoon 22.20 Jack Taylor. Spommid 23.40 Country Roads - Ameerikat avastamas 00.43 ERR.ee uudised	07.30 Aia elu. Jaapani aed ja teemaja. Ants Kraus. Istikute kastmine. Elmar Zimmer 07.40 EÜE segu. Melu 08.10 Maahommik 08.55 Paks boss. Noateral 09.45 Hommik Anuga 11.00 Reisile minuga. Cancun 11.20 Osoon 11.50 Kapital 12.20 Meie inimesed. Lauri (2015) 12.45 Tagamõtsa. Pritsimiis (2012)* 13.10 Eelolinõ. Sepatüü (ETV 2005) 13.40 Hiite lummus 14.45 Ajavaod. Eesti tubakavabrikud 15.15 Prillitoos 16.10 Holby City haigla. Erakorralsed uudised 17.10 Õnne 13 17.40 Paks boss. Noateral 18.30 Aktuaalne kaamera 18.45 Tagamõtsa. Pottsepp 19.15 Eesti peaingli jälgedes 19.45 Dokfilm BAM 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.25 Sport 21.35 Koduigatsus. Tervitusmatt 22.20 Mustad lesed. Teemandikujuline pisar 00.09 ERR.ee uudised	07.30 Aia elu. Tšehhi alpiaed. Svetlana Polonskaja (ETV 2014) 07.40 EÜE segu, 5/6. Lugu (ETV 2013) 08.10 Maahommik (ETV 2015) 08.55 Draamasari Paks boss 2, 11/13. Valiksugulus (Der Dicke, Saksa 2007) 09.45 Hommik Anuga (ETV 2015) 11.00 Tagamõtsa, 5/5. Pottsepp (ETV 2012)* 11.30 Avatud talude päev 11.40 Kergejõustiku EM Amsterdamis 15.00 Sadam otsib meremeest 1, 7/7. Pakri saared (ETV 2009)* 15.30 Draamasari Holby City haigla 11, 16/52. Nõudlik armastus (Holby City, Inglise 2008) 16.25 Kergejõustiku EM Amsterdamis 18.30 Aktuaalne kaamera 18.45 Kergejõustiku EM Amsterdamis 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.25 Sport 21.35 Jalgpalli EM 2016. poolfinaal 00.15 Draamasari Paks boss 2, 11/13. Valiksugulus (Der Dicke, Saksa 2007)* 01.07 ERR.ee uudised

ETV 2 08.00 Animasarjad 09.30 Kiisud, edasi! 09.35 Peeter Pikk-kõrv 09.45 Sõprade linn 10.00 Holby City haigla 11.00 Kirjanduse aeg 11.40 Ühisvõtte 12.10 Eesti muusikavideod 12.43 ERR.ee uudised 16.00 Lastetuba 16.15 Minu lemmikloom 16.25 Fiksikud 16.35 Kosmoselendurid 16.45 Mukk ja Tšavapa 16.55 Tiiger Engelbert 17.00 Sõprade linn 17.15 Eddie ja karupätsu 17.25 Rüütel Rooste 17.35 Siilipoiss Alfredi seiklused 17.45 Cedric 18.00 Rallipörsas Ruudi 18.30 Peeter Pikk-kõrv 18.45 Kriksatrullid 18.50 Pörsas Peppa 18.55 Oktonaudid 19.05 Indiaanipoiss Yakari 19.20 AK (viipek) 19.30 4x4 20.00 AegRuum 20.55 Minusculu 21.00 ehk, uhhuduur 21.30 Kohtumine tundmatuga 22.55 Riigimehed 23.25 Eesti TOP 7 00.05 Sünge juhtum 01.07 ERR.ee uudised	08.00 Animasarjad 09.20 Minu lemmikloom 09.30 Peeter Pikk-kõrv 09.45 Sõprade linn 10.00 Holby City haigla 11.00 Smallville 11.40 Eesti muusikavideod 12.11 ERR.ee uudised 16.00 Lastetuba 16.15 Minu lemmikloom 16.25 Fiksikud 16.30 Kosmoselendurid 16.45 Mukk ja Tšavapa 16.55 Tiiger Engelbert 17.00 Sõprade linn 17.10 Eddie ja karupätsu 17.20 Rüütel Rooste 17.35 Siilipoiss Alfredi seiklused 17.45 Cedric 18.00 Tuutu ja Potsu 18.20 Mis? Miks? Kuidas? 18.30 Lastetuba 18.45 Maša muinasjutud 18.50 Pörsas Peppa 18.55 Oktonaudid 19.05 Indiaanipoiss Yakari 19.20 AK (vk) 19.30 Žiguliga Baltimaades 20.00 Plekktrumm 20.45 Kapist välja 21.10 Sünge juhtum 22.10 Vaba tahe 22.40 Ööülikooli rännakud 23.40 Ikkagi armastus 00.38 ERR.ee uudised	09.00 Väikelinna detektiivid. Kuidas me detektiive mängisime 09.30 Rüütel Rooste. Rooste ruulib 09.45 Mis? Miks? Kuidas? Õppimine 09.50 Kosmoselendurid 10.00 Fiksikud 10.10 Minu lemmikloom 10.20 Peeter Pikk-kõrv 10.30 Tule õue! 11.00 Vaba tahe 11.30 Žiguliga Baltimaades 11.55 Riigimehed 12.30 Päevade vaht 14.35 3 hitti 14.45 Smallville 15.30 Merelaul 17.00 Rallipörsas Ruudi 17.30 Veel Bullerby lastest 18.55 Mesilane Maia 19.05 Tegus Timmu 19.20 Aktuaalne kaamera (viipekeeles) 19.30 Kõögikodanikud. Argentina restorani 20.00 8 mm ELU 20.30 Eesti lood 21.00 Hakkab jälle pihta 21.30 ehk, uhhuduur 22.00 AegRuum Geneetilise koodi aardelaegas 22.50 Riigimehed. Suur sisenemine rännakud 23.40 Ikkagi armastus 01.19 ERR.ee uudised	09.00 Veel Bullerby lastest 10.25 Fiksikud 10.30 Peeter Pikk-kõrv 10.45 Keskkonnake 11.00 ehk, uhhuduur 11.30 Ööülikooli rännakud 12.30 Kõögikodanikud 12.55 Vastu- tuulesaal 13.55 8 mm ELU 2 14.25 Viis lugu. Mari Kalkun 14.50 Kohtumine tundmatuga 16.15 Pulmatragöödia 16.50 Minusculu 17.00 Rallipörsas Ruudi 17.30 Väikelinna detektiivid 18.00 Nähka tuleb külla 18.25 Une-Matid 18.35 Kurr-näuh! 18.45 Naerata, söber 18.55 Mesilane Maia 19.05 Tegus Timmu 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Teemaõhtu. Vello Orumets 75 20.30 Neli blondi ja neli brunetti 21.00 Laupäevaõhtu "Lainega" ja... 21.45 Täna õhtul... 22.45 "Laine" laulab laevalael 23.00 Ob-la-di, Ob-la-da 23.30 Meloodia 67 23.55 Tarmo album. Vello Orumets 00.24 ERR.ee uudised	08.00 Animasarjad 08.45 Nähka tuleb külla 09.10 Une-Matid 09.25 Kurr-näuh! 09.30 Naerata, söber 09.40 Fiksikud 09.50 Lastetuba 10.00 Holby City haigla 11.00 Vaba tahe 11.25 Eesti lood 11.55 4x4 12.25 Eesti muusikavideod 12.59 ERR.ee uudised 16.00 Lastetuba 16.15 Nõiakivi 16.50 Tom ja Fluffy 16.55 Fiksikud 17.05 Zou. Zou ämber 17.30 Koll Molly 17.35 Džungliraamat 17.45 Tinga Tinga lood 18.00 Peeter Paani seiklused 18.20 Saara ja part 18.30 Alfie Atkins 18.45 Maša muinasjutud 18.50 Pörsas Peppa 18.55 Vahva Roosi 19.05 Indiaanipoiss Yakari 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Raket 69 20.00 Ööülikooli rännakud 21.00 4x4 21.30 8 mm ELU 22.00 Võimlemispidu Hingelind 23.30 Kolm, neli ja... 00.00 Eesti TOP 7* 00.44 ERR.ee uudised	08.00 Animasarjad 09.00 Lastetuba 09.15 Peeter Paani uued seiklused 09.40 Saara ja part 09.45 Alfie Atkins 10.00 Holby City haigla 11.00 Plekktrumm 11.45 Eesti muusikavideod 12.14 ERR.ee uudised 16.00 Lastetuba 16.15 Nõiakivi 16.45 Animasarjad 17.00 Fiksikud 17.05 Sõprade linn 17.15 Zou 17.30 Mukk ja Tšavapa 17.40 Koll Molly 17.45 Tinga Tinga lood 18.00 Lassie 18.25 Saara ja part 18.30 Peeter Pikk-kõrv 18.45 Kriksatrullid 18.50 Pörsas Peppa 18.55 Vahva Roosi 19.05 Indiaanipoiss Yakari 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Möistlik või mõttetu 20.00 HeadRead 20.35 Üks lugu 20.40 3 hitti 20.50 Ilus maa 21.00 Eesti lood 21.30 Žiguliga Baltimaades 22.00 Valguseigatsus 23.30 Kapist välja 00.00 Üdi-klubi muusikakokteil 00.35 ERR.ee uudised	08.00 Animasarjad 08.45 Tinga Tinga lood 09.00 Lassie 09.20 Saara ja part 09.30 Peeter Pikk-kõrv 09.40 Pörsas Peppa 09.45 Sõprade linn 10.00 Holby City haigla 11.00 Raket 69 11.30 Möistlik või mõttetu 12.00 Eesti muusikavideod 12.30 ERR.ee uudised 16.00 Lastetuba 16.15 Nõiakivi 16.55 Kiisud, edasi! 17.00 Tom ja Fluffy 17.05 Fiksikud 17.10 Sõprade linn 17.25 Zou 17.35 Džungliraamat 17.45 Väike printsess 18.00 Rallipörsas Ruudi 18.30 Peeter Pikk-kõrv 18.40 Maša ja karu 18.50 Pörsas Peppa 18.55 Oktonaudid 19.05 Indiaanipoiss Yakari 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Hakkab jälle pihta 20.00 Mont Ventoux' kuningas 21.10 Vana arm ei roosteta 21.30 Maailma kino Vusaari 23.30 Ruja. Need ei vaata tagasi? 00.28 ERR.ee uudised
--	---	--	---	--	---	---

KANAL 2 06.15 Super 4 06.35 Meie Charly. Väike ahv, suur armastus 08.00 Suvereporier* 09.00 Reetmine 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Itaalia pruut 12.30 Suur lotokolmapäev - Rooside soda 13.30 Klippijät 14.25 Kuldvillak 15.00 Külade detektiivid. Kättemaksutuli 16.00 Meie Charly. Kaalutud risk 17.00 Itaalia pruut 18.00 Reetmine 20.00 Suvereporier 21.00 Heeringas Veenuse õlal 21.30 Kaks kanget Ameerikas 22.30 Viimane võmm 23.25 Mängufilm Pöörased pulmad 01.35 Mängufilm Operatsioon. Eagle One 03.05 Suvereporier 03.55 Krimi 04.20 Stalini poeg. Vassili viib restoranist kaasa tuntud filmiopearaatori naise. Stalin vihabast ja saadab poja rindele 05.15 Heeringas Veenuse õlal 05.40 Doktor Oz.	06.15 Super 4 06.45 Chaplin ja sõbrad 07.10 Meie Charly. Kaalutud risk 08.00 Suvereporier* 09.00 Reetmine 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Itaalia pruut 12.30 Kaks kanget Ameerikas 13.30 Galileo 14.25 Kuldvillak 15.00 Külade detektiivid. Luuletaja surm 16.00 Meie Charly. Sandra lootus 17.00 Itaalia pruut 18.00 Reetmine 20.00 Suvereporier 21.00 Heeringas Veenuse õlal 21.30 Kuum jälg. Pirita ennustaja 22.30 Viimane võmm 23.25 Ujudes vastuvoolu. Liigutav draama ühe mehe elujõust ja selle leidmise raskusest 01.15 Pöörased pulmad. Romantiline komöödia Sabrinast ja Taylorist 03.05 Suvereporier* 03.55 Heeringas Veenuse õlal 04.20 Piinlikud kehad – kliinik 05.05 Suur sünnipäevapidu 2016 05.30 Doktor Oz. Diane Keatoni avameelne intervjuu	06.15 Tagasi Saint Tropez's. Võidu jaoks surmaga 07.00 Tule mulle naiseks 07.50 Eskimotüdruk 07.55 Top Shop 08.10 Suvereporier* 09.00 Takso 09.30 Meie pere ja muud loomad 10.00 Merevaade 10.30 Aedniku aabits 11.00 Hea Toidu Festival - Grillfest 2016 12.00 5 aastat hiljem. Mihkel Raud 13.00 C-Komando 13.30 Pilvede all 16.30 Rosamunde Pilcher - Liiga kõrge lend 18.30 Laula mu laulu. Liisi Koikson 20.00 Suvereporier+ 20.35 Galileo 21.35 Sajandi armastus. Sultana sureb oma armastatud mehe käte vahel. Suleiman kaotab Hürremi viimase hingetõmbega elu mõtte 23.25 Velveti moemaja. Elu läheb edasi 00.55 Julie ja Julia 03.05 Ujudes vastuvoolu 04.40 Viimane võmm 05.30 Suvereporier+* 05.55 Eetriapsud 2015	06.10 Vanade riiete võlu 07.00 Aedniku aabits 07.30 Looney Tunes 08.20 Pöörased jäned 08.45 Preili Moon 09.00 Galileo 09.50 Majakolletis 11.30 Nädalalõpp Kanal 2ga 14.30 Kodutunne 15.25 Sajandi armastus 17.15 Utta Danella - Praha saladus 19.00 Naabriplika. Pulmakellad kolisevad. Esna napsitrallid juba hätta ei jää 20.00 Suvereporier+ 20.35 Naabriplika. Surnud hinged 21.30 Suur komöödiaõhtu 23.00 Köök 23.30 Viimne ellujääja. Abby elab rahuliku pereelu ning on jätnud mereväelase karjääri seljataha. Kui tema mees rõõvitakse, tuleb naisel oma oskused mängu pannat 01.10 Julie ja Julia 03.15 Utta Danella - Praha saladus 04.45 Kodutunne 05.30 Suvereporier+* 05.55 Eetriapsud 2015	06.15 Super 4 06.45 Chaplin ja sõbrad 07.10 Meie Charly. Sandra lootus 08.00 Suvereporier* 09.00 Reetmine 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Itaalia pruut 12.30 Sajandi armastus 14.25 Kuldvillak 15.00 Külade detektiivid. Innisvaramaakleris surm 16.00 Meie Charly. Palju õnne sünnipäevaks 17.00 Itaalia pruut 18.00 Reetmine 20.00 Suvereporier 21.00 Heeringas Veenuse õlal 21.30 Meie pere ja muud loomad. Eluolu 22.00 Saladused 22.30 Viimane võmm 23.25 Must nimekirj. Susan Hargrave 00.15 Merevaade 00.45 Velveti moemaja. Elu läheb edasi. Carlos loodab Anat tagasi võita. Enzo otsustab Velvetis korra majja lüüa 02.05 Galileo 02.55 Suvereporier 03.45 Mängufilm Viimne ellujääja 05.10 Saladused 05.35 Doktor Oz. Doktor Ozi piinlik häbihall	06.15 Super 4 06.45 Chaplin ja sõbrad 07.10 Meie Charly. Palju õnne sünnipäevaks 09.00 Reetmine 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Itaalia pruut 12.30 Meie pere ja muud loomad. Eluolu 13.00 Saladused 13.30 Kaks kanget Ameerikas 14.25 Kuldvillak 15.00 Külade detektiivid. Elu läheb, raha tuleb 16.00 Meie Charly. Charly on ohus 17.00 Itaalia pruut 18.00 Reetmine 20.00 Suvereporier 21.00 Heeringas Veenuse õlal 21.30 Pöörased üheksakümnenad 22.00 Krimi 22.30 Viimane võmm 23.25 Operatsioon Eagle One 2 01.05 Mõrvaennetajad. Kõik mängu 01.50 Rannavõrkpall - Nivea Grand Prix 2016 02.20 Must nimekirj. Susan Hargrave 03.05 Suvereporier* 03.55 5 aastat hiljem*. Mihkel Raud 04.40 Viimane võmm 05.25 Doktor Oz	06.15 Super 4 06.45 Chaplin ja sõbrad 07.10 Meie Charly 08.00 Suvereporier* 09.00 Reetmine 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Itaalia pruut 13.00 Krimi 13.30 Kuum jälg. Pirita ennustaja* 14.25 Kuldvillak 15.00 Külade detektiivid. Otse südamesse 15.55 Meie Charly. Charly jõulud 17.00 Itaalia pruut 18.00 Reetmine 20.00 Suvereporier 21.00 Heeringas Veenuse õlal 21.30 Suur lotokolmapäev - Rooside sõda 22.30 Viimane võmm. Tõeline kangeline. Tanja taastub tulistamisel saadud traumast 23.25 Pärpõrgu perekond. Jõuluabi. 20 aastat 00.15 Stalini poeg 01.15 Mõrvaennetajad. Kõik mängu 02.00 Laula mu laulu 03.10 Suvereporier* 04.00 Krimi 04.25 Pöörased üheksakümnenad 04.50 Viimane võmm 05.35 Doktor Oz
---	---	--	--	--	--	--

TV3 06.15 Beyblade: metallisandad 06.40 McStuffsins: Pime-duse rüütel 07.05 Winxid 07.30 McStuffsins 07.55 Armastuse võim 09.55 Kirgeline torm 10.55 Vaprad ja ilusad 11.25 Top Shop 11.40 Kättemaksukontor: Kangelase vastu tahtmist 12.40 Juurdlust viivad läbi sensitiivid 13.40 Suvesangarid 14.10 Sūdameasi: Kõik mängu 15.15 Vaprad ja ilusad 15.50 Kirgeline torm 16.55 Armastuse võim 19.00 Suvised Seitsmesed 20.00 Kättemaksukontor: Organiäri 21.00 Võimalik vaid Venemaal 21.30 Suvesangarid 22.00 TV3 20: Kuldsuu 22.30 Kupli all: Sugulus 23.30 Professionaal 01.25 King ja Maxwell: Lähedased 02.20 Vaga vesi: Napsinaised. Rum-mifirma esimodell tapetakse 03.10 Kuldsuu* 03.40 Võimalik vaid Venemaal* 04.10 Suvesangarid 04.35 Suvised Seitsmesed 05.25 Sūdameasi	06.15 Beyblade: metallisandad 06.40 McStuffsins: Pime-duse rüütel 07.05 Winxid 07.30 McStuffsins 07.55 Armastuse võim 09.55 Kirgeline torm 10.55 Vaprad ja ilusad 11.25 Top Shop 11.40 Kättemaksukontor: Organiäri 12.40 Kupli all: Sugulus* 13.35 TV Offers telepood 13.50 Suvesangarid 14.20 Sūdameasi: Omakohus. Arthur Wakefield üritab murdvarast takistada ja sureb infarkti 15.25 Vaprad ja ilusad 16.00 Kirgeline torm 16.55 Armastuse võim 19.00 Suvised Seitsmesed 20.30 50 moodust põrmustada oma ema: Tai 21.30 16 ja rase 22.30 Mängufilm Beverly Hillsi võmm 00.35 Mf Paranormaalne aktiivsus 4 02.15 Louie: Lift <
--	--

- Ostame METSAKINNISTUID, ka raiutud ja hüpoteegiga
 - Ostame PÖLLUMAAD
- Küsi hinda! Teeme pakkumise!
Lai 10, 80010 Pärnu
Tel 447 7900, 528 5263
Faks 447 7903, metsagrupp@hotmail.ee

RAPLA KÜTTEKONTOR

MÜÜB LÖHUTUD LEPA KÜTTEPUID
(25-60 cm, ka võrkkotis).

Müüme ka PUIDUBRIKETTI.

Hinnad soodsad!
Tel 516 6305

KAITSE OMA SILMI PÄIKESE EEST!

- Uus valik päikeseprille ja prilliraame
- Nägemise kontroll ja kontaktläätsede määramine (optometrist)
- Prillid kätte ka ootetööna (kuni +/- 4,0)
- Müügil kontaktläätsed

Külastage meid:
E 9-15, T-R 9-17
L 9-14

Rapla prillipood

Tallinna mnt. 27, Tel 485 5062

Raplamaa tootjate ühine kauplus on avatud

T-R kella 10-17.30 ja L kella 10-14

(esmaspäeval, pühapäeval ja riiklikel pühadel suletud)

Hariduse 3, Konsumi kõrval.
Talupoega ühest uksest

Tel 5788 0357,
e-post: raplamaatoode@gmail.com
Koduleht: www.raplamaatoode.ee

Ootame endaga liituma ka uusi tootjaid.
Eelistage Raplamaist!

Ostame metsamaterjali,
raieõigust ja metsakinnistuid.

Tel 514 8238, 523 7944, 503 8777
e-mail: eesti@metsagroup.com

Metsä

Metsäliitto Eesti AS on nüüd Metsä Forest Eesti AS

OSTAB

- metsakinnistuid
- hüpoteegiga ja läbiraiutud kinnistuid

Tel 511 0415, 517 9866, 489 4055. www.landeker.ee

07. juuli | Rapla Lauluäljak
08. juuli | Lihula Laululava
10. juuli | Elva Lauluäljak
12. juuli | Pärnu Vallikäär
13. juuli | Toila Laululava
14. juuli | Põltsamaa Lossihoov
15. juuli | Võru Kandle Aed
Algus kõikjal 20.00

Mati Nuude
75 Juubelituur

ÜLES ASTUVAD:
APELSIN • MAIT MALTIS • BORIS LEHTLAAN
ERICH KRIEGER • TANEL VARES • ARE JAAMA
MIKKO MALTIS • JAAN KIRSS • MEELIS LAIDO

OSTES ERIHINNAGA PILETI kuni 3. juulini
SAAD KOHAPEAL TASUTA CD ja TASSI KOHVI PANNKOOGIGA!

PILETID PILETILEVIST
PILETILEVI
www.piletilevi.ee

Elmar
www.elmar.ee

SAADAV, KA UUED CDd!
2000
www.records2000.ee

TELLITNUUD SUUVITSED SÕNUMID!

Toimetusest tellides
saad kingituseks
Tõnis Tõnissoni raamatu
"Ükskord me võidame..."
Tel 4892 130, kuulutused@sonumid.ee,
www.sonumid.ee, Rapla, Viljandi mnt 6

Miss Raplamaa 2016
I printsess ja
pressimiss Viktoria Tkáč
foto: Siim Solman

TÕSINE DILEMMA

ONU REMUS
ÕONSUS
KÕIE-
MATERJAL

MITTE RINGI

...-KOOL
KEHAKATE
PUNDUMISE
ALGUS

POETESS

TÄPI-A
URMAS
ALENDER
EHK

JOTT
KOHAS,
KUST HÄSTI
PAISTAB

MAGAMISE
VÕIMALIK
VARIANT

MAGAMIS-
AEGNE
VAATEMÄNG
JALAKATTED

UMBES
ANDRES
RAID
INES ARU

ENN
KIIRUS
TAGA
VÄIKE
TUGEVI TAIM

RADA või
TERVISTAV
RÜÜBE

HEELIUM
TUKASTAMA
ESILE
KUTSUTUD
UNESEISUND

MINUT
KANARBI-
KULINE
MITTETÄIELIK
PALJUNDUS

NOORTE
AUTORITE
KOONDIS
BEEBIKE
MAJASUU

(LÄBI UNE)
SEGAST
PEKSMA
VASTU-

MAGAMA
JÄÄMA
MIDA ...?!
(üllatunult)

PÄGULAS-
KÜLA
KRAAKSUJA
KAGU-
EESTLASED

PÜHER-
DAMIS-
KÄSKLUS
ROOTSI
SUUSKUR

TALLINNA
ASUM
SELLES
NIPSESE

VOITLUS-
VÄLJAK
GALOPP

NOOKIMA
EKSPA-
MINISTER

ERUTAJA
SOOME-
UGRI KEEL
ISLANDI
KROON

UNE
KATKESTUS
KALA "JÄSE"
SAKSA
EESÕNA

EMASTE
LAMMASTE
GÄNG
MI
ESS

MAGAMIS-
RESSURSS
JOOD
HEA UNEGA
PIIGA

NOOT
VITSAKE või
NÄITLEJA
HEAD ...!

...AALNE
(päevakohane)

KUULUS
HIRVEPOEG

MUNA JAS
JOON
USA
KORVIKLUBI
NÄITLE-
JANNA (in+n)

LUULETAJA
(in+n)
POOL-
AHVILINE

TEGEVUSE
HÄIRE
KATEGORIA
UNISUUS
REETEV

VÄIKESEST
OLULISELT
PIRAKAM
KÖHH

NB!
VASTUS

PATTU
TEGEMATA
NOOT
LINN
SOOMES

PUUDU-
TOORE
... LONGA
HEA
SÖÖMAGA

PUUDU
KÕRJAB
(näiteks lilli)
ARVUTI
KOHTVÕRK

HAIGUSLIK
UNESEISUND
PERSOON
LAUGAS
METSATUKK

MITTE-
NÕUSTUVA
HOIAKU
VÄLJENDUS
BIOLOOG

LAPS, KES
EI OLE POEG
...KÄRBES
(unitõve
levitaja)

NAISENEIMI
JALUST
KAUGEL
MÄRJAST

AINULT
EMAGA
SÕNALIIDE
TALVE-
SADEMED

SIBUL
(vene k)
VENE
LIKLUS-
MIILITS

2.
KAUTSUKI-
TAOLINE
VEDELIK
TEELUSIKAS

LOPSAKA-
POOLSETE
VORMIDEGA

Oot, peame nüüd hoogu. Kas see nende äratamine on ikka hea mõte – äkki nad võtavad ...!?!?

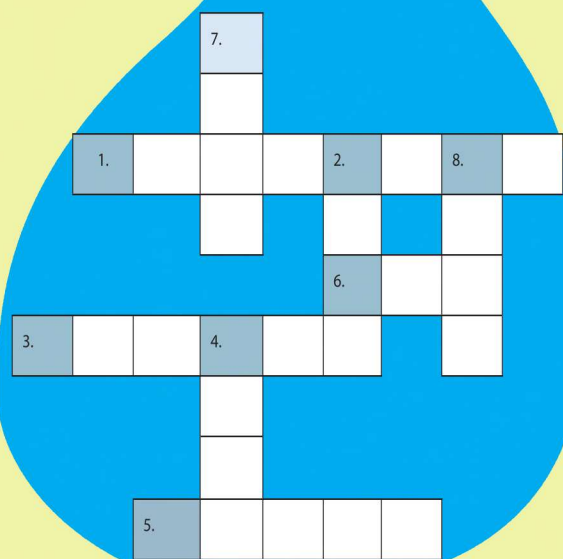
*27. juuni on seitsmemagajapäev.

Koostas:
Aivi Meister

Süüriast pärinev legend räägib seitsmest rikkast Ephesose kristlasest noormehest, kes tagakiusamispäevil 250. aastal peitsid ennast hukkamise eest Coelian mäge koopasse. Nende varjupaik avastati ja müüriti kinni. Märtrid uinusid. 208 aastat hiljem leidsid karjused koopa, avasid selle ja äratasid uinujad.

LASTELE

LAHENDUS HELESINISTES RUUTUDES

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1. TILK
2. KENA
3. SÖÖBIKU JA PISIKU MAJA
4. KEEDIS
5. ...PAJU (SÖÖDAVATE MARJADEGA)
6. KAARDIMÄNG LASTELE
7. PESEMISVAHEND
8. MAITSEAINE

ÕIGESTI VASTASID:
HANNA LUUKAS
MARIA LUUKAS
EVALIISA POOLA
JAAN-MARTEN LAURIMAA
KARL-ALEKSANDER AEDLA
GERDA ISRAEL
RIIVO AAS
NESTA MIRT KROSMANN
ROBIN KAIS
STEN ERIK EHALLA
LISANNA ALLIKA
HELINA BAKAJEV
ANDREAS LIIMANN
KERLI HIETAM
KÄROLIIS HIETAM
MAILIS RAIDMA
BERIT LIIMANN
HANNAGRETE SEPP
HANNALIISE SEPP
LAURI LIIMANN
TRIINE TOMINGAS
SUSANNE TAMMARU
SUSANNA LIISA KUUSEÕIS
KRISTOFER ERIC KUUSEÕIS
FRANZ MARKUS JÜRIMAA
ANNI GRETE JÜRIMAA
ALLAN TOOMINGAS
AVELY TOOMINGAS
RENNO KEELMANN
MIA MARIA MARINESCU
ISABEL AMELIA SOOSALU
HEIGO KLAAS
ARON TERRAS

TAIGI KINKEKAARDI VÕITIS NESTA MIRT KROSMANN
EELMISE MÕISTATUSE VASTUS OLI „JAANIPÄEV“

Kõikide õigesti vastanute vahel loosime välja vihmavarju

Saada ristsõna vastus hiljemalt 4. juuliks e-postile: kuulutused@sonumid.ee (märksõnaga “täiskasvanute ristsõna” või “lasteristsõna”) või Raplamaa Sõnumite toimetusse aadressil Viljandi mnt 6, Rapla 79511. NB! Loosimises osalevad ainult märksõnaga vastused. Auhinna saab kätte toimetusest kahe nädala jooksul.

22. juunil ilmunud suure ristsõna vastus on „SÕNAJALAD JAANIUSSITAVAD“ Akupanga võitis **HENDRIK TERRAS**

TÄISKASVANUTE RISTSÕNA VASTUSE KUPONG

Vastus

Nimi

LASTE RISTSÕNA VASTUSE KUPONG

VASTUS

NIMI

Ära rallita tänaval - tee seda Laitses!

Mariliis Vest

Kiiver pähe, sõiduülikond selga, gaas põhja ja lendu! Paraja adrenaliinisüsti saamiseks ning kihutamisevajaduse rahuldamiseks tuleb Laitse rallipargis just need sammud läbida. Tegelikult saab seal teha veelgi rohkem.

Võtsime kolleegidega ette teekonna Laitsesse. Oli meile üllatuseks, kui avastasime lisaks rallirajale kardiraja, liikluslinnaku ja suure mängumaja. 28 hektari suurusele maatükile on paigutatud mitu lõbustusalat - üks nendest paaris sõidurada, mis on Eestis ainulaadne. Seda seepärast, et seal saavad koos sõita kaks autot ning rada on osaliselt asfalteeritud, osaliselt kruusatatud. 2,3 kilomeetri pikkusel rajal korraldatakse ralli- ja võidusõite ning tee olevat LaitseRallyPark'i turundusjuhi Meelis Raudlehe sõnul väga tehniline ja ajas muutuv. See tähendab, et kui oled enda arvates kurvid selgeks saanud, selgub järgmisel korral, et kõik on tagurpidi ja teistmoodi.

Raudlehe sõnul ei ole aga rallypark mõeldud ainult võistluskeskusena, vaid ka koolitamiseks ja õpetamiseks. Nii käivad seal politseinikud oma sõite tegemas ning õige pea on valmimas libedasõiduplats. Kõige primaarsem on Raudlehe sõnul aga turvalisus, millesse on palju investeeritud. Lisaks on oluline raja

pidev hooldus. Kuna rada on hästi hooldatud ja turvatud, on võimalik kihutama minna ka oma isikliku autoga, kes rentida ei soovi. Kohapeal saab valida aga viie erineva Lada ja kuue BMW vahel. Kui viimased ära lõhud, jääb vastutus sinu enda kanda.

Radade keskel on suur hoone, milles konverentsisaal ning ajavõtu tuba. Sinna on võimalik vihma ja külma eest peitu pügeda ning kõrgustest sõprade või lähedaste sõite jälgida.

Kõrgemalt nägime ka väikest rallirada, mis mõeldud puldiautodele kihutamiseks. Seal käiakse samuti võistlusi pidamas. Teisele poole maja jääb hobikardirada, mille konstrueeris Eberhard Tilk, keda vormelisõbrad tunnevad kui ka mõne F1 raja tegijat. Kui ise rallitada ei julge, aga väikest adrenaliinisüsti tahaks sellegipoolest, võib sõita kõrvalistujana koos kogenud rallipiloodiga. Seal on kiirused ilmselt natukene teised, kui ise rooli taga olles.

Sama kardirada on huvitav just seetõttu, et see on avatud aasta ringi. Kui lumi

Huvitav väljakutse oli kahe rooliga kart, sest selle juhtimine paneb koostööoskused proovile.

maha tuleb, hakatakse sõitma naastrehvidega, mis kõlab eriti põnevalt. Omapäraseks masinaks on veel kahe rooliga kart, mis on mõeldud näiteks lapsega koos sõitmiseks. Nii saab võsuke õppida, kuidas masinaga pidurdada, trajektoori võtta ja üldse sõita. Mõlemad roolid kardil toimivad, pedaalid on aga ühel pool. Väikese kavalusega on tegelikult piduripedaali võimalik ka kõrvalistujani pikendada.

Saime meiegi kardisõidu ära proovida ning vihmane ilm tekitas parajaid raskusi, sest täisgaasil sõites viskas masin kohe piruetti. Märjal rajal ilma kiivri kaitseklaasita sõites saime ka näod mõnusaalt poriseks. Aga see käib asja juurde. Sõit oli igatahes ääretult lõbus, vägev ja põnev. Eriti hea on see, et Laitse kardid on alles poolteist kuud vanad ning seetõttu omavahel võrdsed. Nii ei saa keegi öelda, et tal oli halvem kart ja seetõttu tuli kaotus.

Laste liikluslinnak tekitas

Laste liikluslinnakus saavad lapsed ja soovi korral ka täiskasvanud ringi sõita rataste, pedaalautode ja elektriautodega.

aga eriliselt nunnu tunde. Väikesed märgikesed, pisikesed vilkuvad foorid, mini-bensujaam, tiigid, sillad,

tunnelid ja majakesed moodustavad tõeliselt armsa linnakese. Turundusjuhi sõnul plaanitakse sinna juurde ehi-

tada mini-kaubanduskeskus ja võib-olla jäätiseputkagi.

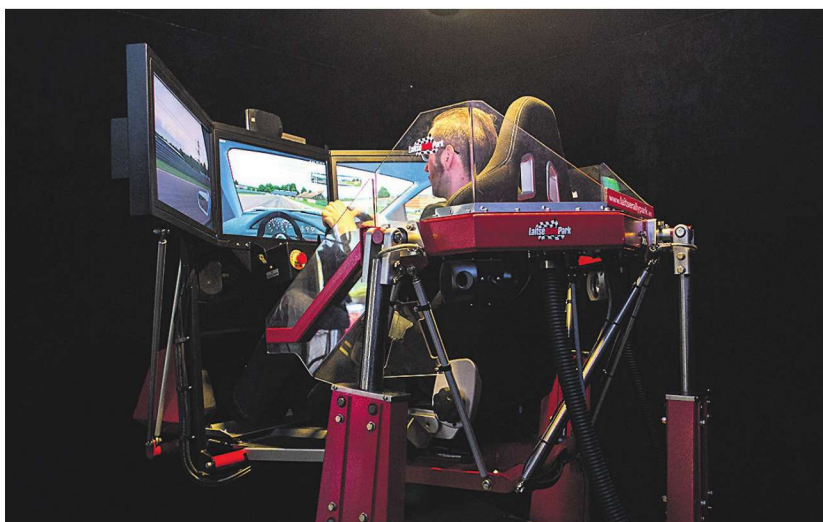
Liikluslinnakus saavad lapsed ja tegelikult soovi korral ka täiskasvanud ringi sõita rataste, pedaalautode ja elektriautodega. Kogu asja mõte ongi eelkõige õpetada lastele liiklusmärke ja -kultuuri ning seeläbi lõbusast päevast rõõmu tundma. Pisipere, ka kõige pisemad, on võimalik jätta linnaku toreda perenaise hoolde ja ise minna sõitma kardiga või võistlust vaatama.

Siseruumides saab ka värvida, joonistada, legodest autosid ehitada, kino vaadata, xboxi mängida, rallisimulaatoriga sõita ja palju muudki. Tegevust lastele tõesti jagub.

Tegelikult on Laitses palju põnevat, millest rääkida. Meil kolleegidega oli igatahes väga sisutihe ja lõbus päev.

Laitse rallipargis on esindatud valik unikaalseid autosid, kuhu kuulub ka mitmeid haruldusi.

Rallisimulaatoriga saab eheda sõidutunde.

Foto: SIIM SOLMAN

ISSN 2228-1886

RAPLAMAASõnumid

Rapla 79511, Viljandi mnt 6, tel 489 2133, 5567 3260 Tellimine, reklaam ja kuulutused 489 2130, 5551 1084 faks 489 2135, e-post: info@sonumid.ee, kodulehekülg: www.sonumid.ee

Peatoimetaja: Tõnis Tõnisson.
Tegevtoimetaja: Inge Põlma (489 2244)
Ajakirjanikud: Vivika Veski (489 2132), Siim Jõgis (489 2139), Mariliis Vest (489 2137), Stina Andok, Haldi Ellam, Katri Reinsalu

Tehnilise toimetuse juhataja: Siim Solman (489 2138). Kujundaja: Ulvi Blande (489 2138). Keeletoimetaja: Liivi Jegorov (489 2138). Reklaamitoimetuse juht: Ulvi Salumäe (489 2130). Reklaamijuht: Kadri Paju (489 2131). Raamatupidaja: Juulija Rüsse (489 2133).

Toimetusel on õigus kirja ja kaastõid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Kaastõid ei tagastata ega retsenseerita. Honoreeritakse tellitud kaastõid. Raplamaa Sõnumeid on võimalik tellida Eesti Posti sidejaoskonnadest, raamatukogudest, toimetuse reklaamiosakonnast ja internetis Raplamaa Sõnumite koduleheküljel.

Toimetust võtab vastu ka telefonitsi esitatud tellimusi. Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt tööpäeviti 8.30 - 17 Viljandi mnt 6, Rapla. Tel 489 2130, faks 489 2135. Väljaandja: OÜ Nädaline. Trükk AS Printall. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse: pn@eall.ee või tel 646 3363